Strategia Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025

Dokument przyjęty przez Radę Gminy Miedziana Góra w dniu 26 czerwca (uchwała nr VII/56/15)

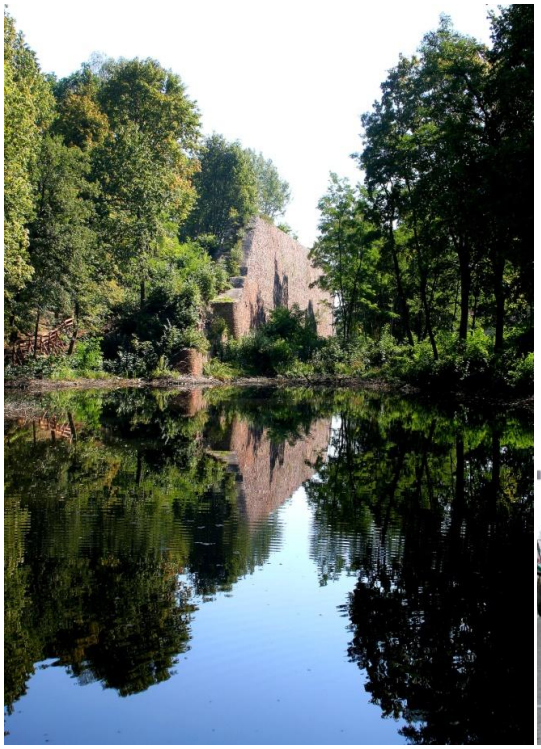

Redakcja dokumentu:
Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy
Urząd Gminy w Miedzianej Górze

Miedziana Góra, Luty 2015r.

Spis treści

Wstęp ... 4
I. Diagnoza stanu gminy ... 5
I.1. Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne ... 6
I.1.1. Otoczenie i relacje zewnętrzne ... 6
I.1.2. Ład przestrzenny ... 8
I.1.3. Środowisko naturalne ... 10
I.1.4. Zasoby kulturowe ... 14
I.2. Sfera społeczna ... 16
I.2.1. Charakterystyka demograficzna ... 16
I.2.2. Kultura, sztuka, sport ... 19
I.2.3. Edukacja ... 25
I.2.4. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ... 29
I.2.5. Mobilizacja społeczna ... 32
I.3. Sfera gospodarcza ... 37
I.3.1. Rynek pracy ... 37
I.3.2. Charakterystyka lokalnego sektora gospodarczego ... 38
I.3.3. Rolnictwo i turystyka ... 41
I.3.4. Instytucje wsparcia przedsiębiorców ... 43
I.3.5. Główni pracodawcy ... 44
I.3.6. Gmina jako uczestnik lokalnego obrotu gospodarczego ... 45
I.4. Infrastruktura techniczna ... 47
I.4.1. Komunikacja ... 47
I.4.2. Wodociągi i kanalizacja ... 48
I.4.3. Gazownictwo ... 50
I.4.4. Elektroenergetyka i telekomunikacja ... 50
I.5. Infrastruktura społeczna ... 52
I.5.1. Oświata ... 52
I.5.2. Sport i rekreacja ... 53
I.5.3. Instytucje kultury ... 55
I.5.4. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna ... 56
I.6. Zarządzanie gminą ... 58
I.6.1. Uwarunkowania budżetowe i analiza sytuacji finansowej gminy ... 60
I.6.2. Struktura organizacyjna gminy ... 64
I.7. Wyniki ankiety sondażowej ... 66

II. Strategiczny plan rozwoju gminy 71
II.1. Analiza uwarunkowań rozwojowych gminy 71
II.2. Misja Strategii Rozwoju Gminy 78
II.3. Wizja Gminy 79
II.4. Cele strategiczne 81
II.5. Cele operacyjne 82
II.6. Zadania do realizacji 83
II.7. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja 87
II.7.1. Wdrażanie strategii 87
II.7.2. Monitoring i ewaluacja strategii 87
Spis rysunków, tabel, zdjęć 89
Bibliografia 93

Wstęp

„Strategia Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025" jest jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych Gminy. Przez najbliższe kilka lat będzie to dokument planistyczny, który będzie nie tylko wyznaczał kierunki rozwoju oraz cele jakie chcemy osiągnąć, ale będzie również wyrazem aspiracji, jakie mamy jako wspólnota samorządowa.

Gmina Miedziana Góra przystąpiła do opracowywania „Strategii Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025" kierując się następującymi przesłankami:

- uwzględnienia aktualnych uwarunkowań makroekonomicznych, przepisów prawnych, zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej,
- dostosowania celów rozwoju Gminy Miedziana Góra do celów rozwojowych województwa świętokrzyskiego oraz powiatu kieleckiego,
- wpisanie potrzeb rozwojowych Gminy zapisanych w nowej strategii w kierunki finansowania zadań ze środków unijnych w perspektywie lat 2014-2020.

Niniejszy dokument zawiera dwie części: diagnostyczną oraz planistyczną. Część diagnostyczna zawiera rozpoznanie stanu w jakim znajduje się Gmina Miedziana Góra oraz jej tendencji rozwojowych. W diagnozie zostały ujęte tylko te kwestie, które wnoszą istotną wartość do analizy zachodzących zjawisk i problemów gminy oraz mają wpływ na przyszły rozwój naszej wspólnoty. Tak zrealizowana diagnoza pozwoliła na poznanie mocnych i słabych stron naszej gminy oraz szans i zagrożeń w naszym najbliższym otoczeniu. Część planistyczna z kolei koncentruje się na analizie uwarunkowań rozwojowych. Określono misję dokumentu, czyli odpowiedziano na pytania m.in. *po co strategia została opracowana* oraz *kto będzie jej głównym odbiorcą i użytkownikiem.* Opisano również *wizję gminy,* czyli jej oczekiwany stan w przyszłości. Jednymi z najważniejszych części dokumentu są zapisy dotyczące celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określeniem zadań przewidzianych do realizacji.

W celu prawidłowej realizacji niniejszego zadania powołano *Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025.* W skład zespołu weszli przedstawiciele Urzędu Gminy oraz wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych. Ponadto niniejszy dokument powstał w sposób partycypacyjny m.in. z wykorzystaniem konsultacji społecznych (badania ankietowe, warsztat strategiczny, udostępnienie projektu strategii na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz na stronie MamZdanie.org.pl[1]).

[1] Ogólnopolski serwis dedykowany otwartym konsultacjom społecznym. Ogólną zasadą jego funkcjonowania jest powszechna dostępność projektów dokumentów, określenie czasu w jakim są one przedmiotem konsultacji oraz możliwość wyrażania opinii.

I. Diagnoza stanu gminy

Poniższa część dokumentu zawiera rozpoznanie stanu w jakim znajduje się Gmina Miedziana Góra oraz jej tendencji rozwojowych. Co ważne niniejsza diagnoza nie jest inwentaryzacją istniejącego stanu rzeczy, nie jest możliwe opisanie w 100% stanów, procesów i zjawisk społecznych, przyrodniczych i gospodarczych zachodzących na terenie gminy.

W diagnozie zostały ujęte tylko te kwestie, które wnoszą istotną wartość do analizy zachodzących zjawisk i problemów gminy oraz mają wpływ na przyszły rozwój naszej wspólnoty. Tak zrealizowana diagnoza pozwoli na poznanie mocnych i słabych stron naszej gminy oraz szans i zagrożeń w naszym najbliższym otoczeniu. W dalszej kolejności pozwoli to na wyznaczenie kierunków rozwoju oraz celów jakie chcemy osiągnąć.

Diagnoza została skonstruowana na podstawie analizy *desk research* oraz badania ankietowego przeprowadzonego na losowej próbie mieszkańców gminy. Dane zamieszczone w diagnozie spełniają kryteria rzetelności (prawdziwości), istotności (użyteczne na dalszym etapie prac) oraz aktualności.

Diagnoza została zrealizowana w nasypujących obszarach:

- Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne.
- Sfera społeczna.
- Sfera gospodarcza.
- Infrastruktura techniczna.
- Infrastruktura społeczna.
- Zarządzanie gminą.
- Wyniki ankiety sondażowej.

Rysunek 1. Obszary diagnozy Gminy

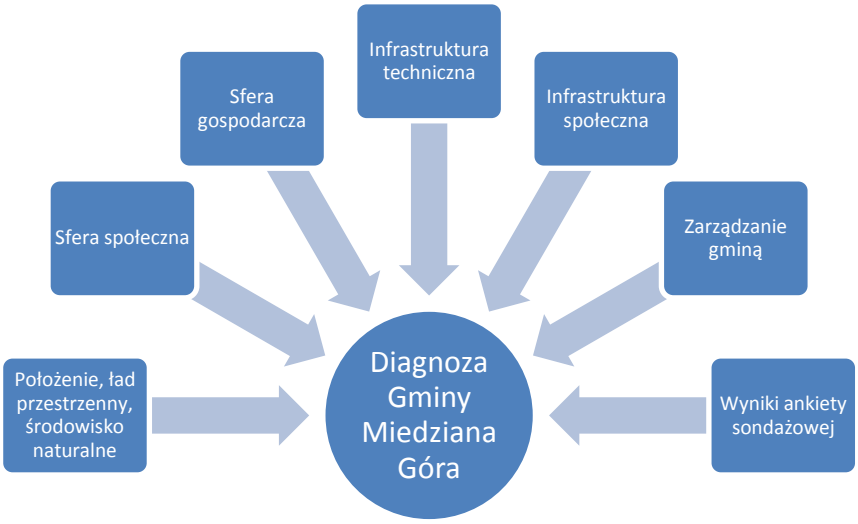

Źródło: opracowanie własne.

I.1. Położenie, ład przestrzenny, środowisko naturalne

Rozdział zawiera podstawowe informacje na temat położenia Gminy Miedziana Góra, głównych szlaków komunikacyjnych na jej terenie, układu osadniczego oraz środowiska naturalnego w zakresie zasobów, walorów oraz zagrożeń. Ponadto zawarto spis zasobów kulturalnych wpisanych w rejestr Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

I.1.1. Otoczenie i relacje zewnętrzne

Gmina Miedziana Góra położona jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie kieleckim. Sąsiaduje z 6 gminami:

- od południowego-zachodu z Gminą Piekoszów,
- od zachodu z Gminą Strawczyn,
- od północnego-zachodu z Gminą Mniów,
- od południowego-wschodu z Gminą Masłów,
- od północnego-zachodu z Gminą Zagnańsk,
- od południa z Gminą Kielce.

Rysunek 2. Położenie Gminy Miedziana Góra

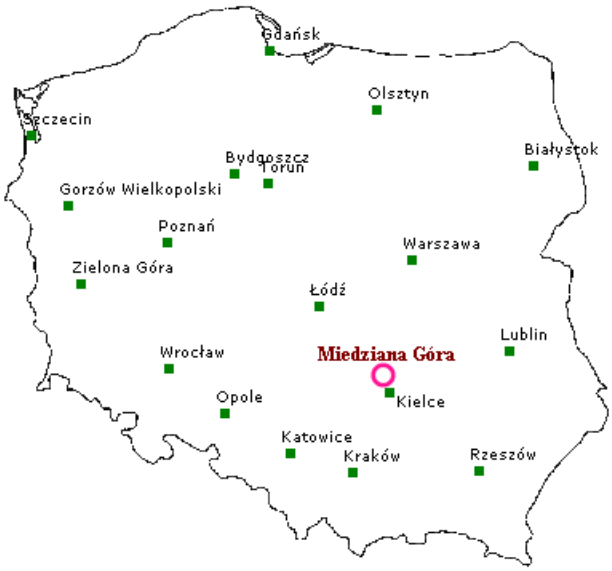

Źródło: www.miedziana-gora.pl

Rysunek 3. Położenie Gminy Miedziana Góra w powiecie kieleckim

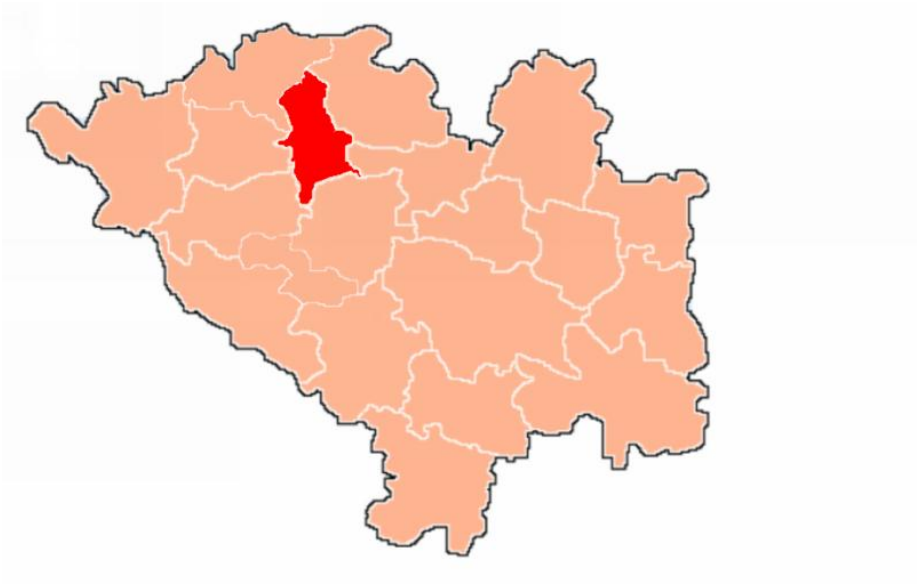

Źródło: www.wikipedia.pl

Przez Gminę Miedziana Góra przebiegają droga krajowa S-7 Gdańsk-Warszawa-Kielce–Kraków-Chyżne o długości na terenie gminy 7,5 km, droga krajowa nr 74 Kraśnik-Opatów-Kielce-Sulejów-Łódź o długości na terenie gminy 13,3 km, droga wojewódzka nr 748 Miedziana Góra-Ruda Strawczyńska o długości na terenie gminy 4,0 km oraz droga wojewódzka nr 750 Ćmińsk-Lekomin o długości na terenie gminy 1,6 km. Ponadto częściowo na terenie gminy znajduje się węzeł zespolony, tj. pierwszy i jedyny w regionie świętokrzyskim węzeł na skrzyżowaniu dwóch dróg ekspresowych – 7 i 74.

Stan techniczny dróg krajowych i wojewódzkich zlokalizowanych na terenie gminy jest dobry, za wyjątkiem drogi 748 na której występują koleiny, które utrudniają poruszanie się pojazdom stwarzając tym samym zagrożenie.

Ponadto na terenie gminy w miejscowości Kostomłoty Pierwsze znajduje się kolejowy przystanek osobowy, obsługujący lokalny ruch pasażerski na trasie Kielce – Skarżysko-Kamienna.

Rysunek 4. Główne drogi przebiegające przez Gminę Miedziana Góra

Źródło: www.miedziana-gora.pl

I.1.2. Ład przestrzenny

Powierzchnia gminy Miedziana Góra wynosi 7 111 ha. Na sieć osadniczą gminy składa się 10 sołectw: Bobrza, Ciosowa, Ćmińsk Kościelny, Ćmińsk Rządowy, Kostomłoty Drugie, Kostomłoty Pierwsze, Miedziana Góra, Porzecze, Przyjmo oraz Tumlin-Wykień. Trzeba podkreślić, iż sołectwa Ćmińsk Kościelny oraz Ćmińsk Rządowy tworzą osadniczo w istocie jedną miejscowość tj. Ćmińsk, z kolei w sołectwie Tumlin-Wykień należy podkreślić istnienie dwóch odrębnych miejscowości tj. Tumlina-Wykień oraz Tumlina-Podgród.

Największymi obszarowo sołectwami są: Kostomłoty Pierwsze, Ćmińsk Rządowy oraz Kostomłoty Drugie, z kolei najmniejsze sołectwa to: Porzecze, Bobrza i Przyjmo.

Rysunek 5. Sołectwa Gminy Miedziana Góra

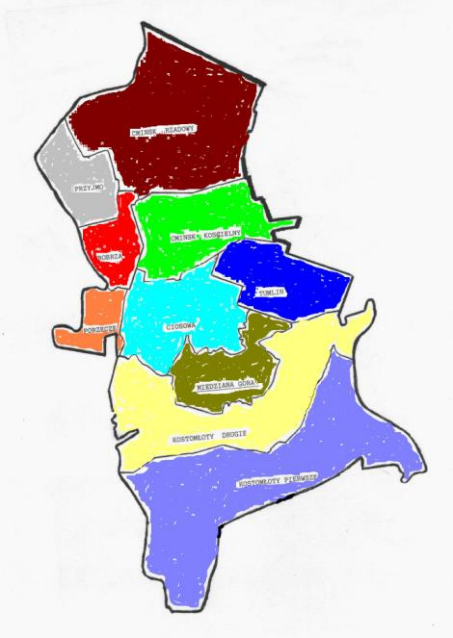

Miejscowości w zdecydowanej większości mają charakter tzw. ulicówki, czyli wsi o zabudowie po obu stronach drogi. Dominuje zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa.

Użytki rolne zajmują 48,24% powierzchni gminy, grunty leśne 43,75%, grunty zabudowane i zurbanizowane 6,64%, pozostałe tereny to 1,37%[2].

Rysunek 6. Rodzaje powierzchni sołectw Gminy

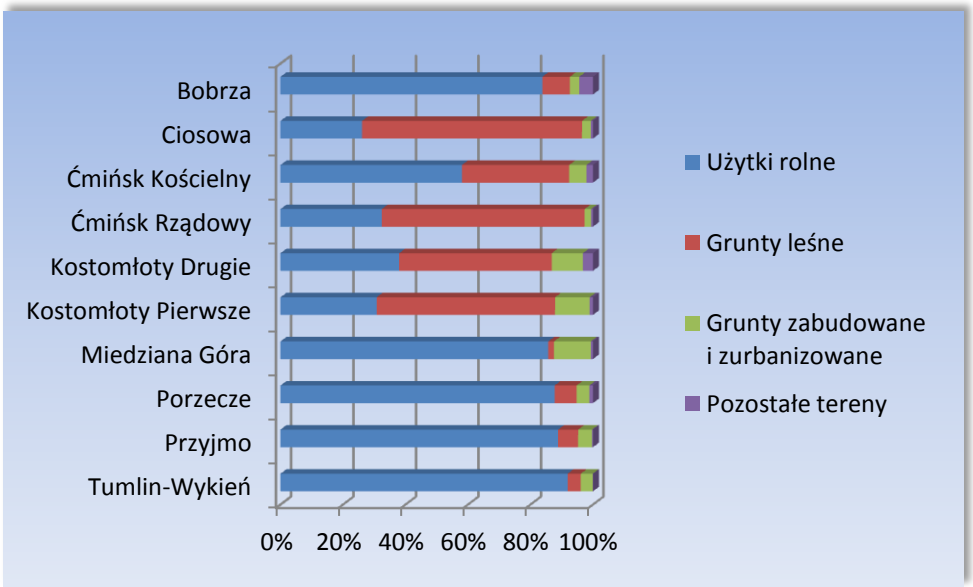

Źródło: opracowanie własne UG.

[2] Grunty pod wodami – 0,27%, użytki ekologiczne – 0,01%, nieużytki – 0,91%, tereny różne – 0,18%.

Z kolei największe miejscowości to Ćmińsk, Kostomłoty Drugie, Kostomłoty Pierwsze oraz Miedziana Góra. Dokładną liczbę mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy przedstawia poniższy wykres[3]. Ogólnie gminę zamieszkują 10 972 osoby.

Rysunek 7. Liczba mieszkańców Gminy Miedziana Góra w podziale na miejscowości

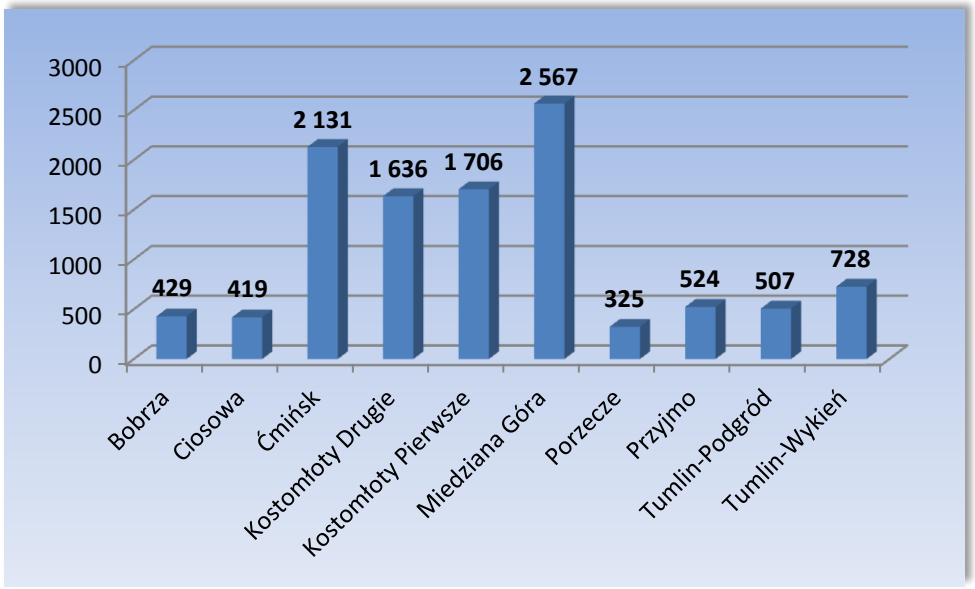

Źródło: opracowanie własne UG.

I.1.3. Środowisko naturalne

Obszar gminy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem rzeźby terenu, występują tu wzniesienia na przemian z dolinami o przebiegu równoleżnikowym. Wzniesienia w rejonie Miedzianej Góry tworzą pasmo Bukowej Góry oraz Góry Kamień (400 m. n.p.m). Okolice Tumlina-Wyknia i Tumlina-Podgrodzia to wzniesienia osiągające wysokość 397.5 m. n.p.m. Północną cześć gminy stanowi wzniesienie podłużne o wysokości dochodzącej do ponad 400 m. n.p.m., po którego południowej stronie rozciąga się rozległa dolina rzeki Bobrzy. Południowo – zachodnią część gminy przecina dolina rzeki Sufraganiec. Dodatkowo na obszarze gminy obserwuje się znaczące zmiany w rzeźbie terenu wynikające z prowadzenia działalności górniczej wywołanej eksploatacją surowców mineralnych.

[3] Stan na dzień 30 czerwca 2014r.

Zdjęcie 1. Góra Ciosowa

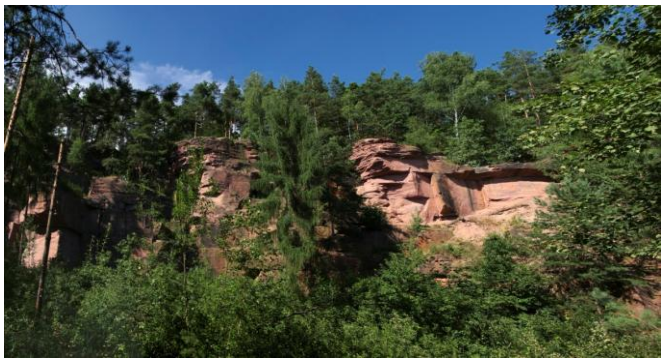

Źródło: archiwum UG.

Cały obszar Gminy Miedziana Góra objęty jest ochroną prawną. Funkcjonują tu następujące formy ochrony przyrody:

- Suchedniowsko–Oblęgorski Park Krajobrazowy – teren parku obejmuje północną część obrębu ewidencyjnego Ćmińsk Rządowy o powierzchni 803 ha pokrytą lasami w użytkowaniu Lasów Państwowych,
- Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu – łączna powierzchnia 25 498 ha, z czego na terenie gminy znajduje się 1 632 ha – miejscowość Kostomłoty Pierwsze, najważniejszą funkcją tego obszaru jest ochrona wód podziemnych i powierzchniowych,
- Suchedniowsko–Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu – położony na terenie otuliny Suchedniowsko–Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, zajmuje powierzchnię 25 681 ha, w Gminie Miedziana Góra 4 557 ha (9 obrębów ewidencyjnych tj.: Przyjmo, Ćmińsk Rządowy, Ćmińsk Kościelny, Bobrza, Porzecze, Ciosowa, Wykień, Miedziana Góra i Kostomłoty Drugie), ochroną objęto obszary leśne oraz rolnicze gęsto zaludnione,
- Rezerwat przyrody nieożywionej „Kamienne Kręgi” – położony w obrębie ewidencyjnym Ćmińsk Kościelny, utworzony w 1994r. w celu zachowania ze względów naukowych, kulturowych, dydaktycznych i historycznych odsłonięć piaskowców oraz cennych zabytków kultury materialnej, w tym rezerwatu archeologicznego "Góra Grodowa",
- Rezerwat przyrody „Sufraganiec” – położony w miejscowości Kostomłoty Pierwsze, tj. na terenie Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, powierzchnia wynosi 17,31 ha, posiada wysokie walory turystyczne, a także jest obiektem bardzo cennym pod względem naukowo – dydaktycznym,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Grodowy Stok w Ćmińsku” – cenne siedlisko przyrodnicze o powierzchni 0,6 ha położone w Ćmińsku Kościelnym w sąsiedztwie Grodowego Źródła (pomnika przyrody),
- Użytek ekologiczny „Bagno” w Kostomłotach Drugich o powierzchni 0,77 ha,

- Stanowisko dokumentacyjne - odsłonięcie skalne piaskowców triasowych prezentujące ciekawe struktury sedymentacyjne w nieczynnym kamieniołomie Wykień – powierzchnia 1,8 ha.

Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary objęte ochroną Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Są to:

- Lasy Suchedniowskie PLH 260010 – obszar o powierzchni 19 403,12 ha (z czego 803,5 ha na terenie gminy) obejmuje wschodnią część Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego,
- Dolina Bobrzy PLH 260014 – obszar o łącznej powierzchni 612,69 ha, z czego 17 ha na terenie gminy jest to teren prywatny obejmujący dolinę rzeki Bobrza z obrębów ewidencyjnych Porzecze, Ciosowa, Kostomłoty Pierwsze i Kostomłoty Drugie.

Zdjęcie 2. Rezerwat przyrody „Sufraganiec"

Źródło: archiwum UG.

Należy również podkreślić istnienie na terenie Gminy Miedziana Góra następujących pomników przyrody: „Odsłonięcie Geologiczne na wzniesieniu Ciosowa" (teren nieczynnego kamieniołomu „Ciosowa), „Ślady Górnictwa" (położony we wsi Miedziana Góra, naprzeciw tzw. góry Kaplicznej), „Grodowe Źródło" (położony w obrębie ewidencyjnym Ćmińsk Kościelny), „Urwisko skalne Piekło" (położony w miejscowości Ciosowa).

Gmina Miedziana Góra położona jest na terenie zlewni rzek Bobrza i Czarna Konecka. Główną rzeką, która odwadnia całą gminę jest rzeka Bobrza z dwoma lewobrzeżnymi dopływami: Sufraganiec (przepływa przez południowo–wschodnią część gminy) oraz Ciemnica (odwadnia północno–zachodnią część gminy). Dodatkowo północna część jest odwadniana przez rzeki Krasną i Czarną Taraskę, które są dopływami Czarnej Koneckiej.

Na terenie Gminy jest zinwentaryzowany jeden zbiornik retencyjno - rekreacyjny wody tj. Ćmińsk, zasilany przez Bobrzę na terenie prywatnym. Pojemność zbiornika wynosi 27,5 tys. m^3, a powierzchnia zalewu 2,75 ha.

Zasoby surowcowe na ternie Gminy Miedziana Góra:

- złoże „Laskowa Góra”

eksploatowane na wysoką skalę przez Kieleckie Kopalnie Surowców Mineralnych S. A. Kopalnię Odkrywkową „Laskowa” w Kostomłotach Drugich. Koncesja na wydobycie obowiązuje do dnia 31.12.2025r.,

- złoże „Kostomłoty”

użytkownikiem są Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych S.A. w Kielcach, które posiadają koncesję na wydobycie ważną do dnia 31.12.2014r.,

- złoże „Mogiłki”

obecnie nieczynny kamieniołom,

- złoże „Tumlin-Gród”

eksploatowane przez Spółdzielnię Pracy „Kopaliny Mineralne”, która posiada koncesje na wydobycie do dnia 03.07.2039r.,

- złoże „Ciosowa”

wyłączone z eksploatacji, wyrobisko poeksploatacyjne jest częściowo zrekultywowane, część wyrobiska jest pomnikiem przyrody[4] (ściana skalna o wysokości do 20m i długości ok. 70m),

- złoże „Wykień”

wyłączone z eksploatacji, położone na obszarze leśnym.

Zdjęcie 3. Kopalnia Odkrywkowa „Laskowa” w Kostomłotach Drugich oraz wyłączone z eksploatacji złoże „Wykień”

Źródło: archiwum UG.

[4] Karta Ewidencyjna nr 193 - Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa w Urzędzie Wojewódzkim w Kielcach.

I.1.4. Zasoby kulturowe

Na terenie Gminy Miedziana Góra znajdują się poniższe zasoby kulturowe, jednakże trzeba pokreślić, iż są to w zdecydowanej mierze zabytki lokalne. Tym niemniej należy dostrzec potencjał drzemiący w pozostałościach Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy wzniesionego w latach 1826-1831, a w szczególności w murze oporowym.

Mur oporowy - długość ponad 500m, szerokość podstawy ok. 5m, szerokość korony ok. 3,5m oraz maksymalna wysokość ok. 15m. Na terenie obiektu, przy wsparciu funduszy unijnych, została wytyczona ścieżka edukacyjna wraz z tablicami informacyjnymi. Obiekt w całości udostępniony jest do zwiedzania. Pierwotny wygląd, po pracach konserwacyjno-rekonstrukcyjnych, zachowany jest przy południowo-wschodnim narożu. Pozostałe fragmenty muru są w postępującej ruinie.

Zdjęcie 4. Pozostałości Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy

Źródło: archiwum UG.

Zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego[5]:

- pozostałości zakładu wielkopiecowego w Bobrzy (teren zakładu, ruiny dawnej węgielni i hali przygotowania wsadu, dom zawiadowcy zakładu, mur oporowy, układ wodny),
- zespół kościoła parafialnego pw. Św. Trójcy w Ćmińsku (kościół oraz plebania),
- cmentarz parafialny w Ćmińsku,
- kaplica pw. Przemieniania Pańskiego na Górze Grodowej k/Tumlina-Wyknia,
- kaplica pw. Przemienia Pańskiego wraz z otoczeniem, w granicach ogrodzenia cmentarza przy kaplicy, w Kostomłotach Pierwszych,
- kaplica pw. Św. Barbary w Miedzianej Górze.

[5] Stan z dnia 31 grudnia 2013r.

Zdjęcie 5. Kaplice pw. Św. Barbary w Miedzianej Górze, pw. Przemienienia Pańskiego w Kostomłotach Pierwszych oraz pw. Przemienienia Pańskiego na Górze Grodowej w Tumlinie-Wykniu

Źródło: archiwum UG.

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego[6]:

- rezerwat archeologiczno-geologiczny Góra Grodowa w miejscowości Tumlin-Wykień.

Zdjęcie 6. Rezerwat archeologiczno-geologiczny Góra Grodowa oraz rezerwat przyrody nieożywionej „Kamienne Kręgi"

Źródło: archiwum UG.

Zdjęcie 7. Makieta oraz odcisk łapy Parejazaura – tropy tych gadów żyjących ok. 270 do 265 mln lat temu odkryto w sołectwie Tumlin-Wykień

Źródło: archiwum UG.

[6] Stan z dnia 15 maja 2014r.

I.2. Sfera społeczna

Niniejsza część diagnozy koncentruje się zagadnieniach społecznych zachodzących na terenie Gminy. W szczególności dotyczy to zagadnień związanych z demografią oraz dostępem mieszkańców do kultury, sztuki, sportu. Ponadto diagnozie zostały poddane obszary dostępności i jakości opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz edukacji. Ostatni podrozdział zawiera informacje nt. mobilizacji społecznej mieszkańców Gminy, co obrazuje zaangażowanie w funkcjonowanie organizacji pozarządowych oraz udział w wyborach, zarówno lokalnych, krajowych, jak i europejskich.

I.2.1. Charakterystyka demograficzna

Liczba zameldowanych mieszkańców Gminy Miedziana Góra na dzień 30 czerwca 2014r. wynosiła 10 972 osób (5 598 kobiet oraz 5 374 mężczyzn). Poniższy wykres przedstawia jak kształtowała się liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowości na przestrzeni ostatnich kilku lat[7].

Rysunek 8. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2007-2013 (etykiety: rok 2007 oraz 2013)

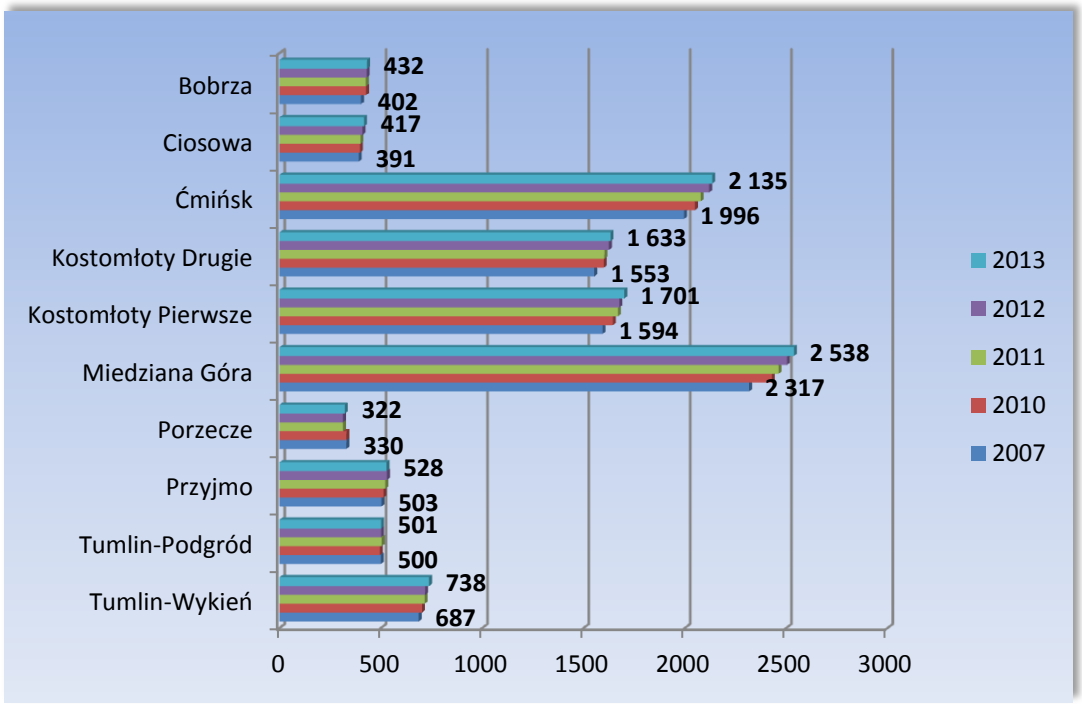

Źródło: opracowanie własne UG.

[7] Stan na koniec poszczególnych lat.

Od roku 2007 do roku 2013 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 672 osoby. Ma to związek zarówno z dodatnim przyrostem naturalnym na przestrzeni lat, jak i z dodatnim saldem migracji. Powyższe obrazują wykresy[8]:

Rysunek 9. Przyrost naturalny w Gminie w latach 2007-2013

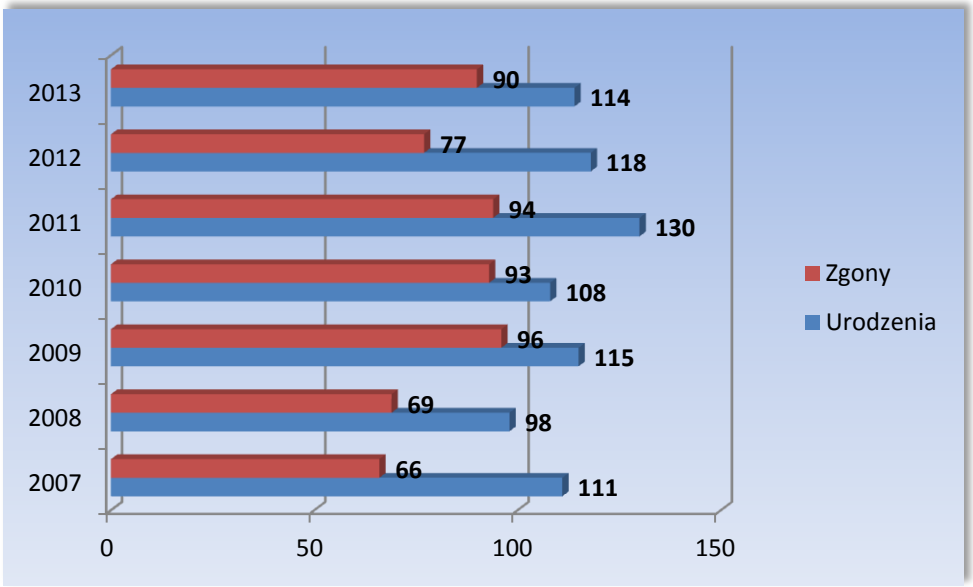

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Rysunek 10. Migracja w Gminie Miedziana Góra w latach 2007, 2010 i 2013

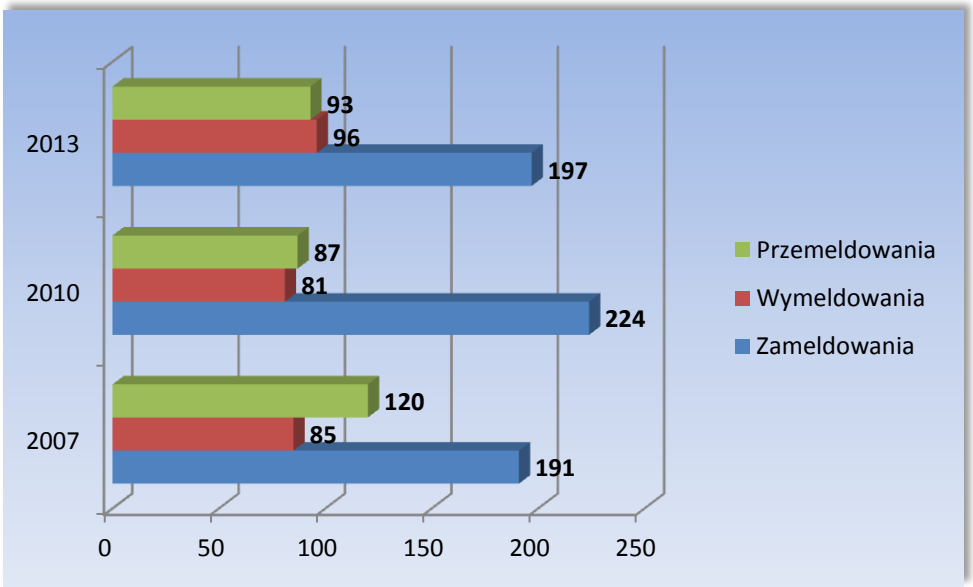

Źródło: opracowanie własne UG.

[8] Stan na koniec poszczególnych lat.

Powyższe dane jednoznacznie wskazuję, iż Gmina Miedziana Góra jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. W każdym z przedstawianych lat więcej osób napływało do gminy z zewnątrz, niż decydowało się na emigracje poza jej granice. Ponadto liczba przemeldowań, czyli zmiany miejsca zamieszkania w je granicach świadczy o przywiązaniu mieszkańców, ale i dobrych warunkach życia jakie gmina oferuje.

Należy podkreślić, iż powyższe dane obrazują jedynie migracje rejestrowane, czyli nie uwzględniają osób zamieszkałych na terenie gminy bez dokonania obowiązku meldunkowego oraz nie uwzględniają osób niezamieszkujących gminy m.in. z powodu wyjazdów zarobkowych.

Z kolei badanie struktury wiekowej Gminy Miedziana Góra pozwoliło stwierdzić, iż dzieci i młodzież poniżej 20 roku życia stanowią około 22,9% mieszkańców gminy, osoby starsze (65 lat i więcej) stanowią około 10,6%, zaś osoby w przedziale wiekowym 20 – 44 stanowią około 40% mieszkańców gminy. Pozwala to postawić tezę o stosunkowo młodej społeczności lokalnej. Poniższy wykres obrazuje ludność gminy w poszczególnych przedziałach wiekowych według płci na koniec 2013 roku.

Rysunek 11. Piramida wieku mieszkańców Gminy Miedziana Góra w 2013 roku

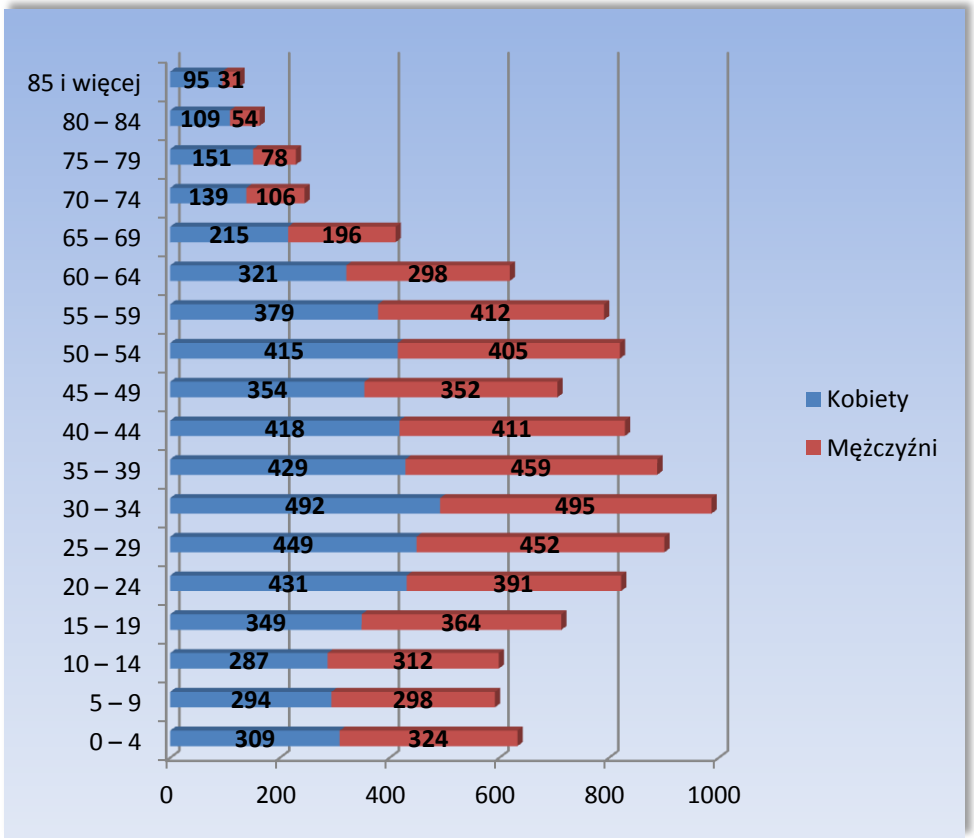

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

I.2.2. Kultura, sztuka, sport

Kultura

Wkład w życie kulturalne gminy, oprócz Gminnej Biblioteki Publicznej w Miedzianej Górze wraz z filią w Bobrzy, mają liczne organizacje pozarządowe oraz Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka" i Zespół „Bobrzanki".

Zdjęcie 8. Zajęcia dla młodzieży w świetlicy OSP w Miedzianej Górze oraz pokaz sztuki walki karate w wykonaniu młodych adeptów tej dyscypliny sportu

Źródło: archiwum UG.

Na koniec 2013r. do biblioteki zapisane były 732 osoby i jest to stan porównywalny zarówno z rokiem 2007 i 2010. Posiadany księgozbiór utrzymuje się na podobnym poziomie, choć z tendencją rosnącą, na koniec 2013r. biblioteka posiadała 21 788 wolumenów. Rokrocznie biblioteka dokonuje zakupów nowych pozycji książkowych.

Rysunek 12. Zakupy woluminów (szt.) przez GBP w latach 2007-2013

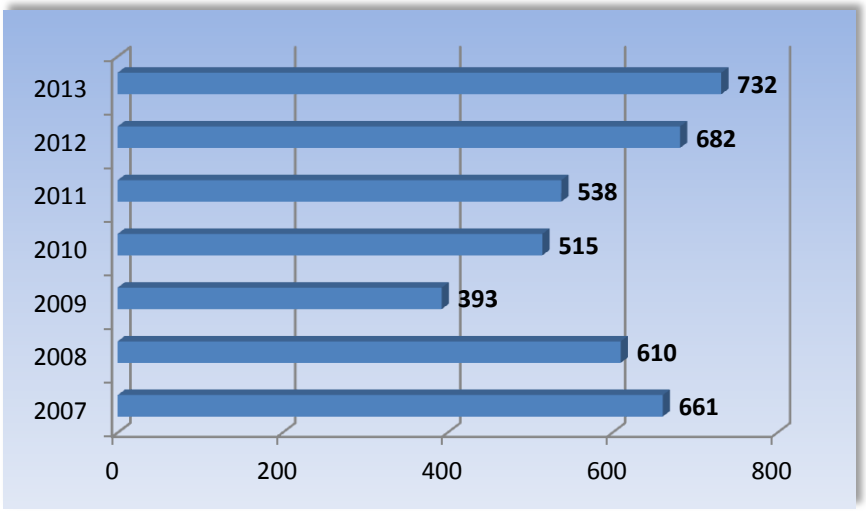

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej.

Czytelnictwo mieszkańców gminy ulegało dużym wahaniom na przestrzeni ostatnich lat, tym niemniej systematyczny wzrost zainteresowania czytelnictwem od roku 2011 wskazuje na zapotrzebowanie istnienia takiej instytucji.

Rysunek 13. Liczba wypożyczeń księgozbioru GBP w latach 2007-2013

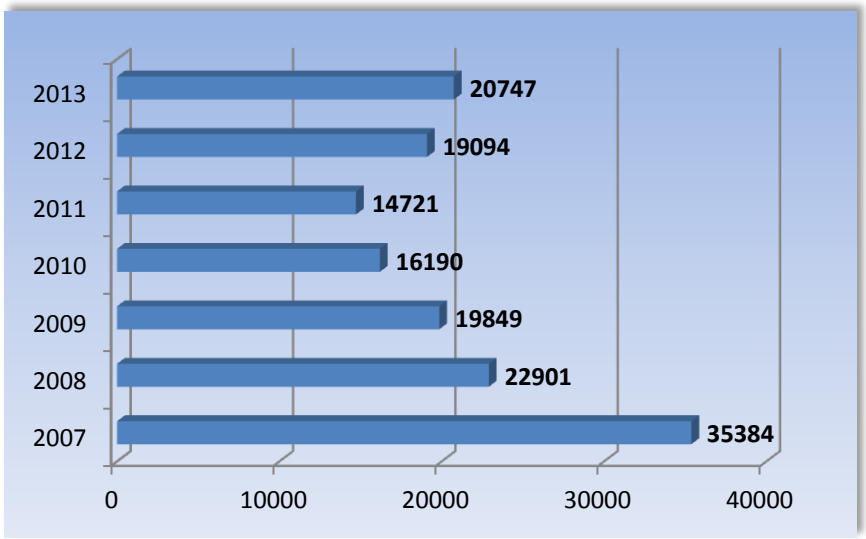

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej.

Gminna Biblioteka Publiczna oprócz obsługi bibliotecznej oraz propagowania i popularyzacji czytelnictwa, organizuje wiele imprez oraz wydarzeń artystycznych i kulturalnych skierowanych do mieszkańców gminy. Są to m.in. imprezy karnawałowe, dzień dziecka, spotkania autorskie z pisarzami, spotkania z przedstawicielami Policji, warsztaty pisarskie, przedstawienia teatralne. Wiele z tych wydarzeń ma charakter cykliczny np. „Cała Polska czyta dzieciom" oraz „Narodowe czytanie". W latach 2010-2013 w tego typu wydarzeniach wzięło udział 503 mieszkańców gminy, a do połowy 2014r. tych uczestników było już 133.

Gminna czynnie wspiera inicjatywy, które w wydatny sposób zwiększają ofertę kulturalną Miedzianej Góry. Coraz większe sukcesy na szczeblu powiatowym i wojewódzkim w licznych konkursach osiągają Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka" oraz Zespół „Bobrzanki" z Bobrzy. Ponadto na podkreślenie zasługuje działalność Pani Józefy Buckiej, która skutecznie propaguje kulturę ludową oraz Gminę. W 2014r. Pani Józefa Bucka otrzymała główną nagrodę "Jawor- u źródeł kultury" w kategorii rękodzieło i rzemiosło ludowe[9].

[9] Nagroda „Jawor – u źródeł kultury" została ustanowiona w celu uhonorowania osiągnięć świętokrzyskich artystów i animatorów kultury działających we wszystkich obszarach związanych z kulturą ludową: literatura, muzyka, taniec, rzeźba, malarstwo, rzemiosło. Organizatorem Konkursu jest Radio Kielce oraz Muzeum Wsi Kieleckiej.

Zdjęcie 9. Zwyczaje miedzianogórskie w obrzędach i pieśniach – Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka" oraz Zespół „Bobrzanki"

Źródło: archiwum UG.

Ponadto gmina powierza i zleca liczne działania m.in. w dziedzinie kultury organizacjom pozarządowym. W drodze konkursu zlecane są im zadania mające na celu organizowanie imprez, podczas których prezentowany jest dorobek artystyczny i kulturalny zespołów, kółek teatralnych oraz indywidualnych artystów i twórców, nie tylko z terenu naszej gminy. Więcej informacji o współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi znajduje się w podrozdziale I.2.5. Mobilizacja społeczna.

Każdego roku na terenie gminy odbywają się wszelkiego rodzaju imprezy „okazjonalne": dzień dziecka, mikołajki, dożynki gminne, spotkania opłatkowe, kolędowania, uroczystości religijne i patriotyczne. Działają kółka teatralne, odbywają się koncerty amatorskich zespołów muzycznych, wystawiane są przedstawienia i funkcjonują rozmaite kółka zainteresowań.

Zdjęcie 10. Festyn rodzinny na głównym placu Miedzianej Góry oraz festyn Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „PLUSIK"

Źródło: archiwum UG.

Na stałe do kalendarza wydarzeń kulturalnych gminy wpisały się festyn rodzinny „Dni Miedzianej Góry" organizowany na powitane lata oraz „Święto Pieroga Świętokrzyskiego" organizowane na terenie Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy. Każda edycja tych imprez cieszy się ogromnym zainteresowaniem ze strony mieszkańców, turystów oraz mediów.

Sztuka

Na terenie Gminy odbywały się plenery malarskie organizowany przez Stowarzyszenie Artystów Plastyków Świętokrzyskich, przy znacznej pomocy ze strony władz gminy. Brali w nich udział również utalentowani mieszkańcy gminy oraz młodzież. Pokłosiem plenerów są pamiątkowe widokówki, kalendarze oraz oczywiście piękne obrazy przedstawiające urocze zakątki Miedzianej Góry. Obrazy można podziwiać na wystawach w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach oraz klubach osiedlowych i świetlicach środowiskowych.

Sport

Na terenie Gminy Miedziana Góra funkcjonuje 6 klubów sportowych:

- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wicher" w Miedzianej Górze,
- Gminny Klub Sportowy „Gród Ćmińsk",
- Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Radość" przy Szkole Podstawowej w Porzeczu,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Kaliber" Kostomłoty Drugie,
- Ludowy Uczniowski Katolicki Klub Sportowy Miedziana Góra.

Na koniec 2012 roku zrzeszonych w klubach było 268 członków, z czego ćwiczących w 9 sekcjach 254 osoby: 196 mężczyzn oraz 58 kobiet. Ponad 81% ćwiczących stanowią osoby do 18 roku życia.

Kluby „Wicher" oraz „Gród Ćmińsk" są klubami typowo piłkarskimi i biorą udział w rozgrywkach ligowych. Ludowy Uczniowski Katolicki Klub Sportowy Miedziana Góra prowadzi zajęcia szachowe dla najmłodszych mieszkańców gminy, którzy już w chwili obecnej osiągają sukcesy na arenie regionalnej oraz krajowej. ULKS „Kaliber" prowadzi zajęcia ze strzelectwa sportowego (pod koniec 2008r. przy Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich swoją działalność rozpoczęła strzelnica sportowa), od początku swego istnienia zainteresowanie ta formą sportu przewyższało faktyczne możliwości strzelnicy, a treningi do chwili obecnej przyciągają rzesze chętnych.

Zdjęcie 11. Mecz piłki nożnej oraz zajęcia na strzelnicy sportowej

Źródło: archiwum UG.

Pozostałe kluby są klubami funkcjonującymi przy gminnych jednostkach oświaty i rozwijają różne dyscypliny sportu. Ponadto aktywność fizyczną można uprawiać na zajęciach sportowych organizowanych przez ngo's prowadzących świetlice wiejskie.

Dla sympatyków motoryzacji Gmina Miedziana Góra oferuje Ośrodek Sportowo-Turystyczny "Moto-Raj". W jego skład wchodzi m.in. tor wyścigowy „Kielce", motel, kemping, tor kartingowy, muzeum modeli samochodów oraz baza szkoleniowa dla ratownictwa drogowego. Odbywają się tu liczne imprezy motoryzacyjne, zloty i wyścigi samochodowe, z mistrzostwami Polski włącznie. W każdą niedzielę na terenie toru „Kielce" odbywa się tłumnie odwiedzana i jedna z największych w Polsce giełda samochodowa.

Zdjęcie 12. Zawody kartingowe na torze „Kielce"

Źródło: archiwum UG.

Miłośnicy „białego szaleństwa" także znajdą coś dla siebie. W miejscowości Tumlin – Podgród czynne są dwa wyciągi orczykowe:

- krótki orczyk, długość trasy zjazdowej 300 m, różnica poziomów 79 m,
- teleskopowy, długość trasy zjazdowej 480 m, różnica poziomów 95 m.

Latem jest możliwość jazdy na nartorolkach oraz desce snowbordowej na kółkach (mountainbording).

Zdjęcie 13. Stok narciarski w miejscowości Tumlin-Podgród

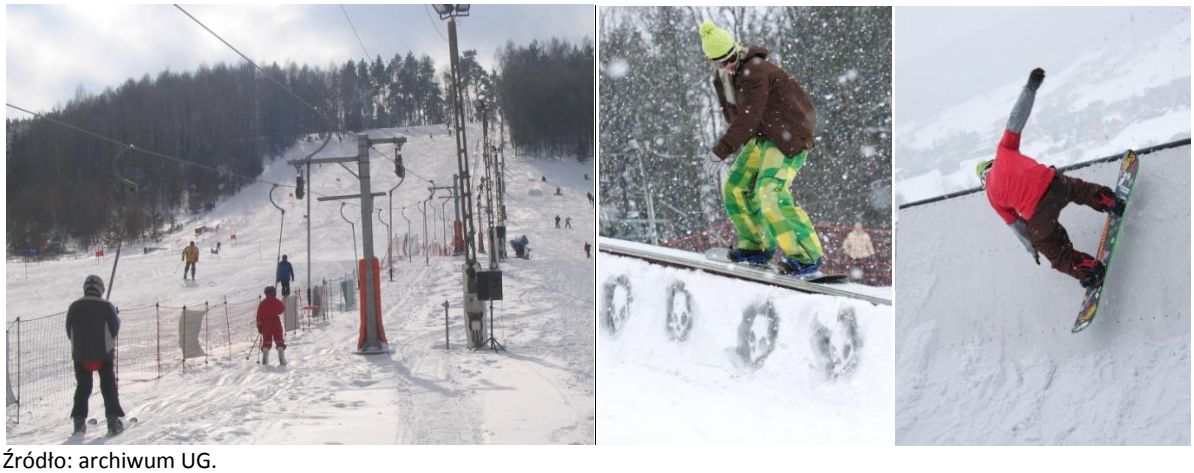

Źródło: archiwum UG.

Osoby zainteresowane uprawianiem turystyki mają do tego sposobność, włącznie z możliwością uzyskania pełnej informacji o atrakcjach turystycznych na terenie gminy – Punkt Informacji Turystycznej prowadzony przez gminę znajduje się w Gminnej Bibliotece Publicznej w Miedzianej Górze. Więcej informacji o turystyce w podpunkcie *I.3.3. Rolnictwo i turystyka*.

Ponadto rokrocznie Gmina Miedziana Góra bierze udział w Europejskim Tygodniu Sportu dla Wszystkich – największej imprezie sportu masowego w Polsce. W 2014r. na terenie gminy odbyło się ponad 100 imprez. W 2009r. Gmina otrzymała wyróżnienie, w 2010r. została laureatem, zaś w 2014r. ponownie wyróżnienie za udział w w/w wydarzeniu.

Zdjęcie 14. Sporty motorowe w Gminie Miedziana Góra

Źródło: archiwum UG.

I.2.3. Edukacja

W skład systemu edukacji na terenie gminy wchodzą Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich (Publiczne Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. 4 Pułku Piechoty Legionów AK, Gimnazjum im. Karola Wojtyły – Papieża Polaka), Zespół Szkół w Ćmińsku (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum im. Polskich Noblistów) oraz Szkoła Podstawowa w Porzeczu. Przedszkola na terenie gminy oprócz Kostomłot Drugich funkcjonują w Ćmińsku przy Zespole Szkół (oddział Publicznego Przedszkola) oraz w Porzeczu przy Szkole Podstawowej (Przedszkole Miś Uszatek prowadzone przez Stowarzyszenie Edukacja i Rozwój). Funkcjonuje również niepubliczny punkt przedszkolny „Dolina Krasnoludków". Dodatkowo dzieci z miejscowości Tumlin-Wykień oraz Tumlin-Podgród mają możliwość uczęszczania do przedszkola przy Zespole Szkoły Podstawowej, Przedszkola i Gimnazjum w Tumlinie[10].

Na koniec roku 2013 do przedszkoli na terenie gminy uczęszczało 208 dzieci, do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych 107 dzieci oraz do punktu przedszkolnego 11 dzieci, co stanowi, iż ponad 63% dzieci w wieku 3-6 lat jest objętych wychowaniem przedszkolnym. Wskaźnik ten dla dzieci w wieku 3-4 lat wynosi niecałe 52%. Jest to o tyle ważne, iż od dnia 1 września 2015 r. dzieci w wieku 4 lat będą miały prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego, a w planach rządu jest rozszerzenie tego prawa w roku 2017 także o trzylatków.

Rysunek 14. Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013

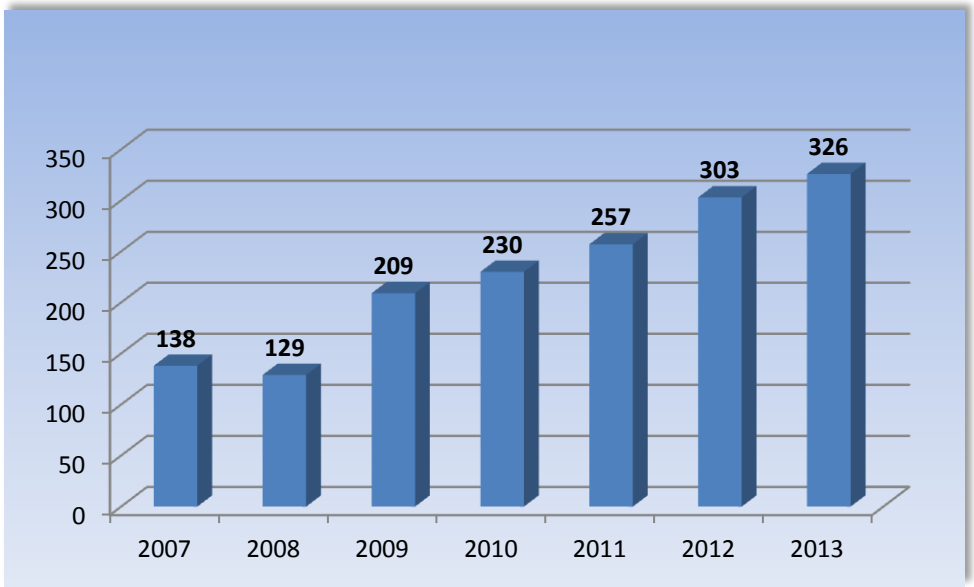

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

[10] Stan na 31.12.2014: 19 dzieci w przedszkolu oraz 18 dzieci w tzw. zerówce. Zespół Szkoły Podstawowej, Przedszkola i Gimnazjum w Tumlinie jest jednostką organizacyjną Gminy Zagnańsk. Gmina Miedziana Góra pokrywa koszty wychowania przedszkolnego za uczniów będących mieszkańcami Gminy, zgodnie z art. 79a i art. 6 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425)

Rysunek 15. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013 ze względu na rodzaj placówki

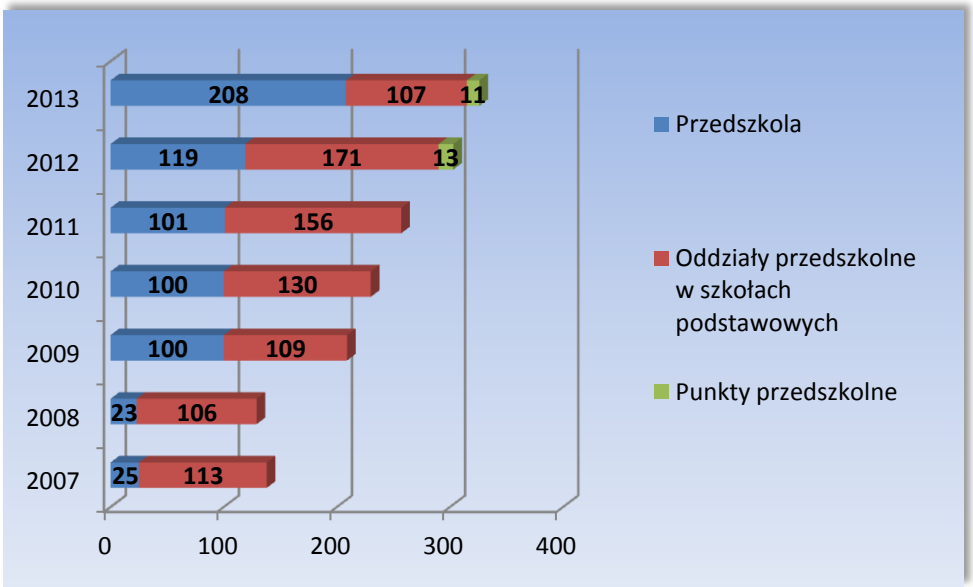

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Jak wcześniej zaznaczono na terenie gminy funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz dwa gimnazja. Liczba uczniów szkół podstawowych na przestrzeni ostatnich lat praktycznie jest niezmienna, dotyczy to zwłaszcza szkół w Kostomłotach Drugich oraz Ćmińsku, jedynie spadek liczby uczniów w SP w Porzeczu z 67 w 2011r. do 58 w 2013r. jest odczuwalny, gdyż na przestrzeni tych lat jest to spadek liczby uczniów o około 13,5%. Inaczej przedstawia się sytuacja dotycząca gimnazjów, od 2011 roku liczba uczniów w gimnazjum w Kostomłotach Drugich zmniejszyła się o około 7,66%, z kolei w gimnazjum Ćmińsku wzrosła o 24%. Współczynnik skolaryzacji brutto[11] dla szkół podstawowych wyniósł około 91,94%, zaś dla gimnazjów 94,85%, współczynnik skolaryzacji netto[12] wyniósł odpowiednio 87,63% i 91,87%[13].

Poniższe wykresu obrazują liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na przestrzeni ostatnich lat.

[11] Relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
[12] Relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
[13] Dane Bank Danych Lokalnych GUS – 2013r.

Rysunek 16. Uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w latach 2007-2013

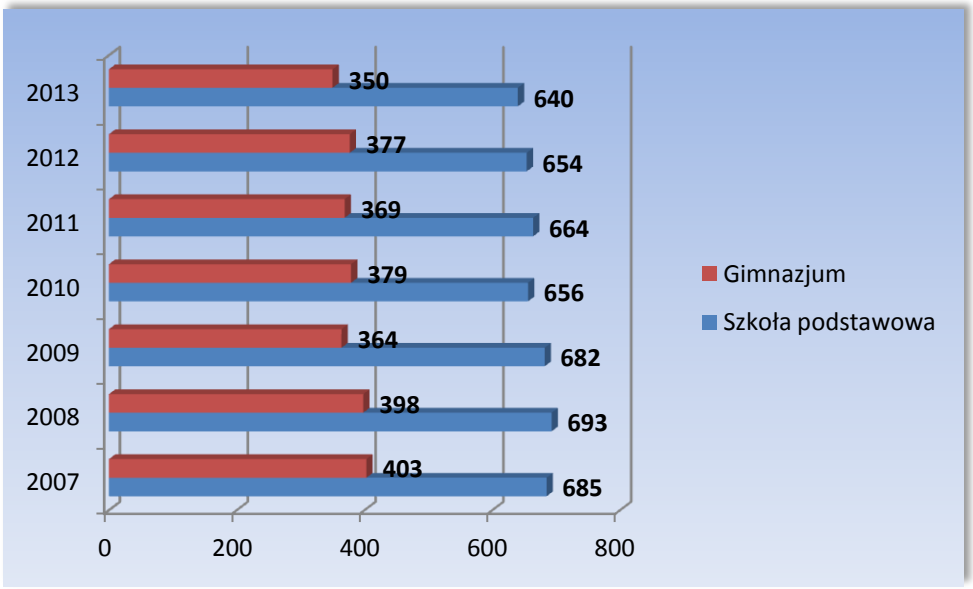

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych UG oraz BDL GUS.

Rysunek 17. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w poszczególnych szkołach w latach 2011-2014 (etykiety: rok 2011 oraz 2014)

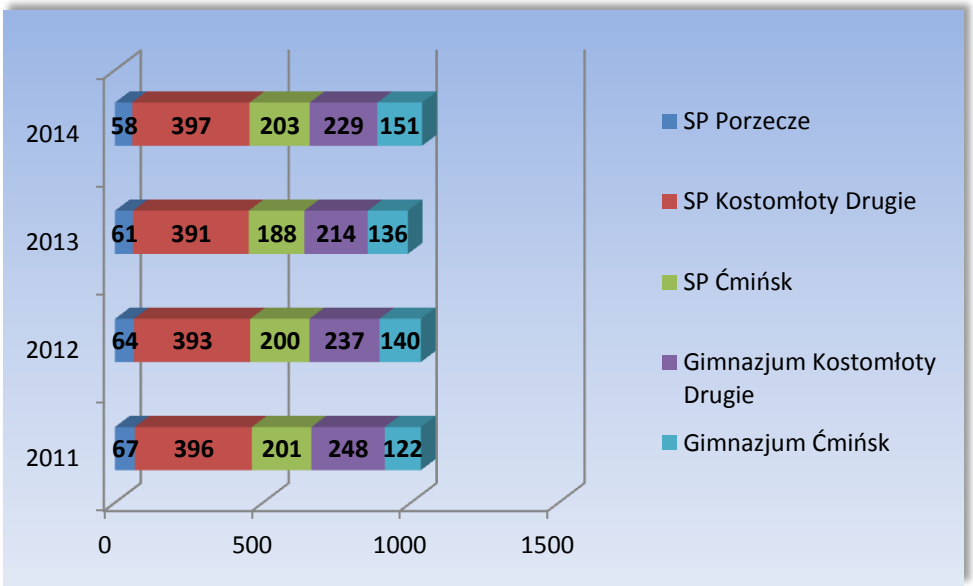

Źródło: opracowanie własne UG.

W gminie realizowany jest program stypendialny dla uczniów, gwarantujący najuboższym pomoc przy zakupie podręczników oraz przedmiotów ściśle związanych z edukacją, którzy spełniają kryteria dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Prowadzone są również zajęcia wyrównawcze. Przy szkołach prowadzone są świetlice oraz wydawane posiłki.

Bogata jest także oferta zajęć pozalekcyjnych, m.in.: liczne kółka przedmiotowe oraz koła zainteresowań, w tym teatralne i tańca, zajęcia sportowe i rekreacyjne, wyjazdy na basen, wyjścia

do teatru, kina, filharmonii, plenery malarskie, zimowiska, zielona szkoła, jazda konne, nauka gry na instrumentach, kurs szybkiego czytania i zapamiętywania, droga do kariery (doradztwo zawodowe, savoir vivre, radzenie sobie ze stresem oraz agresją).

Realizowane są też liczne projekty w ramach środków zewnętrznych, m.in.:

- Nowe perspektywy, wartość projektu: 654 360,00 zł, cel: poprawa wyników nauczania u 396 uczniów będących uczniami gimnazjów w Ćmińsku i Kostomłotach Drugich w okresie od 01.08.2013 - 30.06.2015r dzięki objęciu ich pozalekcyjnym oraz ogólnorozwojowym wsparciem edukacyjnym,
- Indywidualizacja nauczania i wychowania klas I-III w Gminie Miedziana Góra, wartość projektu: 162 813,21 zł, cel: wyeliminowanie zidentyfikowanych barier u 441 uczniów oraz rozszerzenie umiejętności u 123 szczególnie uzdolnionych,
- Kolumbowie – odkrywcy świata, wartość projektu: 848 740,00 zł, cel: wsparcie 464 uczniów w zajęciach wyrównawczych i rozwojowych oraz wyjazdach edukacyjnych dla klas IV-VI.

Zdjęcie 15. Zajęcia w ramach projektu „Indywidualizacja nauczania i wychowania klas I-III w Gminie Miedziana Góra"

Źródło: archiwum UG.

Co roku w szkołach organizowane są liczne imprezy szkolne i środowiskowe, prowadzone są też liczne akcje charytatywne: Góra Grosza, „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, zbiórka zabawek dla dzieci, kiermasze świąteczne. Ponadto działa koło harcerskie, jak i prowadzona jest wymiana międzynarodowa młodzieży, czy akcje „Tydzień sportu”. Znaczące są dorobki szkół w konkursach przedmiotowych i interdyscyplinarnych oraz zawodach sportowych na szczeblu gminy, powiatu i województwa. Szkoły czynnie uczestniczą w życiu społeczności lokalnej i współdziałają z Kołami Gospodyń Wiejskich przy realizacji różnego rodzaju imprez okolicznościowych.

Dodatkowo zajęcia dla dzieci i młodzieży realizowane są w 7 świetlicach i klubach:

- w świetlicy OSP w Bobrzy,
- w świetlicy Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „PLUSIK" w Kostomłotach Drugich,
- w świetlicy wiejskiej w Tumlinie-Wykniu, prowadzonej przez Stowarzyszenie Przeciwdziałające Patologiom Społecznym „Zdrowy Tumlin",
- w Centrum Kulturalno- Sportowym w Kostomłotach Pierwszych, gdzie działa klub „Wolna Strefa",
- w świetlicy OSP w Miedzianej Górze przy współpracy z zespołem KGW Macierzanka,
- w Ośrodku Sportów Masowych w Ćmińsku,
- w Stowarzyszeniu Spektrum Możliwości w Miedzianej Górze.

Zdjęcie 16. Poznawanie zwyczajów, tradycji i kultur umożliwił projekt "Kolumbowie – odkrywcy świata" skierowany do uczniów klas IV-VI

Źródło: archiwum UG.

I.2.4. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna

Na terenie gminy działają dwa samorządowe ośrodki opieki zdrowotnej: w Miedzianej Górze oraz w Ćmińsku. W ośrodku w Miedzianej Górze codziennie przyjmuje ginekolog, pediatra, lekarz chorób wewnętrznych oraz dentysa, z kolei jeden raz w tygodniu przyjmuje pulmonolog, specjalista medycyny ogólnej oraz lekarz medycyny pracy. Dodatkowo jeden raz w miesiącu przyjmuje kardiolog oraz diabetolog. Z kolei w Ćmińsku codziennie przyjmuje lekarz ginekolog-położnik oraz raz w tygodniu przyjmują pediatra, internista oraz lekarz chorób zakaźnych. Ponadto na terenie gminy funkcjonują 1 apteka oraz 1 punkt apteczny.

Liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej świadczonych przez przychodnie samorządowe od 2008r. systematycznie maleje.

Rysunek 18. Porady podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2007-2013

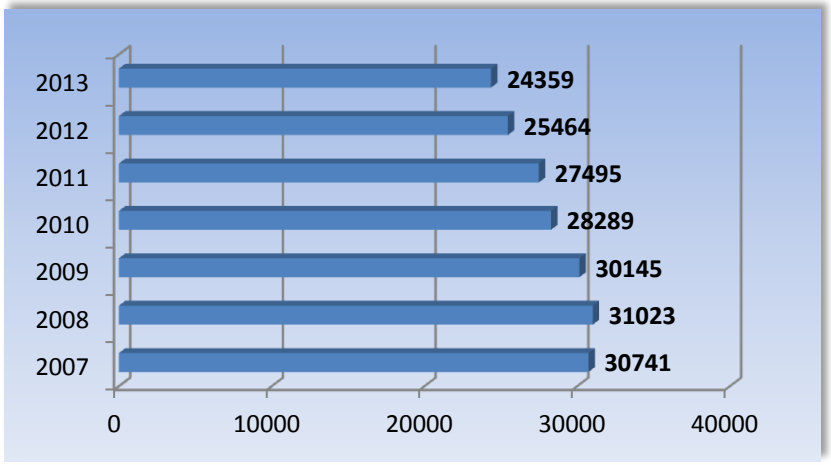

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Pomoc społeczna

Zadania gminy w zakresie pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze. W roku 2013 udzielono świadczeń 476 osobom w 296 rodzinach (257 osób otrzymało świadczenia pieniężne oraz 226 osób świadczenia niepieniężne). Kwota w/w świadczeń wyniosła 667 293 zł. Od 2007 roku maleje liczba osób oraz rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej.

Rysunek 19. Świadczenia przyznane przez GOPS w latach 2007, 2010 i 2013

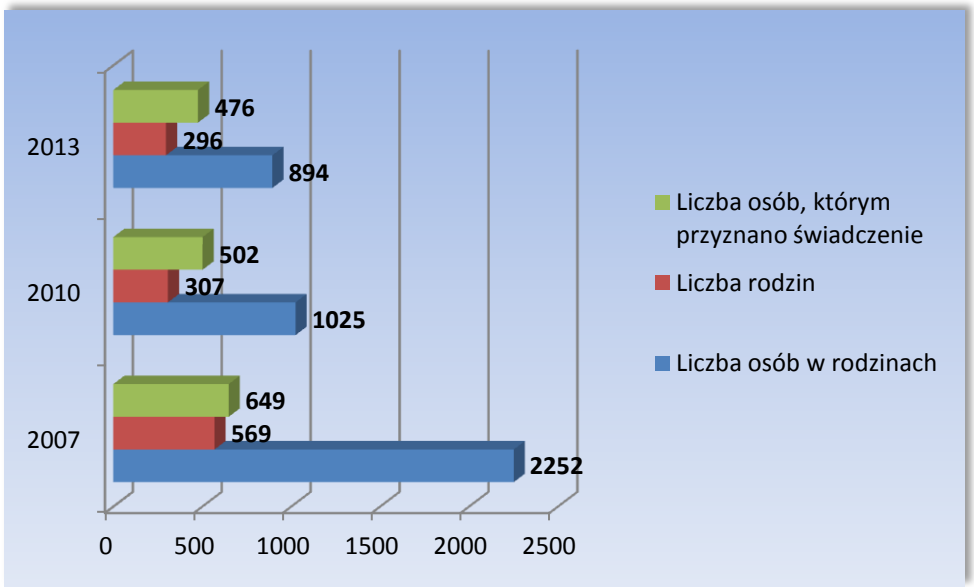

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W 2007 roku liczba mieszkańców gminy korzystająca z pomocy społecznej w sposób pośredni (liczba osób w rodzinach) wyniosła ok. 21,92%, w roku 2010 było to już tylko 9,68%, aby na koniec 2013r. osiągnąć wskaźnik 8,17%.

Główne powodu przyznawania pomocy społecznej to ubóstwo oraz bezrobocie, na dalszych miejscach znajdują się długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Rysunek 20. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2007, 2010 i 2013

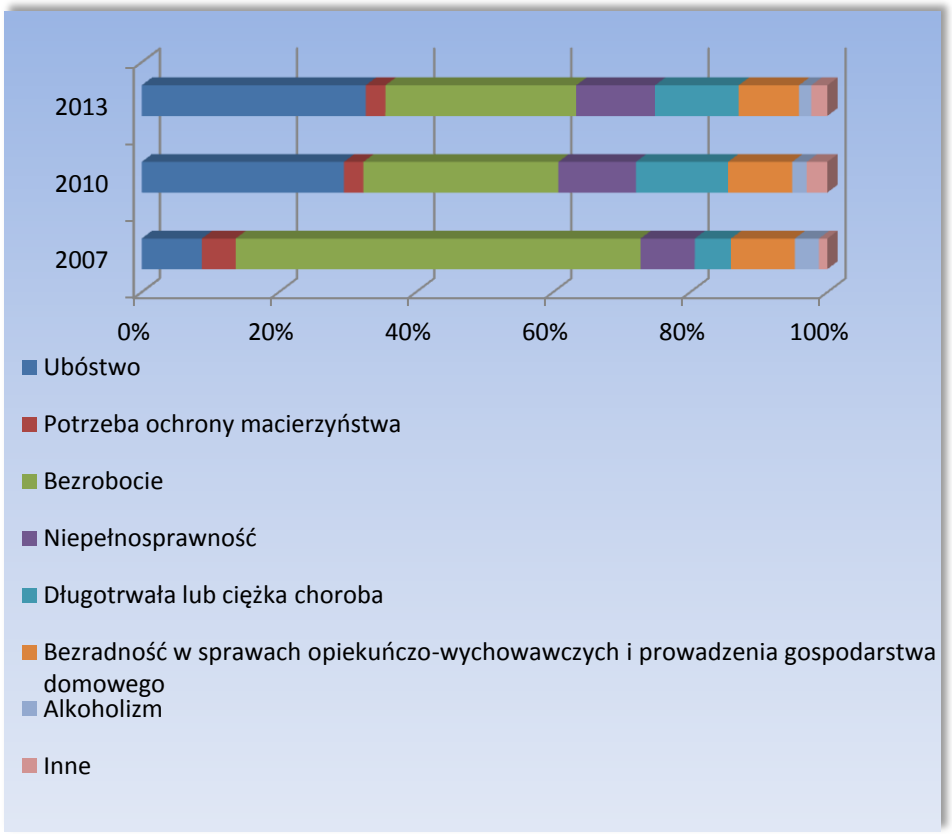

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze realizuje szereg działań i projektów, zarówno jako wnioskodawca, jak i jako partner, mających na celu poprawę sytuacji socjalno-bytowej mieszkańców gminy. Są to m.in.:

- projekt systemowy pn. „Czas na aktywność w Gminie Miedziana Góra", realizowany od 2009r. do 2014r. (aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych – klientów pomocy społecznej),
- projekt „Wsparcie środowiska osób niepełnosprawnych z terenów wiejskich i małomiasteczkowych", 2014r. (pomoc osobom niepełnosprawnym w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia na rynku pracy oraz zdobyciu nowych umiejętności i kwalifikacji),
- program „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej", 2013r.–2014r. (program MPiPS, wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze),

- program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, 2007r.–2013r. oraz 2014r.–2020r. (ograniczenie niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji),
- projekt „Powiat kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności”, realizowany w latach 2011r.–2014r. (zabiegi rehabilitacyjne, badania, wypożyczanie sprzętu do rehabilitacji domowej z Powiatowego Centrum Usług Medycznych w Kielcach oraz dowóz beneficjentów z terenu gminy na zabiegi rehabilitacyjne).

Dodatkowo przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która m.in. przyjmuje wnioski o przymusowe leczenie odwykowe.

Ponadto przy ośrodku funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest budowa lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz koordynacja i wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przemocy. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzą przedstawiciele m.in. GOPS, GKRPA, Policji, Sądu Rejonowego w Kielcach, gminnych jednostek oświaty i służby zdrowia oraz organizacji pozarządowych.

W gminie funkcjonuje również Punkt informacyjno-konsultacyjny do spraw uzależnień i przemocy. Punkt czynny jest w każdą środę w godzinach 15.30 – 17.30, w punkcie przyjmuje certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień. Punkt bezpłatnie oferuje:

- pomoc dla członków rodzin osób z problemem alkoholowym, m.in. informacja jak radzić sobie z osobą uzależnioną, jak radzić sobie ze swoimi trudnościami emocjonalnymi, pomoc dla osób doznających przemocy,
- pomoc dla osób uzależnionych od alkoholu – opieka terapeutyczna.

Na terenie gminy funkcjonuje grupa AA „Przebudzenie”, której spotkania odbywają się w budynku „Starej plebanii” w Kostomłotach Drugich.

I.2.5. Mobilizacja społeczna

Organizacje pozarządowe (dalej: ngo’s) pełnią bardzo ważne funkcje w życiu lokalnych społeczności, są to funkcje zarówno społeczne, gospodarcze, jak i polityczne. W Gminie Miedziana Góra działają następujące organizacje pozarządowe[14]:

[14] Dane Referatu Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy UG, stan na dzień 9 lutego 2015r.

- Forum Inicjatyw Gospodarczych Gminy Miedziana Góra,
- Fundacja Świętokrzyska Społeczność,
- Gminny Klub Sportowy „Gród Ćmińsk”,
- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wicher”,
- Grupa Historyczna „Hakownica”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka”,
- Koło Wędkarskie Fundament,
- Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy”,
- Ludowy Uczniowski Katolicki Klub Sportowy Miedziana Góra,
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Radość” przy Szkole Podstawowej w Porzeczu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrzy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ćmińsku,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kostomłotach Drugich,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Miedzianej Górze,
- Stowarzyszenie „Czysta Wieś”,
- Stowarzyszenie „Edukacja i Rozwój”,
- Stowarzyszenie „KEY – Kultura, Edukacja, Język”,
- Stowarzyszenie Przeciwdziałające Patologiom Społecznym „Zdrowy Tumlin”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „Plusik”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Kostomłoty Pierwsze „Przemienienie”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Porzecze „Przyszłość”,
- Stowarzyszenie Spektrum Możliwości,
- Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego „Jacy - Tacy”,
- Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Kostomłotach,
- Zespół „Bobrzanki” (grupa nieformalna).

Obszary funkcjonowania ngo’s zaczynają się na organizacji życia społecznego mieszkańców, w tym szczególności czasu wolnego dzieci i młodzieży, wspieranie działań prorozwojowych, poprzez organizację życia kulturalnego, promocję gminy, propagowanie i organizowanie wychowania fizycznego, aż do działalności mającej na celu zapobieganie pożarom i udział w różnego rodzaju akcjach ratowniczych.

Podstawą współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest „Roczny program współpracy Gminy Miedziana Góra z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi

działalność pożytku publicznego", który wyznacza jasne zasady współpracy. Procedury udzielania dotacji zorganizowane są w sprawny, przejrzysty i efektywny system. Gmina zleca organizacjom zadania publiczne, szczególnie w dziedzinach takich jak: sport, kultura, przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii. Dzięki współpracy samorządu z ngo's oraz okazywanej im pomocy, mieszkańcy gminy mają dostęp do szerokiej oferty kulturalnej, mogą zrzeszać się w zespołach folklorystycznych, kołach gospodyń wiejskich, korzystać ze świetlic środowiskowych oraz rozwijać swoje zainteresowania i pasje.

Poniższe wykresy przedstawiają liczebność ngo's realizujących zadania zlecone przez Gminę Miedziana Góra na przestrzeni ostatni lat, liczbę zrealizowanych zadań oraz kwoty jakie gmina przeznaczała na w/w działalność. Wyraźnie widać, iż liczba ngo's oraz liczba realizowanych zadań od 2010r. są na bardzo zbliżonym poziomie. Widać również stały rokroczny wzrost kwot jakie gmina przeznacza na współpracę z organizacjami pozarządowymi i zlecane im zadania. W 2010r. była to kwota 153 tys. zł, by w roku 2013 osiągnąć pułap 270 tys. zł.

Rysunek 21. Zadania zlecone realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2010-2013

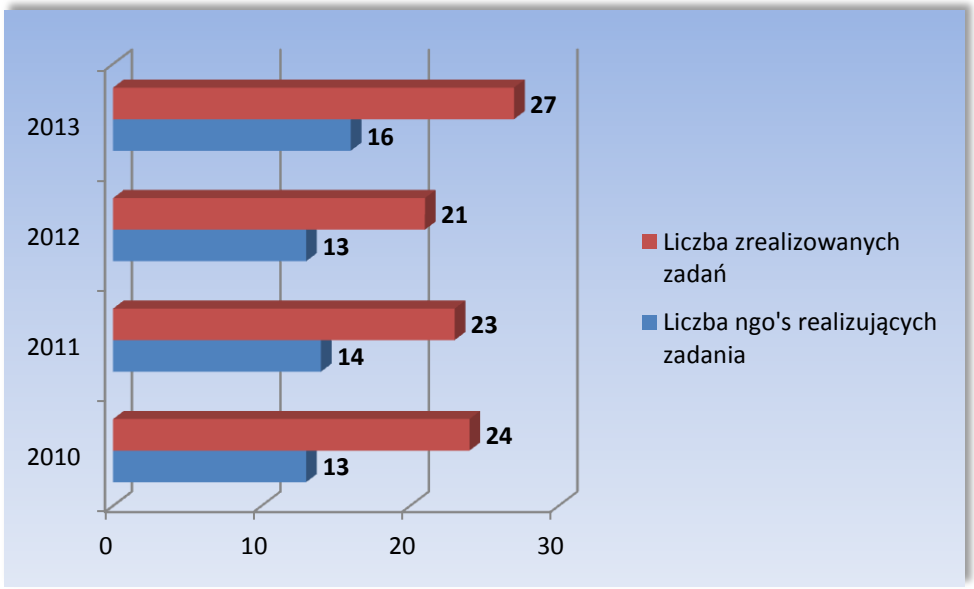

Źródło: opracowanie własne UG.

Aby zapewnić przejrzystość i porównywalność kwot przeznaczonych na realizację zadań zleconych w poszczególnych latach, kwoty z zadania „Oświata i wychowanie" zostały pokazane w obszarze „Kultura i sztuka" (lata 2010-2012) oraz kwotę z zadania „Upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności oraz ratownictwa i ochrony ludności" pokazano w obszarze „Upowszechnianie i rozwój sportu, turystyki i rekreacji" (rok 2010).

Rysunek 22. Kwoty wydatkowane przez Gminę na zadania zlecone w latach 2010-2013

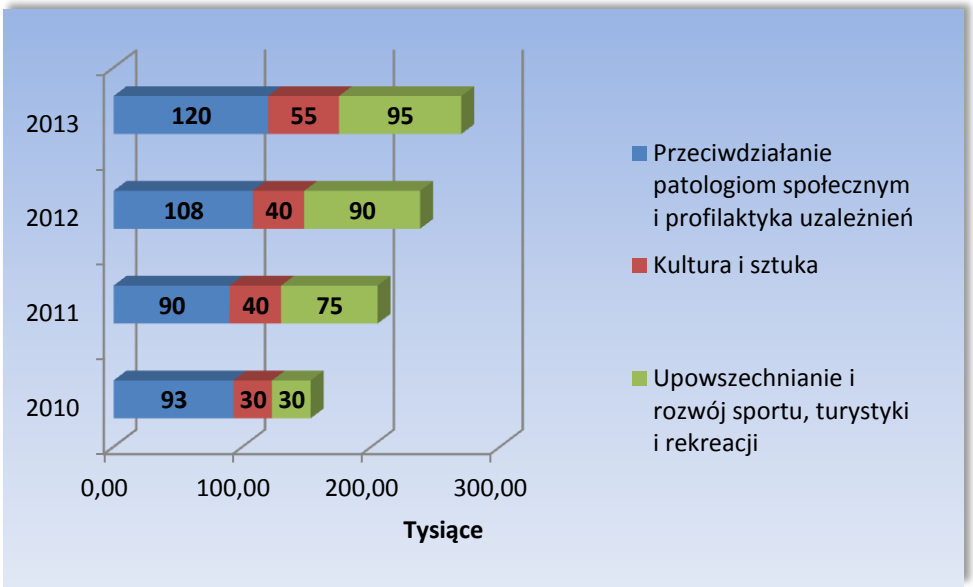

Źródło: opracowanie własne UG.

Drugim równie ważnym aspektem stanowiącym o jakości aktywności społeczności lokalnej jest frekwencja wyborcza mieszkańców gminy. Ta na przestrzeni ostatnich lat kształtowała się w poniższy sposób (jeśli podane są dwa wyniki oznacza to frekwencję wyborczą w I oraz II turze głosowania).

Tabela 1. Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Miedziana Góra

Rok i rodzaj wyborów	Kraj	Województwo świętokrzyskie	Powiat kielecki	Gmina Miedziana Góra
Rok 2005 – wybory parlamentarne (do Sejmu RP)	40,57%	36,53%	33,34%	**37,38%**
Rok 2005 – wybory prezydenckie	49,74% 50,99%	44,93% 45,49%	43,54% 45,70%	**46,27%** **49,79%**
Rok 2006 – wybory samorządowe	45,99% 39,56%	50,00% 43,00%	55,00% 49,00%	49,23% 44,02%
Rok 2007 – wybory parlamentarne (do Sejmu RP)	53,88%	47,45%	44,64%	**50,47%**
Rok 2009 – wybory do Parlamentu Europejskiego	24,53%	21,20%	18,70%	**20,78%**
Rok 2010 – wybory prezydenckie	54,94% 55,31%	49,50% 52,83%	49,57% 54,08%	**53,59%** 55,58%
Rok 2010 – wybory samorządowe	47,32%	53,59%	56,48%	47,67%
Rok 2011 – wybory parlamentarne (do Sejmu RP)	48,92%	43,74%	42,90%	**46,43%**
Rok 2014 – wybory do Parlamentu Europejskiego	23,83%	21,04%	20,29%	**23,08%**

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Jak widać jedynie w wyborach samorządowych frekwencja mieszkańców gminy jest większa od średniej krajowej, co świadczy to o stosunkowo dużym zainteresowaniu mieszkańców sprawami lokalnymi (jednakże w odniesieniu do powiatu kieleckiego frekwencja jest niższa, zarówno w 2006, jak i 2010r.) i przedkładaniu ich nad sprawy ogólnokrajowe. Całościowo ujmują aktywność wyborcza mieszkańców gminy nie odbiega od średniej krajowej i wpisuje się w ogólnokrajowy obraz braku zainteresowania polityką.

Podsumowują należy stwierdzić, iż aktywność społeczna mieszkańców gminy nie odbiega od ogólnych tendencji i nie wyróżnia się ani na plus ani na minus względem ogólnokrajowych statystyk. Trzeba jednak podkreślić, iż w porównaniu do społeczeństw Europy Zachodniej stan zaangażowania społecznego jest w dalszym ciągu bardzo niewielki.

I.3. Sfera gospodarcza

Rozdział zawiera informacje na temat rynku pracy, liczby bezrobotnych, podstawową charakterystykę lokalnego sektora gospodarczego wraz ze wskazaniem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy. Ponadto zawarto informacje o rolnictwie i turystyce oraz o największych przedsiębiorstwach funkcjonujących na terenie gminy. Rozdział uwzględnia również zagadnienia związane z udziałem Gminy Miedziana Góra w lokalnym obrocie gospodarczym oraz informacje o lokalnych instytucjach wsparcia gospodarki.

I.3.1. Rynek pracy

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2013 roku ukształtowała się w powiecie kieleckim na poziomie 20,60%, w województwie świętokrzyskim na poziomie 16,5%, a w kraju wyniosła 13,4%. Jednoznacznie wskazuje to na niekorzystną sytuację zarówno powiatu, jak i województwa świętokrzyskiego na tle kraju. Na tym tle wskaźnik gminy na poziomie 9,8% zarejestrowanych bezrobotnych nie jest wynikiem złym i świadczy o zaradności i samodzielności mieszkańców.

Rysunek 23. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Miedziana Góra w latach 2005-2013

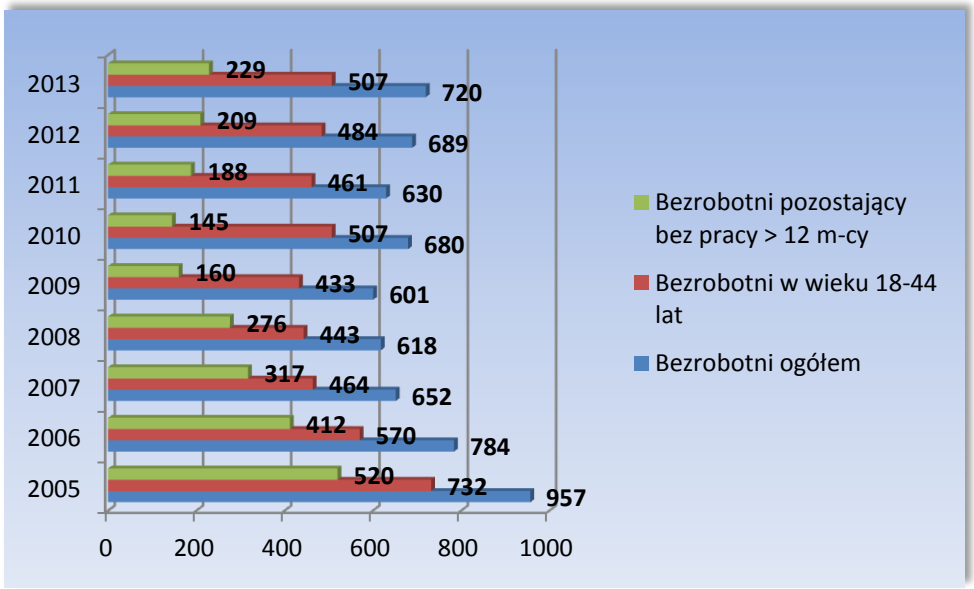

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach.

Liczba bezrobotnych w wieku 18-44 lat wskazuje, liczbę osób w wieku mobilnym, czyli w przedziale wiekowym (niezależnie od płci) zawierającym się w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy) i obejmującym osoby, które są zdolne do zmiany stanowiska oraz miejsca pracy

lub ewentualnego przekwalifikowania się. Struktura bezrobocia w podziale na płeć przedstawia zmianę jaka nastąpiła od 2005r., gdzie występowała przewaga bezrobotnych kobiet, do przewagi bezrobocia wśród mężczyzn w 2013r.

Rysunek 24. Struktura bezrobocia w podziale na płeć w latach 2005-2013

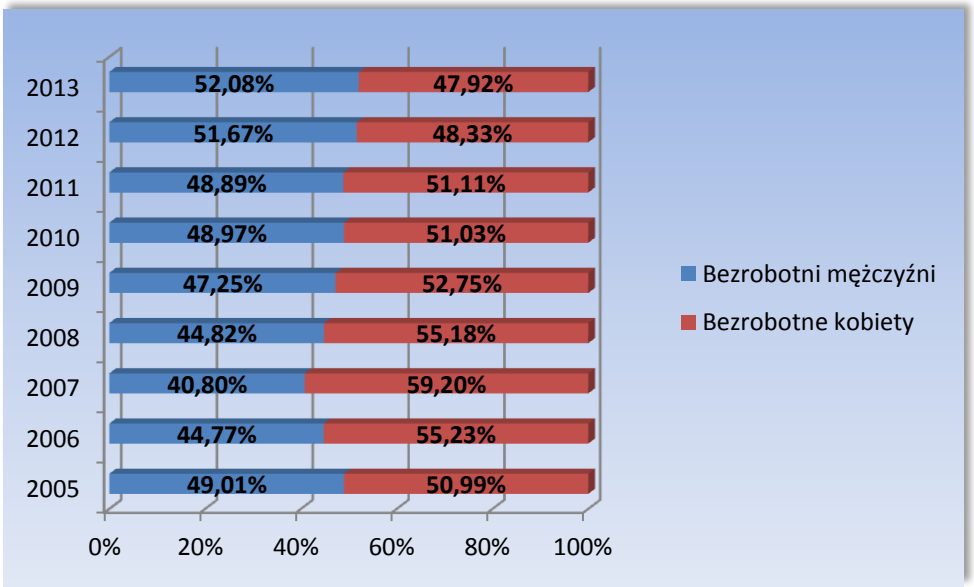

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach.

I.3.2. Charakterystyka lokalnego sektora gospodarczego

Na koniec 2013r. na terenie gminy zarejestrowanych było 1 049 podmiotów gospodarczych, co daje wskaźnik 947 podmiotów na 10 000 mieszkańców. W powiecie kieleckim wskaźnik ten wyniósł 728 podmiotów, w województwie świętokrzyskim – 866 podmiotów, a w kraju – 1 057 podmiotów. Jeszcze lepiej wypada dla gminy wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym: gmina – 12,4 podmiotów, powiat kielecki – 9,4, województwo świętokrzyskie – 10,7 oraz kraj – 12,1.

Najwięcej przedsiębiorców działających jednoosobowo oraz wspólników spółek cywilnych funkcjonuje w Miedzianej Górze, Ćmińsku oraz Kostomłotach Drugich. Należy mieć jednak na względzie, iż poniższy wykres obrazuje wartości rzeczywiste, nie odnosząc się np. do liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości.

Rysunek 25. Podmioty wpisane do CEIDG

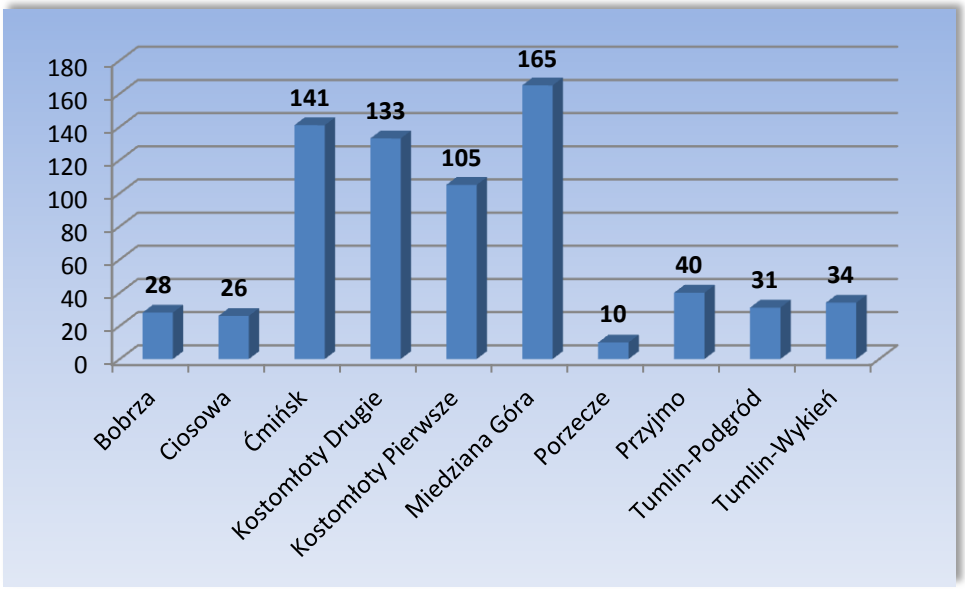

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych CEIDG na dzień 14.08.2014.

Na tle zarówno powiatu kieleckiego, jak i województwa świętokrzyskiego widoczne jest w Gminie Miedziana Góra bardzo duże nagromadzenie firm świadczących usługi budowlane (sekcja F), usługi transportu i gospodarki magazynowej (sekcja H), przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) oraz firm w branży działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M). Jednak najwięcej zarejestrowanych firm prowadzi działalność handlową hurtową lub detaliczną oraz zajmuje się naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G). Wskaźnik przedsiębiorstw w sekcji G jest mniejszy niż w województwie świętokrzyskim, ale równocześnie jest zdecydowanie wyższy niż dla powiatu kieleckiego.

Zdjęcie 17. Współczesny „gwarek", czyli górnik w kopalni kruszcu

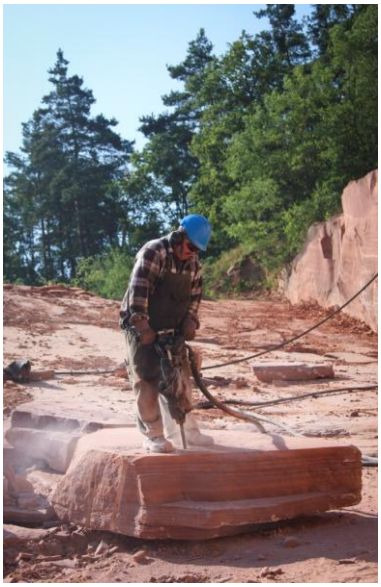

Źródło: archiwum UG.

Rysunek 26. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców (2013r.)

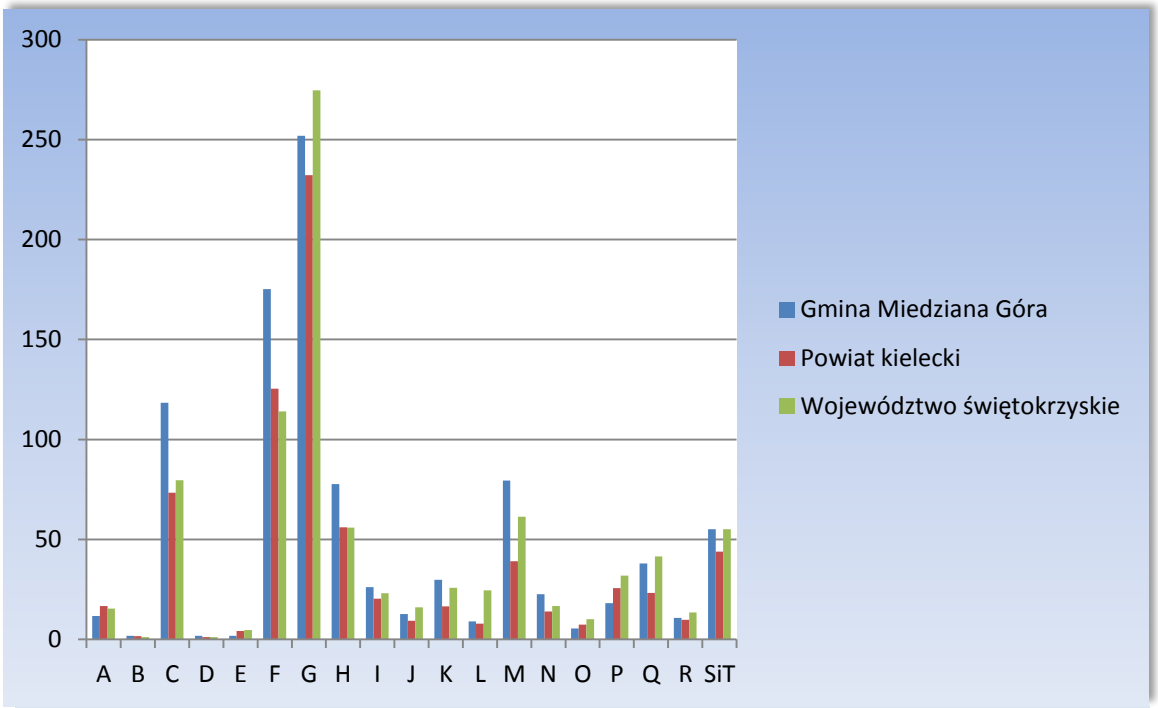

Objaśnienie symboli sekcji PKD: A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – górnictwo i wydobywanie, C – przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – transport i gospodarka magazynowa, I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – informacja i komunikacja, K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – edukacja, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – pozostała działalność usługowa, T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby.

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Zdecydowana większość funkcjonujących na terenie gminy podmiotów gospodarczych to firmy zatrudniające do 9 pracowników (1 019 podmiotów gospodarczych), od 10 do 49 pracowników zatrudnia 26 firm, powyżej 50 pracowników zatrudniają jedynie 4 firmy. Brak jest na terenie gminy firm zatrudniających powyżej 250 pracowników. Uwzględniając dane CEIDG należy podkreślić, iż ponad 700 firm to przedsiębiorstwa działających jednoosobowo lub w formie spółek cywilnych.

I.3.3. Rolnictwo i turystyka

Rolnictwo

Użytki rolne[15] zajmują 48,24% powierzchni gminy. Na terenie Gminy Miedziana Góra występują gleby zróżnicowane pod względem systematycznym, jak i przydatności do celów rolniczych. W przeważającej ilości są to gleby słabe i bardzo słabe, wykształcone głównie na piaskach.

Część terenów rolnych bezpośrednio związana z procesami produkcji rolniczej określana jest mianem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Duża różnorodność typologiczna gleb, uwarunkowana morfologią, budową geologiczną i zmiennością warunków klimatycznych, decyduje o dużym zróżnicowaniu jakości w/w przestrzeni produkcyjnej. Ogólna waloryzacja przestrzeni produkcyjnej oprócz jakości gleb uwzględnia ponadto warunki agroklimatyczne, stosunki wodne i rzeźbę terenu. Średni wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w 120 – punktowej skali wynosi w skali kraju 66,6 pkt, natomiast dla województwa świętokrzyskiego 69,3 pkt. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Gminie Miedziana Góra plasuje się poniżej średniej krajowej oraz wojewódzkiej i mieści się w zakresie 40 – 50 pkt.

Turystyka

Większość terenu gminy znajduje się na terenie lub w otulinie Suchedniowsko- Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego wokół malowniczych Wzgórz Tumlińskich (wysokość wzniesień do 400m). Na terenie gminy znajduje się m.in. rezerwat przyrody nieożywionej geologiczno-krajobrazowy „Kamienne Kręgi" z pozostałością kultu pogańskiego tj. trzema współśrodkowymi kręgami kamienno-ziemnymi oraz rezerwat krajobrazowy-leśny „Sufraganiec". Zwiedzenie ich oraz licznych ciekawych odsłonięć geologicznych, takich jak pomnik przyrody – urwisko skalne „Piekło", nieczynne i czynne kamieniołomy jest możliwe poprzez przejścia piesze „czerwonym szlakiem" im. Edmunda Massalskiego oraz dwoma ścieżkami edukacyjno- dydaktycznymi, a także Świętokrzyskim Szlakiem Górskiej Turystyki Jeździeckiej. Ponadto na terenie gminy znajduje się część Szlaku Przygody, a dokładniej Kraina Talentów[16], która swoim zasięgiem obejmuje gminy wchodzące w skład LGD Dorzecze Bobrzy. Na terenie gminy Szlak Przygody prowadzi przez tor samochodowy, mur oporowy w Bobrzy oraz rezerwat Kamienne Kręgi. Nazwa Kraina Talentów odwołuje się zarówno do tradycji przemysłowej terenu, jak i do jego walorów edukacyjnych.

Niezwykłego uroku nadają naszej Gminie malowniczo położone zabytkowe XIX wieczne kaplice, usytuowane na szczytach gór Św. Jana, Buchcinej i Grodowej oraz kapliczki przydrożne.

[15] Grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, rowy.
[16] www.szlakprzygody.eu

W miejscowości Ćmińsk znajduje się kościół parafialny p.w. Św. Trójcy. wzniesiony w latach 1646-1649 z fundacji Bernarda Servallego, konsekrowany w 1658 r.; rozbudowany w latach 1914-1922.

Zdjęcie 18. Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy w Ćmińsku

Źródło: archiwum UG.

W miejscowości Bobrza, położonej nad rzeką o tej samej nazwie, znajdują się pozostałości największego i jednego z pierwszych w Polsce Zakładu Wielkopiecowego z monumentalnym murem oporowym[17]. Mur ze względu na swoją zadziwiającą skalę (wysokość 15-17m, grubość ok. 5m, długość ok. 540m), staranność kamieniarskiego wykonania oraz kształt nawiązujący do starej tradycji wykonania wałów ziemnych, nie ma odpowiednika w tego typu polskich budowlach. Po wykupieniu przez Gminę, obiekt został wyremontowany oraz otwarty dla ruchu turystycznego w 2006 roku.

Zdjęcie 19.Pozostałości Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy(budynek węgielni oraz mur oporowy)

Źródło: archiwum UG.

[17] Wpis do Katalogu Zabytków Budownictwa Przemysłowego w Polsce.

W centrum miejscowości Miedziana Góra funkcjonuje certyfikowany Punkt Informacji Turystycznej, gdzie każdy turysta może uzyskać wyczerpującą poradę oraz mapy okolicy.

Dodatkowo niestrudzenie do poznawania uroczych zakątków naszej Gminy zachęca Klub Turystyki Pieszej „GWAREK", który na piesze wędrówki szlakami Miedzianej Góry przyciąga rzesze miłośników turystyki z całego województwa świętokrzyskiego. Klub przy współpracy z gminą był inicjatorem różnych imprez na terenie gminy, m. in.:

- IV rajdu szlakami Gminy Miedziana Góra,
- nadanie tytułu Pomnika Przyrody dla Źródła Grodowego,
- otwarcie Przystani Turystycznej Grodowe Źródło,
- rajd – Bobrza świadek Powstania Styczniowego,
- doprowadzenie do umiejscowienia i odsłonięcia pamiątkowego obelisku upamiętniającego pierwszy na ziemiach polskich wielki piec hutniczy w Bobrzy.

Zdjęcie 20. XVII wieczny kamienny krzyż (Tumlin-Wykień), przydrożna drewniana kapliczka Chrystusa Frasobliwego (Miedziana Góra) oraz późnobarokowa figura przydrożna św. Jana Nepomucena (Ćmińsk)

Źródło: archiwum UG.

I.3.4. Instytucje wsparcia przedsiębiorców

Z racji bezpośredniego sąsiedztwa Gminy Miedziana Góra z Kielcami, przedsiębiorcy mają dostęp do wszelkich instytucji otoczenia biznesu, które mają swoje siedziby lub funkcjonują w stolicy województwa. Tym niemniej na terenie samej gminy od 2001r. funkcjonuje stowarzyszenie Forum Inicjatyw Gospodarczych Gminy Miedziana Góra. Do celów statutowych stowarzyszenia należy m.in.:

- wspieranie inicjatyw mających na celu rozwój bazy usługowej, turystycznej i sportowej Gminy Miedziana Góra,
- współpraca z organizacjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie wymiany doświadczeń gospodarczych i samorządowych,
- pozyskiwanie środków finansowych w kraju i za granicą na cele rozwoju gminy i lokalnej społeczności.

Dodatkowo do organizacji pozarządowych, które w swoich celach statutowych mają zapisane wsparcie przedsiębiorczości należy zaliczyć Lokalną Grupę Działania „Dorzecze Bobrzy", Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Kostomłoty Pierwsze „Przemienienie", Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Porzecze „Przyszłość" oraz Stowarzyszenie „Czysta Wieś".

Na terenie gminy funkcjonuje Bank Spółdzielczy Oddział w Miedzianej Górze oraz mają siedziby liczne prywatne firmy zajmujące się świadczeniem usług dla przedsiębiorców, m.in. z zakresu obsługi prawnej i doradztwa podatkowego.

Dodatkowo Gmina Miedziana Góra w latach 2012-2014 zrealizowała projekt „Moja firma-mój sukces"[18]. Celem głównym projektu było pobudzenie postaw przedsiębiorczych oraz wzrost poziomu zatrudnienia na terenie gminy poprzez utworzenie 10 firm. Uczestnicy projektu otrzymali następujące formy wsparcia:

- szkolenie oraz doradztwo indywidualne nt. zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz przygotowywania biznesplanów,
- bezzwrotne wsparcie finansowe dla 10 osób (łączna kwota wsparcia wyniosła 360 000,00 zł) oraz wsparcie pomostowe w formie pomocy finansowej,
- doradztwo indywidualne nt. prowadzenia działalności gospodarczej.

Gmina będzie kontynuowała analogiczne działania pozyskując środki finansowe z unijnej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

I.3.5. Główni pracodawcy

Najwięksi pracodawcy na terenie gminy to:

- Kieleckie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A.

Jedna z najważniejszych firm regionu świętokrzyskiego. Zakład działający nieprzerwanie od 1874 roku. Przedmiotem działalności gospodarczej KKSM S.A. jest odkrywkowa eksploatacja złóż surowców skalnych takich jak: dolomity, wapienie oraz piaski. Spółka posiada swoje zakłady w 5 różnych

[18] Projekt współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Kwota dofinansowania projektu: 608 094,00 PLN, wkład prywatny przedsiębiorców: 63 529,38 PLN.

lokalizacjach, w tym jest właścicielem Kopalni Odkrywkowej „Laskowa" w Kostomłotach Drugich. Firma znajduje się w postępowaniu upadłościowym.

- Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych S.A.

Firma z bogatymi przedwojennymi tradycjami górniczymi, w chwili obecnej wchodzi w skład konsorcjum H&H Group, jednego z największych producentów kruszyw w Polsce. Eksploatuje złoża w sześciu osobnych kopalniach, w tym w Kopalni Odkrywkowej „Kostomłoty" w Kostomłotach Drugich.

- Urząd Gminy w Miedzianej Górze wraz z jednostkami organizacyjnymi gminy

Więcej informacji o strukturze organizacyjnej gminy w podrozdziale *I.6.2.*

I.3.6. Gmina jako uczestnik lokalnego obrotu gospodarczego

Gmina Miedziana Góra jak każda jednostka samorządu terytorialnego, przy wydatkowaniu środków finansowych, jest zobowiązana do stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych. Ustawa rozwinęła podstawowe zasady udzielania zamówień publicznych m.in.: równego traktowania wykonawców, bezstronności i obiektywizmu, uczciwej konkurencji, jawności, pisemności postępowania oraz pierwszeństwa trybów przetargowych.

Realizują zapisy w/w ustawy Gmina Miedziana Góra na przestrzeni ostatnich kilku lat zrealizowała zamówienia, na najważniejsze inwestycje i przedsięwzięcia, na wielomilionowe kwoty, w 2010r. było to około 11 mln zł, a w 2013r. około 5,5 mln zł brutto.

Rysunek 27. Zamówienia publiczne (kwoty netto) Gminy Miedziana Góra o wartości powyżej 14 tys. euro

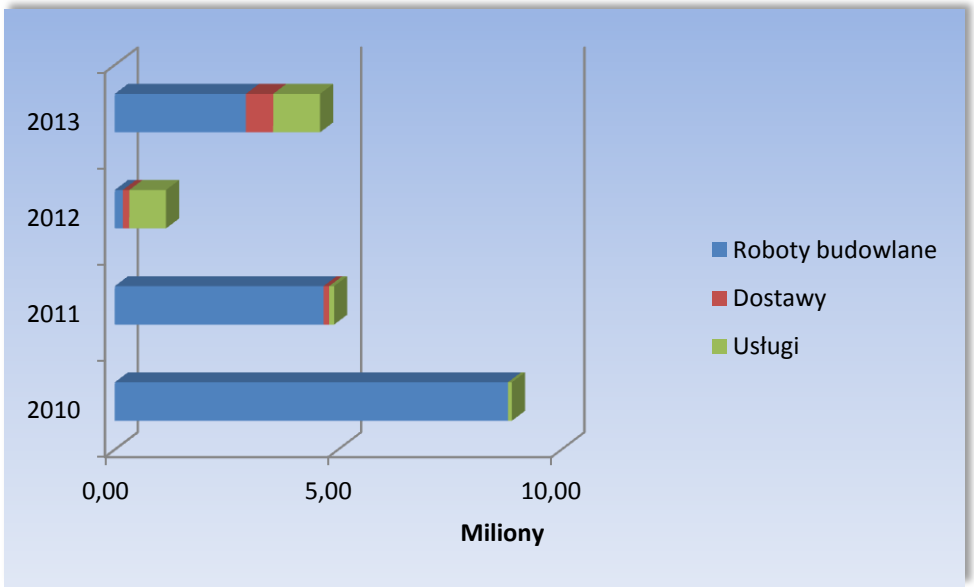

Źródło: opracowanie własne UG.

Dodatkowo oprócz zamówień udzielanych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych Gmina Miedziana Góra zrealizowała zamówienia, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotówkach kwoty 14 tys. euro i tak np. w roku 2013 zamówienia te wyniosły około 500 tys. zł. Powyższe zamówienia realizowane były w oparciu o „Regulamin udzielania zamówień publicznych w Gminie Miedziana Góra”.

I.4. Infrastruktura techniczna

Rozdział zawiera podstawowe informacje na temat infrastruktury technicznej gminy w obszarach dotyczących lokalnej sieci drogowej, wodociągów i kanalizacji, gazownictwa oraz elektroenergetyki i telekomunikacji. Są to zagadnienia, które w sposób niezaprzeczalny wpływają na jakość życia mieszkańców oraz stanowią bazę do dalszego rozwoju poszczególnych miejscowości, a tym samym całej Gminy Miedziana Góra.

I.4.1. Komunikacja

Lokalną sieć drogową w gminie tworzą drogi powiatowe oraz w zdecydowanej mierze drogi gminne. Ogólna długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej na terenie gminy wynosi 38,8 km. Ponadto na terenie Gminy Miedziana Góra zlokalizowanych jest 16,9 km dróg gminnych o powierzchni 84 600 m^2 (długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej wynosi łącznie 12,9 km).

Stosownymi Uchwałami Rada Gminy Miedziana Góra zaliczyła do kategorii dróg gminnych 19 dróg. Wszystkie drogi gminne są drogami o znaczeniu lokalnym, uzupełniają sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, służąc przede wszystkim mieszkańcom gminy. Niestety nie wszystkie drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych spełniają parametry wymagane przepisami[19].

Należy podkreślić, iż sieć dróg w Gminie Miedziana Góra jest wystarczająca, nie ma potrzeby budowy nowych dróg. Zachodzi jedynie potrzeba w zakresie modernizacji i remontu istniejącej infrastruktury drogowej. Niestety tylko kilka dróg gminnych posiada chodniki jedno bądź dwustronne o łącznej długości około 7 400 mb.

Tabela 2. Wykaz dróg gminnych będących w zarządzie Gminy Miedziana Góra

Miejscowość	Ulica oraz długość
Ciosowa	Leśna – 1,0 km
Ćmińsk	Strażacka – 0,8 km; Światełek – 1,1 km; Prosta – 1,2 km; Podgród – 1,2 km
Kostomłoty Drugie	Kościelna – 0,7 km; Górna – 0,8 km
Kostomłoty Pierwsze	Maciejówka – 1,6 km; Świętego Jana – 1,0 km
Kostomłoty Drugie, Miedziana Góra	Urzędnicza – 1,3 km
Miedziana Góra	Zagórska – 1,6 km; Kamienna – 1,2 km; Brzozowa – 0,6 km; Słoneczna – 1,1 km; Śliska – 0,4 km; Wrzosowa – 0,3 km; Bratkowa – 0,25 km; Liliowa – 0,2 km; Różana – 0,4 km; Jaśminowa – 0,15 km

Źródło: opracowanie własne UG.

[19] Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, minimalna szerokość ulicy w liniach rozgraniczających dla dróg gminnych dojazdowych wynosi 10 m, a dla dróg gminnych lokalnych – 12 m.

Poza drogami gminnymi gmina zarządza również siecią dróg wewnętrznych, stanowiących dojazdy mieszkańców do budynków jednorodzinnych, a także do gruntów rolnych i leśnych o długości 17,2 km.

I.4.2. Wodociągi i kanalizacja

Gmina Miedziana Góra jest w 99% zwodociągowana. Na terenie gminy znajduje się jedno ujecie wody (studnia podstawowa i awaryjna) w miejscowości Ćmińsk. Od ujęcia wody prowadzi sieć rur azbestowo-cementowych o długości 12,65 km. Sieć kanalizacyjna i wodociągowa jest systematycznie rozbudowywana. Na koniec 2013r. długości te wynosiły odpowiednio 56,38 km (52,4 km kanalizacja grawitacyjna i 4 km rurociągi tłoczone) oraz 101,33 km. Wskaźnik skanalizowana gminy wynosi ponad 50% (tj. ponad połowa mieszkańców gminy ma dostęp do sieci kanalizacyjnej).

Obecnie dostępu do kanalizacji pozbawione są następujące miejscowości: Tumlin – Wykień, Tumlin – Podgród, Ćmińsk, Przyjmo, Porzecze, Bobrza, Ciosowa.

Rysunek 28. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2007-2013

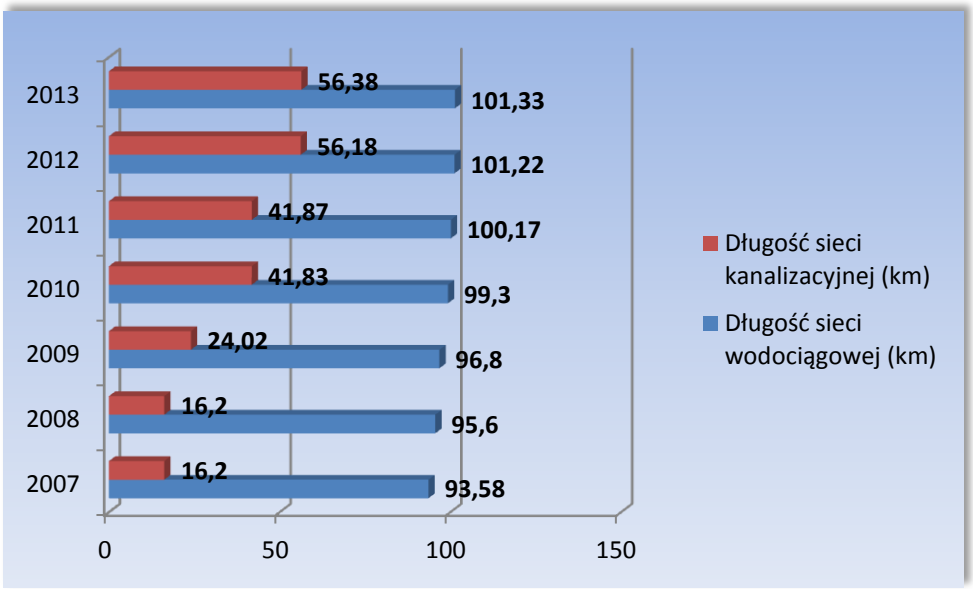

Źródło: opracowanie własne UG.

Rysunek 29. Liczba budynków podłączona do sieci wodno-kanalizacyjnej w latach 2007-2013

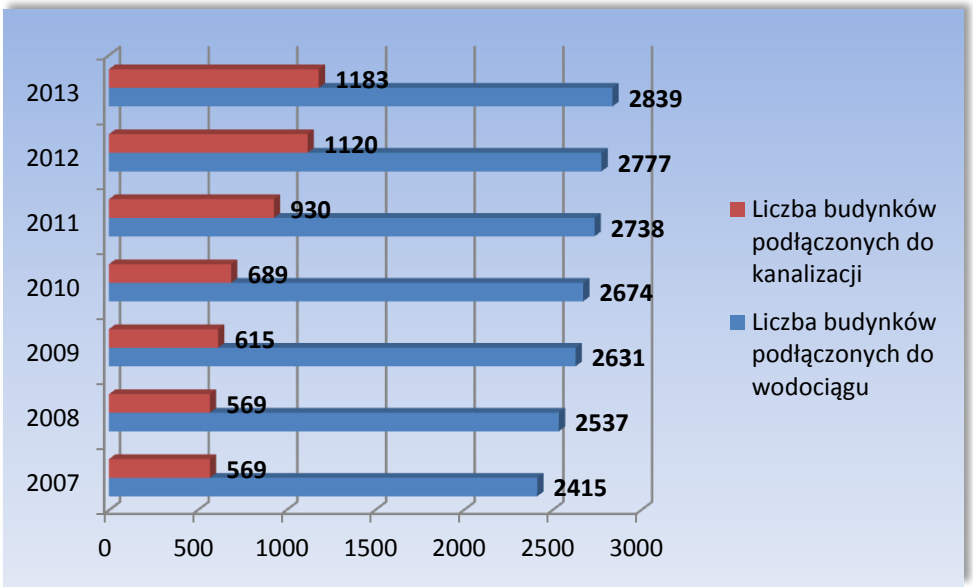

Źródło: opracowanie własne UG.

Na terenie gminy istnieją następujące oczyszczalnie ścieków:

- gminna oczyszczalnia ścieków Kostomłoty Drugie – Laskowa,
- oczyszczalnia ścieków przy Zespole Szkół w Ćmińsku,
- oczyszczalnia ścieków przy Ośrodku Sportowo-Turystycznym Moto-raj w Ćmińsku (własność Automobilklubu Kielce),
- przydomowe oczyszczalnie ścieków (w 2007r. w przydomowe oczyszczalnie ścieków wyposażonych było 17 gospodarstw domowych, w 2013r. już 34).

W czerwcu 2013r. gmina podpisała z CTE CARBOTECH ENGINEERING SA umowę na zadanie pn. *„Rozbudowa oczyszczalni ścieków w msc. Kostomłoty Drugie”*. Zakończono pierwszy etap realizacji inwestycji – rozbudowę przepustowości oczyszczalni ścieków do 1000 m3/d. Po realizacji kolejnego etapu rozbudowy oczyszczalnia osiągnie przepustowość 1500 m3/d, co pozwoli na włączenie wszystkich nieruchomości z terenu gminy do sieci kanalizacyjnej.

Ponadto w gminie funkcjonuje 3,2 km kanalizacji deszczowej. Kanalizacja deszczowa funkcjonuje wzdłuż ulicy Starowiejskiej i ulicy Kościelnej w Kostomłotach Drugich, w centrum Miedzianej Góry (wokół placu przed Urzędem – ul. Urzędnicza, ks. Nachtmana i ks. Przyłęckiego) oraz część ul. Podgród w miejscowości Ćmińsk. Odbiornikiem ścieków deszczowych jest rzeka Sufraganiec.

I.4.3. Gazownictwo

Sieć gazowa dostępna jest w części Gminy Miedziana Góra[20]. Są to miejscowości Kostomłoty Drugie, Kostomłoty Pierwsze, Miedziana Góra oraz Tumlin-Wykień. Dostęp do instalacji gazowej ma około 9% mieszkańców gminy. Pozostałe miejscowości nie posiadają dostępu do sieci dystrybucji paliwa gazowego.

I.4.4. Elektroenergetyka i telekomunikacja

Długość linii energetycznej nn (0,4 kV) na terenie Gminy Miedziana Góra wynosi 109,13 km: 100,82 km (linia napowietrzna) i 8,31 km (linia kablowa). Szacuje się, iż potrzeby inwestycyjne ze względu na zły stan techniczny lub brak wystarczającej infrastruktury elektroenergetycznej dotyczą około 4 km sieci SN, 19 km sieci nn oraz 13 stacji trafo. Ponadto na terenie gminy znajduje się elektrownia wiatrowa w miejscowości Ćmińsk (5 x 75kW).

Zdjęcie 21. Elektrownia wiatrowa w miejscowości Ćmińsk

Źródło: archiwum UG.

Ponad 90 % terenu Gminy Miedziana Góra objęta jest zasięgiem radiowej sieci Internet, która w połączeniu z niemal całkowitym ztelefonizowaniem Gminy (telefonia stacjonarna i sieci komórkowe), zaspokaja zapotrzebowanie mieszkańców na dostęp do Internetu. Należy jednak dostrzec występowanie białych plam na terenie gminy, czyli lokalizacji w których występuje całkowity brak dostępu do sieci lub dostarczany sygnał jest tak słaby, że uniemożliwia komunikację.

Na obecną chwilę już ponad 35 % mieszkańców Gminy Miedziana Góra ma stały dostęp do sieci Internet w domu.

Dodatkowo mieszkańcy mogą bezpłatnie korzystać z dostępu do Internetu i sprzętu komputerowego w Gminnej Bibliotece Publicznej w Miedzianej Górze, świetlicy wiejskiej w Tumlinie-

[20] Usługi dystrybucji paliwa gazowego świadczy Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Tarnowie Zakład w Kielcach.

Wykniu, w remizach Ochotniczych Straży Pożarnych w Ćmińsku oraz Bobrzy oraz w Centrum Kulturalno-Sportowym w Kostomłotach Pierwszych.

Ponadto w roku 2013 Gmina Miedziana Góra przystąpiła do realizacji projektu *„Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Miedziana Góra”*[21]. W wyniku projektu zrealizowano następujące działania:

- przekazano 30 zestawów komputerowych (laptop wraz z oprogramowaniem i drukarką) dzieciom i młodzieży uczącej się z bardzo dobrymi wynikami w nauce, z rodzin w których przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie był niższy, niż roczny wskaźnik,
- zapewniono bezpłatny dostęp do Internetu dla w/w osób do 31 października 2020r.,
- doposażono 3 szkoły z terenu gminy w łącznie 15 komputerów oraz 3 urządzenia wielofunkcyjne.

Zdjęcie 22. Sprzęt komputerowy przekazany przez Gminę oraz uczestnicy projektu z zaświadczeniami potwierdzającymi udział w kursie komputerowym, projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Miedziana Góra”

Źródło: archiwum UG.

Dostęp do darmowego Internetu umożliwia zdobywanie dodatkowej wiedzy, a także nawiązywanie kontaktów z ludźmi o podobnych zainteresowaniach, czy profilach działalności gospodarczej i społecznej.

[21] Okres realizacji projektu: 01.10.2013 – 31.10.2015. Okres trwałości projektu: 5 lat od dnia zakończenia realizacji projektu, tj. do 31.10.2020.

I.5. Infrastruktura społeczna

Rozdział koncertuje się na zagadnieniach związanych z infrastrukturą zaspokajającą potrzeby społeczne mieszkańców gminy, począwszy od dziedzin wychowania, kształcenia i oświaty, poprzez kulturę fizyczną i turystykę, a skończywszy na dziedzinach i potrzebach ochrony zdrowia, socjalnych i kulturowych mieszkańców. Jest to infrastruktura wpływająca na doskonalenie jakości życia mieszkańców.

I.5.1. Oświata

Na terenie Gminy Miedziana Góra funkcjonują trzy szkoły podstawowe oraz dwa gimnazja, w tym dwa zespoły szkół: Zespoły Szkół w Kostomłotach Drugich oraz w Ćmińsku zapewniają kształcenie w zakresie szkoły podstawowej i gimnazjum. Natomiast SP w Porzeczu prowadzi kształcenie w zakresie szkoły podstawowej.

Szkoły te posiadają nowoczesną bazę dydaktyczną, w skład których wchodzą m.in. oddziały przedszkolne (tzw. zerówki) oraz ośrodki przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat.

Wszystkie placówki mieszczą się w nowo wybudowanych lub wyremontowanych budynkach:

- Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich: rok budowy szkoły – 1924r., dobudowa skrzydła i remont starego budynku z dobudową drugiego piętra – 1986r., budowa sali gimnastycznej – 2000r., dobudowa skrzydła gimnazjum wraz z zapleczem kuchennym – 2004r., dobudowa przedszkola – 2008r.,
- Zespół Szkół w Ćmińsku: rok budowy – 1996r.,
- Szkoła Podstawowa w Porzeczu: rok budowy – 1999r.

Zdjęcie 23. Przedszkole przy Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich

Źródło: archiwum UG.

W szkołach funkcjonują nowoczesne pracownie komputerowe z dostępem do Internetu (wskaźnik komputeryzacji szkół zarówno podstawowych, jak i gimnazjalnych wynosi 100%). W każdym Zespole Szkół są pełnowymiarowe sale gimnastyczne, boiska przyszkolne oraz działają świetlice szkolne. Placówki szkolne lokalizacyjnie są dobrze usytuowane – mają parkingi. Część dzieci ze względu na miejsce zamieszkania w odległość powyżej 3 km od szkoły jest dowożona autobusem szkolnym i innymi środkami komunikacji.

Jednostki oświatowe są bardzo dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy, multimedialny, pomoce dydaktyczne oraz książki i czasopisma. Ponadto celem zwiększenia bezpieczeństwa uczniów w szkołach jest zainstalowany monitoring.

Zdjęcie 24. Zespół Szkół w Ćmińsku, Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich oraz miasteczko ruchu przy Szkole Podstawowej w Porzeczu

Źródło: archiwum UG.

I.5.2. Sport i rekreacja

Do głównych obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy należą Gminny Ośrodek Sportowo – Rekreacyjny w Kostomłotach Drugich (boisko wielofunkcyjne o wym. 68x105m z nawierzchnią z trawy rolowanej, wyposażone w nawadnianie, system drenażu, trybuny na 600 miejsc siedzących, dolny rząd trybun udostępniony dla widzów niepełnosprawnych, wielofunkcyjny budynek parterowy) oraz Ośrodek Sportów Masowych w Ćmińsku (powierzchnia obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej wynosi ok. 500m^2, w tym budynek wielofunkcyjny z ogólnodostępną siłownią i wielofunkcyjną stacją rehabilitacyjno–treningowej, budynek jest ogrzewany z własnej kotłowni, w ramach bezpieczeństwa zapewniony jest wjazd dla karetki oraz plac manewrowy dla samochodu straży pożarnej, obiekt jest w pełni samodzielny, ale jednocześnie pełni funkcję zaplecza dla boiska wielofunkcyjnego będącego przy ośrodku).

Zdjęcie 25. Gminny Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny w Kostomłotach Drugich

Źródło: archiwum UG.

Dodatkowo przy Zespole Szkół w Ćmińsku funkcjonuje kompleks sportowy „Moje boisko – Orlik 2012”. W skład w/w kompleksu wchodzą:

- boisko piłkarskie o wymiarach 30x62 m, z nawierzchnią z trawy syntetycznej, z drenażem wewnętrznym i ogrodzeniem,
- boisko wielofunkcyjne przeznaczone do piłki siatkowej i koszykowej o wymiarach 19,1x32,1 m z nawierzchnią poliuretanową na podbudowie dynamicznej z drenażem wewnętrznym,
- zaplecze sanitarno-szatniowe, z pomieszczeniami dla trenera, magazynem, 4 łazienkami, 4 szatniami, budynek wyposażony jest w instalację wodno-kanalizacyjną, wentylacyjną oraz instalację co. i elektroenergetyczną.

Zdjęcie 26. Kompleks sportowy "Orlik" w Ćmińsku

Źródło: archiwum UG.

Ponadto boiska (w tym wielofunkcyjne) funkcjonują przy Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich (miejsce zajęć szkolnych i pozaszkolnych, treningów i zawodów sportowych oraz miejsce imprez plenerowych), przy Centrum Kulturalno-Sportowym w Kostomłotach Pierwszych, przy świetlicy wiejskiej w Przyjmie oraz świetlicy wiejskiej w Porzeczu.

Dodatkowo przy Zespołach Szkół w Kostomłotach Drugich i Ćmińsku usytuowane są nowoczesne hale sportowe, które wykorzystywane są zarówno w czasie zajęć szkolnych, jak i w godzinach popołudniowych i wieczornych, co stwarza możliwość uprawiania sportu także przez dorosłych mieszkańców ościennych miejscowości.

Zdjęcie 27. Centrum Kulturalno-Sportowe w Kostomłotach Pierwszych oraz plac zabaw w Miedzianej Górze

Źródło: archiwum UG.

Dla najmłodszych mieszkańców gminy udostępnione są place zabaw w Miedzianej Górze, Ćmińsku (dwa place), Przyjmie oraz przy placówkach edukacyjnych.

W miejscowościach Miedziana Góra, Tumlin-Wykień[22], Przyjmo[23] oraz Porzecze funkcjonują napowietrzne siłownie plenerowe.

Dodatkowo na terenie gminy zostały wytyczone i oznakowane trzy trasy narciarstwa biegowego w sołectwie Ciosowa oraz zbudowana stanica turystyczna w miejscowości Tumlin-Podgród.

I.5.3. Instytucje kultury

Gminna Biblioteka Publiczna w Miedzianej Górze mieści się w centrum miejscowości, które też jest centrum gminy. Biblioteka zajmuje trzy pomieszczenia (66 metrów^2), w tym w jednym pomieszczeniu umiejscowiony jest Punkt Informacji Turystycznej. Obiekt jest częściowo wyremontowany we wnętrzu, wymaga jednak kapitalnego remontu z zewnątrz. Biblioteka wyposażona jest w 6 komputerów z dostępem do Internetu, z czego 4 są ogólnodostępne dla czytelników. Brak jest czytelni, zasadnym byłoby zwiększanie powierzchni lokalowej. Z kolei filia

[22] Siłownia plenerowa przy świetlicy wiejskiej.
[23] Jw.

biblioteki w Ćmińsku zajmuje jedno pomieszczenie (60 metrów^2) w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej i wyposażona jest w jeden ogólnodostępny komputer z dostępem do Internetu.

Świetlice wiejskie na terenie gminy charakteryzują się dobrymi warunkami oraz infrastrukturą towarzyszącą, na bieżąco są remontowane oraz modernizowane.

I.5.4. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz ośrodek opieki zdrowotnej w Miedzianej Górze administracyjnie umiejscowione są w sołectwie Kostomłoty Drugie i zajmują wspólnie ten sam budynek. W/w budynek jest w stanie dobrym, wymaga jednak prac remontowych. Najpilniejszą potrzebą jest remont pokrycia dachowego, remont zewnętrznej elewacji oraz remont podjazdu dla wózków osób niepełnosprawnych. Dodatkowo budynek z racji tego, iż jest piętrowy (posiada dwa podjazdy dla osób niepełnosprawnych – dla dzieci i dla dorosłych) wymaga modernizacji i instalacji windy celem udostępnienia pomieszczeń położonych na I piętrze osobom niepełnosprawnym. Ponadto I piętro ośrodka w całości wymaga prac remontowych.

Zdjęcie 28. Samorządowy Ośrodek Zdrowia oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze

Źródło: archiwum UG.

Ośrodek zdrowia w Miedzianej Górze dysponuje 6 gabinetami lekarskimi (w tym 1 gabinet pediatryczny), 2 gabinetami zabiegowymi (w tym 1 pediatryczny) oraz pokojem szczepień dla dzieci. Na chwilę obecną ośrodek opieki zdrowotnej w Miedzianej Górze w 100% wykorzystuje powierzchnię, którą dysponuje i nie jest możliwe zwiększenie zarówno kadry lekarskiej, jak i zakresu świadczonych świadczeń bez zwiększenia bazy lokalowej ośrodka. W planach rozwojowych ośrodka

jest realizacja świadczeń rehabilitacyjnych, co wiąże się z zakupem specjalistycznego sprzętu, zatrudnieniem wykwalifikowanego personelu oraz wygospodarowaniem przestrzeni lokalowej, w tym na niezbędną rehabilitacyjną salę gimnastyczną.

Ośrodek opieki zdrowotnej w Ćmińsku jest w stanie dobrym, remonty realizowane są na bieżąco w zależności od zaistniałych potrzeb oraz dostępnych środków finansowych. Na chwilę obecną powierzchnia lokalowa ośrodka zdrowia jest wystarczająca względem potrzeb. Ośrodek dysponuje 2 gabinetami lekarskimi (1 gabinet ogólny oraz 1 pediatryczny), gabinetem dentystycznym, gabinetem zabiegowym oraz gabinetem szczepień. Stanowiska pracy są wyposażone w sprzęt techniczno-biurowy oraz komputerowy. Budynek jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (budynek jednokondygnacyjny z podjazdem dla osób niepełnosprawnych).

Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się na parterze ośrodka opieki zdrowotnej w Miedzianej Górze zajmuje 4 pomieszczenia o łącznej powierzchni 54m². Stanowiska pracy są wyposażone w stopniu zadawalającym w sprzęt techniczno-biurowy oraz komputerowy. Brak jest natomiast pomieszczeń gospodarczych, socjalnych oraz sali szkoleniowej. W związku z powyższym utrudnione są spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, podczas których prowadzone są rozmowy z ofiarami oraz sprawcami przemocy. Dodatkowo tworzące się okresowo kolejki osób uprawnionych, często z małymi dziećmi, z powodu braku miejsca oczekiwania stwarzają dyskomfort dla samych klientów. Podsumowując należy stwierdzić, iż warunki lokalowe ośrodka pomocy społecznej są niewystarczające względem potrzeb, występująca ciasnota powoduje brak komfortu pracy, jak również nie zapewnia klientom prawa do zachowania ich prywatności oraz intymności.

I.6. Zarządzanie gminą

Rozdział koncentruje się na informacjach związanych z funkcjonowanie gminnych instytucji, ich dostępnością dla mieszkańców oraz strukturą organizacyjną Urzędu Gminy wraz z jednostkami podległymi. Dodatkowo rozdział porusza kwestie związane z sytuacją finansową gminy, m.in. dochodami i wydatkami budżetu, wysokością pozyskanych środków zewnętrznych oraz strukturą wydatków Gminy.

Urząd Gminy w Miedzianej Górze przykłada bardzo dużą wagę do sprawnej realizacji swoich zadań oraz do jawności i przejrzystości prowadzonych spraw. Między innymi w tym celu oprócz gminnego Biuletynu Informacji Publicznej, Urząd prowadzi stronę internetową gminy: www.miedziana-gora.pl oraz wydaje lokalną gazetę „Głos Miedzianej Góry" dostępną w wersji papierowej (nakład 1,2 tys. sztuk) i elektronicznej.

Każdy klient Urzędu Gminy ma możliwość zostawienia, w specjalnie do tego przeznaczonej urnie, informacji jak został obsłużony przez pracownika gminy. Powyższa informacja jest przeznaczona wyłącznie do wiadomości Wójta Gminy i w sposób bezpośredni nie trafia do pracowników urzędu. Zapewnia to obiektywność i rzetelność otrzymywanych informacji o jakości pracy urzędników.

Ponadto na wyżej wymienionych stronach internetowych są udostępnione karty usług dotyczące poszczególnych spraw. Każda karta usługi zawiera m.in. przywołanie podstawy prawnej, spis wymaganych dokumentów wraz ze wszystkimi niezbędnymi formularzami, informację o opłacie, przewidywany termin załatwienia sprawy oraz dane osoby lub referatu odpowiedzialnego za załatwienie sprawy.

Wójt Gminy jest dostępny dla mieszkańców cały czas w godzinach pracy urzędu, ponadto na stronie internetowej istnieje możliwość kontaktu z wójtem poprzez kierowanie pytań bezpośrednio do niego.

Zdjęcie 29. Główny plac miejscowości Miedziana Góra wraz z Urzędem Gminy

Źródło: archiwum UG.

Gmina Miedziana Góra wykonując swoje zadania przystąpiła i jest członkiem następujących organizacji:

- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Bobrzy”,
- Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego,
- Związek Gmin Powiatu Kieleckiego w Zlewni Górnej Nidy,
- Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego,
- Związek Gmin Rolniczych i Ekologicznych.

I.6.1. Uwarunkowania budżetowe i analiza sytuacji finansowej gminy

Sprawność oraz jakość podejmowanych przez władze samorządowe działań jest w bardzo dużej mierze zależna od dostępności środków finansowych jakimi dysponuje budżet gminy. Dochody oraz wydatki gminy na przestrzenie ostatnich kilku lat przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 30. Dochody i wydatki ogółem budżetu Gminy Miedziana Góra w latach 2007-2013

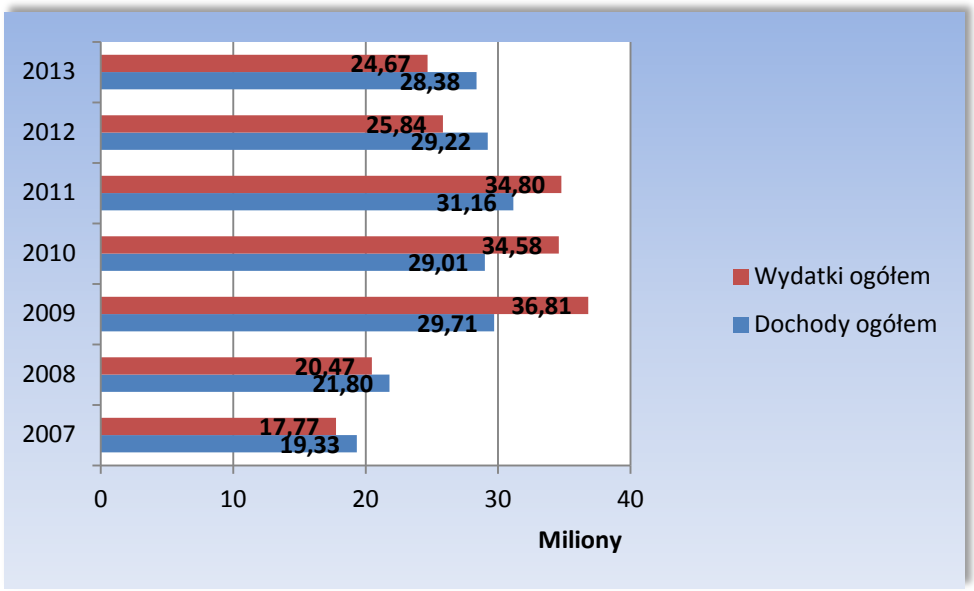

Źródło: opracowanie własne UG.

Rysunek 31. Dochody i wydatki ogółem budżetu Gminy Miedziana Góra na 1 mieszkańca w latach 2007-2013

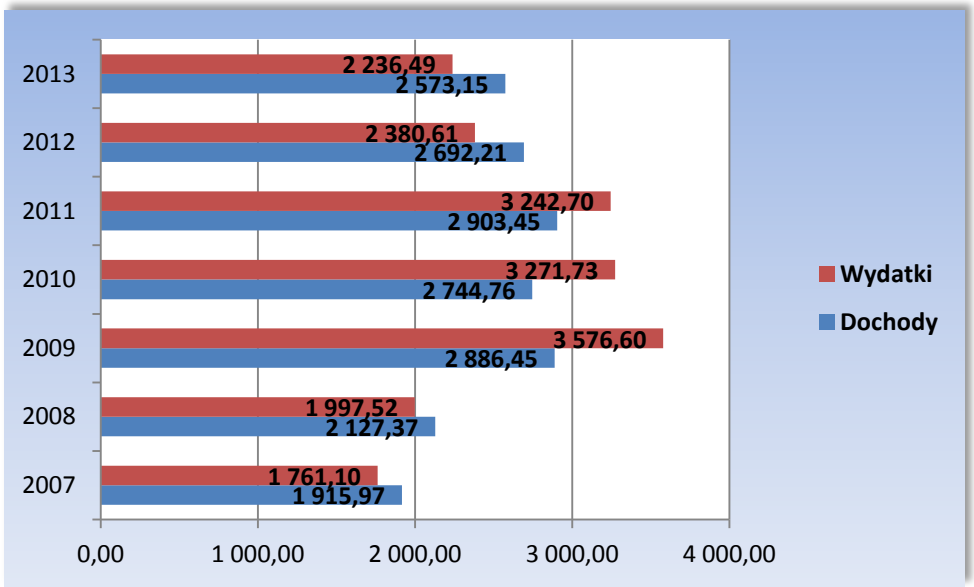

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2012-2013 gmina wypracowała znaczną nadwyżkę budżetową. Wydatki wyższe od dochodów w latach 2009-2011 związane były z inwestycjami realizowanymi w tym okresie oraz z kredytami i pożyczkami zaciągniętymi do ich realizacji (wkład własny do projektów unijnych). Wydatki inwestycyjne w roku 2009 stanowiły ok. 17,5 mln zł, w roku 2010 – ok. 14,5 mln zł, a w 2011 – ok. 13 mln zł.

Na koniec roku 2009 wysokość kredytów gminy wyniosła ok. 6,8 mln zł, aby swoją wartość maksymalną osiągnąć w roku 2010 – 16,8 mln zł. Na koniec roku 2013 zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły ok. 10,5 mln zł, tj. około 37% dochodów gminy.

Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w latach 2007-2013 należy zaliczyć:

- budowa i przebudowa drogi gminnej Nr 002142 T Ćmińsk-Podgrodzie przez wieś dł. 1.163m, wartość inwestycji: 1 668 395,04 zł,
- rozbudowa kompleksu obiektów edukacyjnych w Kostomłotach Drugich o budynek przedszkola, wartość inwestycji: 1 984 270,54 zł,
- budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Miedziana Góra, Etap III Zadania 2 i 3 - miejscowość Miedziana Góra, wartość inwestycji: 7 006 783,61 zł,
- budowa Gminnego Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Kostomłotach Drugich, wartość inwestycji: 3 989 568,05 zł,
- rozbudowa Ośrodka Sportów Masowych w Ćmińsku, wartość inwestycji: 1 878 729,57 zł,
- rewitalizacja centrum Gminy Miedziana Góra w Miedzianej Górze, wartość inwestycji: 3 979 759,76 zł,
- budowa systemu kanalizacji sanitarnej w Gminie Etap III Zadanie 4 w miejscowościach Kostomłoty Pierwsze i Kostomłoty Drugie, wartość inwestycji: 9 870 000,00 zł,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami (P2 i P3) oraz ich zasilaniem energetycznym w miejscowości Kostomłoty Pierwsze, Etap III Zadanie 1, wartość inwestycji: 3 660 309,86 zł.

Z kolei dochody Gminy ze względu na źródło pochodzenia przedstawia poniższy wykres. Od 2011r. widoczny jest spadek dochodów własnych gminy, przy jednocześnie prawie stałym poziomie subwencji, który nie równoważy spadku dochodów.

Rysunek 32. Dochody ogółem Gminy Miedziana Góra w latach 2007-2013 (mln zł)

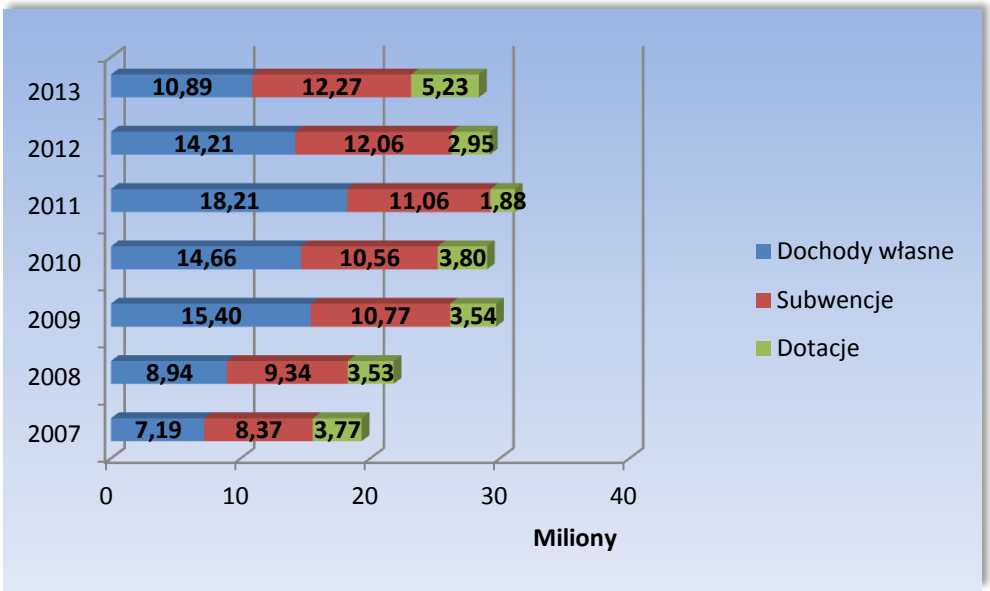

Źródło: opracowanie własne UG.

Z kolei poniższy wykres obrazuje jak urząd gminy pozyskiwał środki zewnętrzne na przestrzeni lat 2007-2013. Należy podkreślić, iż pozyskane środki pochodzą zarówno z funduszy unijnych, jak i budżetu państwa. Całościowo w latach 2007-2013 udało się pozyskać około 27,5 mln zł.

Rysunek 33. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Miedziana Góra w latach 2007-2013 (mln zł)

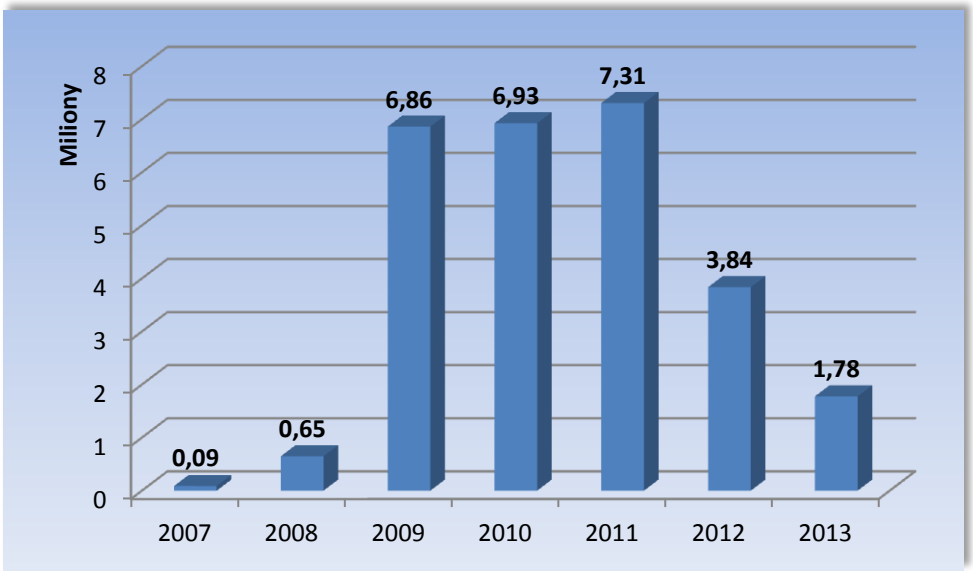

Źródło: opracowanie własne UG.

W kontekście analizy wydatków gminy warto zwrócić uwagą na ich dokładną strukturę według działów gospodarki.

Rysunek 34. Struktura wydatków budżetu Gminy Miedziana Góra według działów w 2013r.

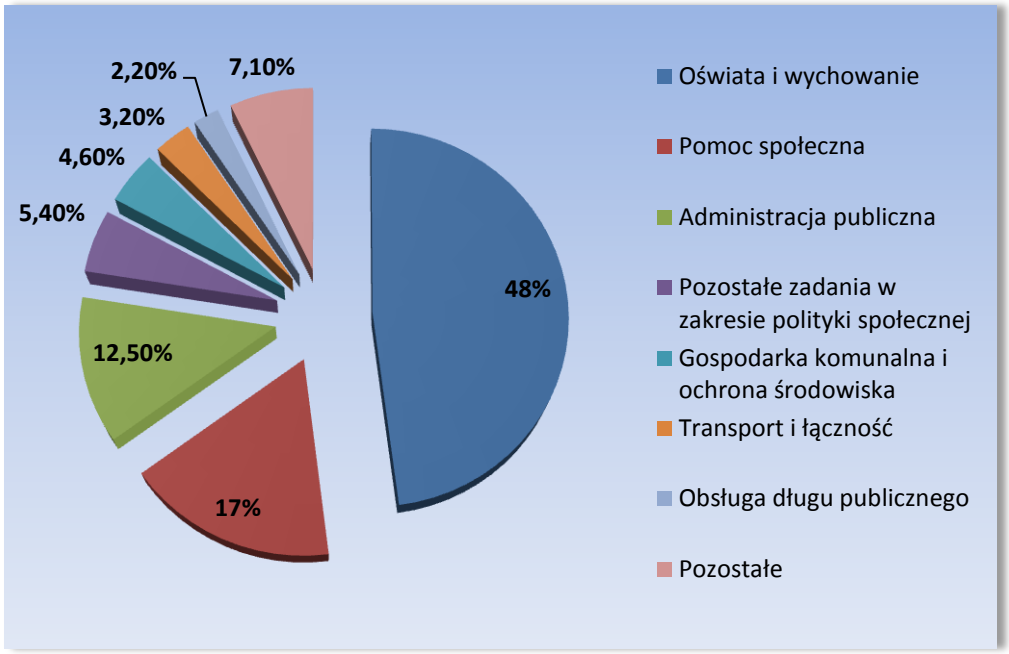

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie danych BDL GUS.

Największy udział w budżecie stanowią zadania obligatoryjne gminy – oświata i wychowanie (48%) oraz pomoc społeczna (17%) – łącznie stanowią 65% budżetu gminy.

I.6.2. Struktura organizacyjna gminy

Na strukturę organizacyjną Gminy Miedziana Góra składają się zarówno Urząd Gminy, jak i jednostki organizacyjne gminy.

Rysunek 35. Struktura organizacyjna Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

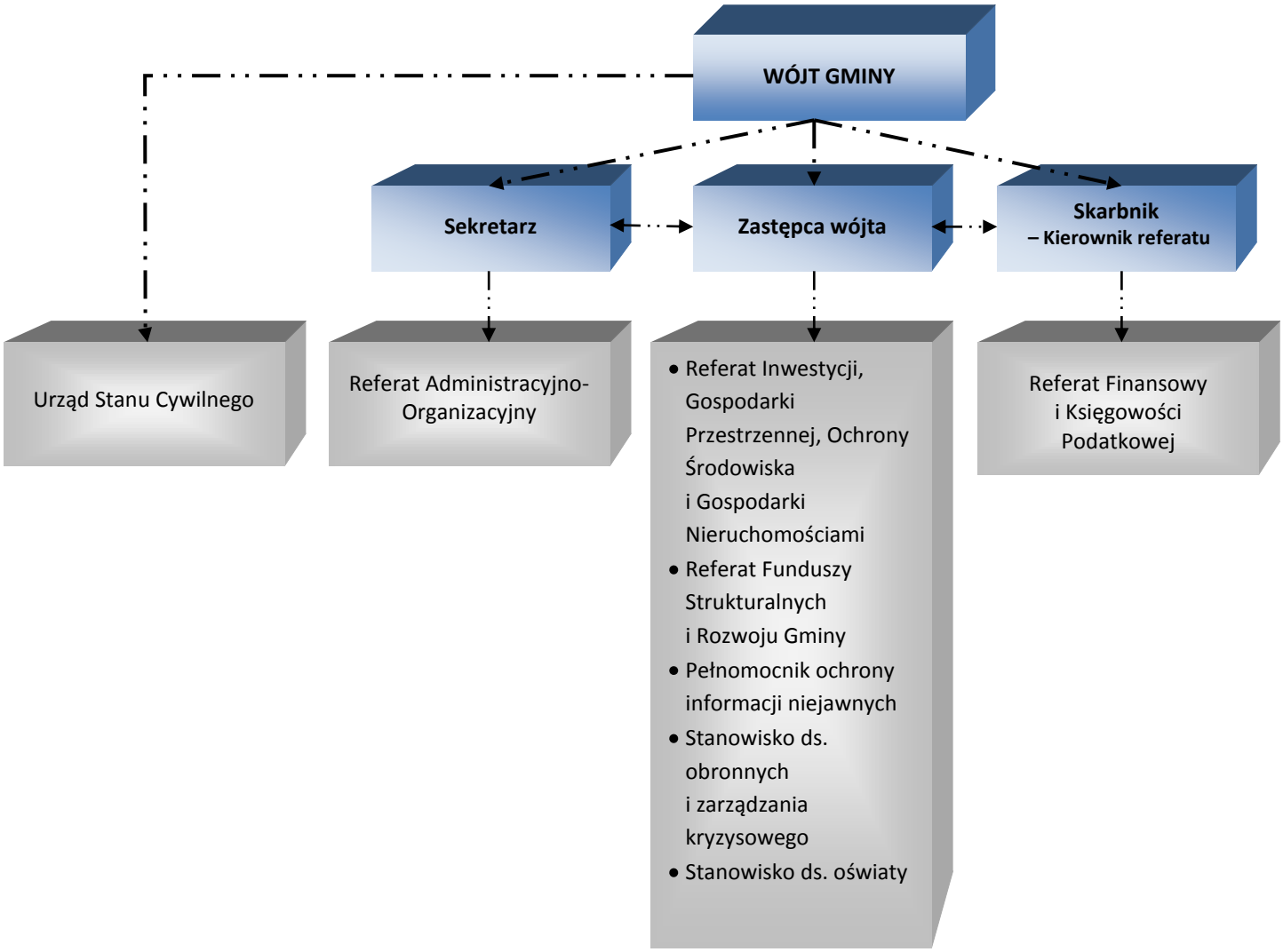

Źródło: opracowanie własne UG na podstawie Zarządzenia Nr 9/2015 Wójta Gminy Miedziana Góra z dnia 26 stycznia 2015 roku w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Miedzianej Górze

Ponadto cześć zadań Gmina realizuje przy użyciu jednostek organizacyjnych.

Tabela 3. Jednostki organizacyjne Gminy Miedziana Góra

Nazwa jednostki	Przedmiot działania	Forma prawna[24]
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze	wsparcie osób i rodzin dotkniętych trudną sytuacją materialną i życiową	jednostka budżetowa gminy
Gminna Bibliotek Publiczna w Miedzianej Górze	obsługa biblioteczna, propagowanie i popularyzacja czytelnictwa	instytucja kultury
Szkoła Podstawowa w Porzeczu	edukacja	jednostka budżetowa gminy
Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich	edukacja	jednostka budżetowa gminy
Zespół Szkół w Ćmińsku	edukacja	jednostka budżetowa gminy
Samorządowy Ośrodek Zdrowia w Ćmińsku	świadczenia zdrowotne i promocja zdrowia	samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
Samorządowy Ośrodek Zdrowia w Miedzianej Górze	świadczenia zdrowotne i promocja zdrowia	samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
Zakład Gospodarki Komunalnej w Miedzianej Górze	gospodarka mieszkaniowa i gospodarowanie lokalami użytkowymi, utrzymanie dróg, ulic, mostów, placów, gospodarka wodno-ściekowa, utrzymanie terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, utrzymanie czystości i porządku	samorządowy zakład budżetowy

Źródło: opracowanie własne UG.

Dodatkowo zadania własne gmina zleca do realizacji organizacjom zewnętrznym tj. poprzez konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację działań z zakresu m.in. sportu, kultury, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

[24] Jednostka budżetowa gminy – jednostka nieposiadająca osobowości prawnej, pokrywa swoje wydatki bezpośrednio z budżetu (dotacje jst), a pobrane dochody odprowadza na rachunek dochodów budżetu jednostki samorządu terytorialnego.
Instytucja kultury – samodzielnie gospodaruje przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzi samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków, kierując się zasadami efektywności ich wykorzystania (m.in. dotacje jst).
Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej – posiada osobowość prawną, funkcjonuje w formie jednostki budżetowej gminy.
Samorządowy zakład budżetowy – odpłatnie wykonuje zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz budżetu gminy (dotacje przedmiotowe jst). Nie posiada osobowości prawnej.

I.7. Wyniki ankiety sondażowej

Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Gminy Miedzianej Góry było poznanie opinii odnośnie stopnia aktualnego rozwoju gminy oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych:

- opinie mieszkańców nt. stopnia rozwoju gminy,
- aktualne i najbardziej odczuwalne przez mieszkańców problemy wpływające na warunki życia,
- mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju gminy,
- wizja rozwoju gminy, czyli oczekiwanego stanu,
- wykaz głównych działań jakie należy podjąć, aby osiągnąć zamierzone cele.

Ankiety były dystrybuowane wśród mieszkańców gminy przez radnych gminy, przez sołtysów oraz były dostępne w Urzędzie Gminy oraz wszystkich jednostkach podległych. Ponadto ankieta była dostępna na stronie internetowej UG oraz była dystrybuowana elektronicznie. Łącznie rozdystrybuowano 748 ankiet w wersji papierowej oraz 151 w wersji elektronicznej.

Badania przeprowadzono od 30 czerwca 2014r. do 31 sierpnia 2014r. Wypełnione ankiety można było składać osobiście w UG w specjalnie do tego przeznaczonej urnie, pocztą tradycyjną, pocztą elektroniczną oraz za pośrednictwem sołtysa.

Ostatecznie kwestionariusz ankiety wypełniło 64 respondentów (ok. 60% ankietowanych stanowiły kobiety, kwestionariusz wypełniło najwięcej osób z przedziału wiekowego 25-44 lat – ok. 61%, 75% z ankietowanych były osobami pracującymi, z kolei związek osób wypełniających ankietę z terenem gminy przedstawiał się następująco: dla 75% gmina to miejsce zamieszkania, dla niecałych 20% to miejsce pracy oraz dla ponad 5% miejsce prowadzenia działalności gospodarczej).

Rysunek 36. Miejsce zamieszkania (miejscowość) ankietowanych

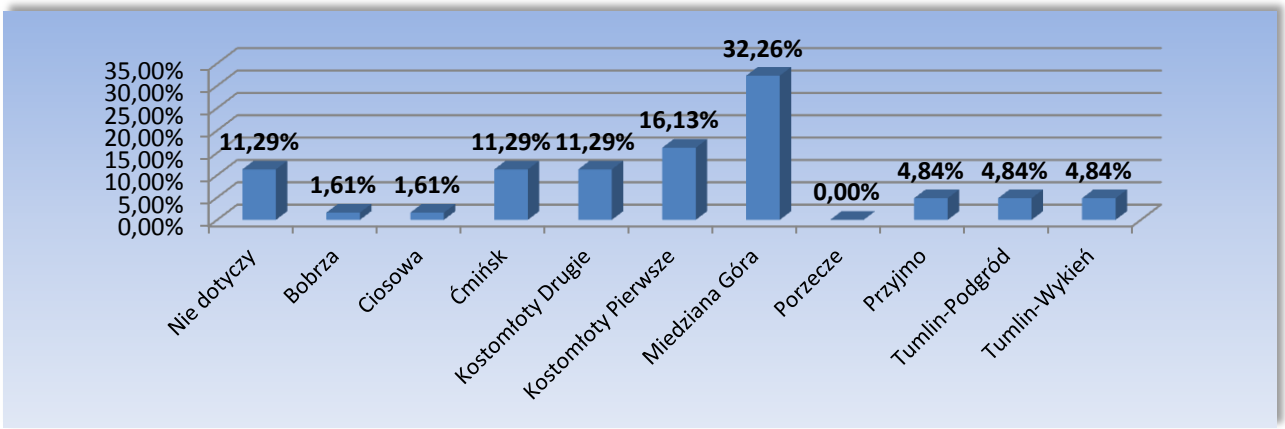

Poniżej prezentujemy wybrane treści z wyników ankiety sondażowej. Tym niemniej pełne wyniki posłużyły do prac związanych z opracowywaniem analizy SWOT, wizji gminy, celów oraz propozycji zadań. Z pełną treścią wyników, włącznie z treścią samej ankiety, można zapoznać się w dokumencie pn. „Raport z konsultacji społecznych”[25]. Jest to opracowanie, które powstało w wyniku prac i konsultacji społecznych związanych ze strategią i było ważną częścią składową działań podejmowanych w procesie budowy niniejszego dokumentu.

Rysunek 37. Ocena poziomu życia w Gminie oraz jego poprawy na przestrzeni ostatnich 8-9 lat

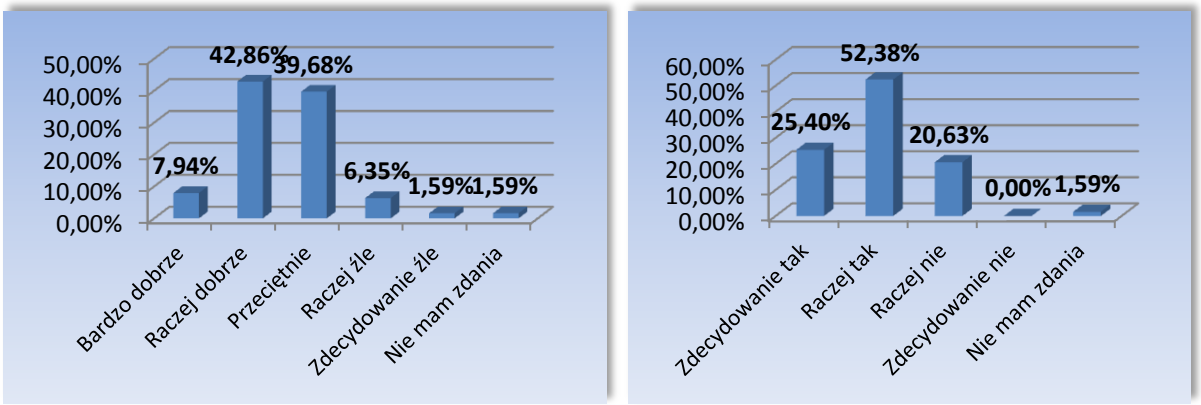

Ankietowane osoby pozytywnie oceniły obecny poziom życia w gminie – prawie 8% wskazało, iż poziom życia jest bardzo dobry i niecałe 43% wskazało raczej dobry. Niestety prawie 40% poziom życia oceniło jako przeciętny, ale co równie ważne tylko niecałe 8% dokonało oceny negatywnej. Powyższe wyniki znajdują potwierdzenie w wynikach odpowiedzi na pytanie odnośnie zainteresowania zamieszkaniem poza gminą. Osób zdecydowanych na wyprowadzkę było zaledwie 8% oraz skłaniających się do wyprowadzki ponad 11%. Zdecydowana większość, czyli prawie 68% ankietowanych na taki krok by się nie zdecydowała lub zdecydowała, ale niechętnie (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Osobną grupę, prawie 13% stanowią osoby nie zajmującego stanowiska w tej kwestii. Jest to grupa osób, która w swoich decyzjach odnośnie miejsca zamieszkania nie kieruje się sentymentem, walorami, czy też wadami w bezpośredni sposób związanymi z Gminą Miedziana Góra, a koncentruje się na innych ważnych dla nich kwestiach.

Poprawę poziomu życia na przestrzeni ostatnich 8-9 lat dostrzega aż ponad 77% ankietowanych. Tylko niecałe 21% ocenia, iż taka poprawa „raczej nie” nastąpiła. Dodatkowo brak jest osób w zdecydowany sposób twierdzących o braku poprawy. Tym niemniej należy uznać, iż około 21% ankietowanych w sposób marginalny korzysta ze zmian jakie zaszły w Gminie na przestrzeni ostatnich lat lub tez nie dostrzega i nie docenia tychże zmian na ich codzienne życie.

[25] „Raport z konsultacji społecznych”, Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy, Urząd Gminy w Miedzianej Górze, Miedziana Góra, 31 grudnia 2014r. Dokument dostępny w wersji elektronicznej na stronie Gminy: www.miedziana-gora.pl

Jako aspekty, które uległy największej poprawie ankietowani wskazali infrastrukturę i usługi oświatowe, infrastrukturę i usługi społeczne, infrastrukturę handlową i usługową oraz infrastrukturę i usługi sportowo-rekreacyjne.

Rysunek 38. Ocena poszczególnych aspektów życia w Gminie

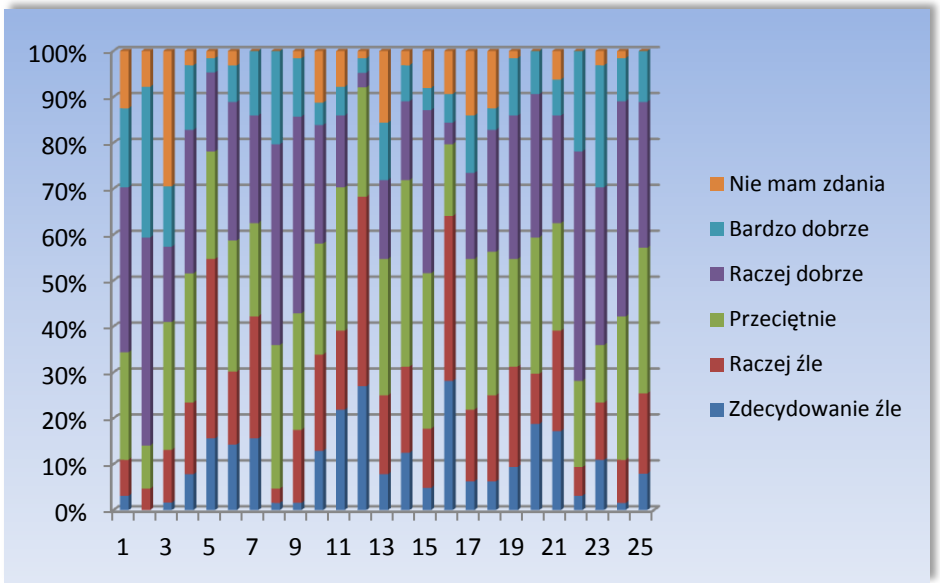

1 – Dostępność i jakość edukacji przedszkolnej, 2 – Dostępność i jakość edukacji szkolnej (podstawowej i gimnazjalnej), 3 – Dostępność i jakość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, 4 – Dostępność do rekreacji i aktywnego wypoczynku (m.in. obiekty sportowe, boiska, place zabaw), 5 – Dostępność i atrakcyjność oferty kulturalnej, 6 – Bezpieczeństwo publiczne, 7 – Dostępność komunikacyjna, 8 – Dostępność (liczba) obiektów handlowych i usługowych, 9 – Opieka zdrowotna (m.in. opieka medyczna, apteki), 10 – Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci (m.in. świetlice), 11 – Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży, 12 – Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych, 13 – Możliwość czynnego uczestniczenia w działaniach społecznych (m.in. w organizacjach społecznych), 14 – Infrastruktura turystyczna (m.in. baza noclegowa, gastronomiczna), 15 – Stan zabytków i obiektów kultury, 16 – Możliwość zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie gminy, 17 – Możliwość założenia własnej działalności gosp., 18 – Atrakcyjność inwestycyjna gminy, 19 – Infrastruktura drogowa, 20 – Infrastruktura wodociągowo-kanalizacyjna, 21 – Infrastruktura energetyczna: gazowa, 22 – System gospodarowania odpadami (segregacja i odbiór śmieci), 23 – Dostępność Internetu, 24 – Stan środowiska naturalnego, 25 – Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (m.in. place, miejsca spotkań, chodniki, ławki, czystość i estetyka)

Powyższy rysunek obrazuje ocenę życia w Gminie Miedziana Góra w wybranych 25 aspektach. Pozytywnie, czyli najwięcej wskazań „bardzo dobrze” oraz „raczej dobrze”, zostały ocenione następujące aspekty: dostępność i jakość edukacji szkolnej (podstawowej i gimnazjalnej), system gospodarowania odpadami (segregacja i odbiór śmieci), dostępność (liczba) obiektów handlowych i usługowych oraz dostępność Internetu. Z kolei najwięcej ocen przeciętnych otrzymały aspekty życia dotyczące infrastruktury turystycznej, stanu zabytków i obiektów kultury, możliwości założenia własnej działalności gospodarczej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym ocena takich miejsc jak place, miejsca spotkań oraz małej architektury: chodniki, ławki. Negatywnie (wskazania „zdecydowanie źle” oraz „raczej źle”) zostały ocenione kwestie dotyczące spędzania wolnego czasu dla dorosłych, zatrudnienia i rozwoju zawodowego na terenie gminy, dostępności i atrakcyjność oferty kulturalnej oraz dostępności komunikacyjnej gminy.

Rysunek 39. Stwierdzenia charakteryzujące Gminę Miedziana Góra

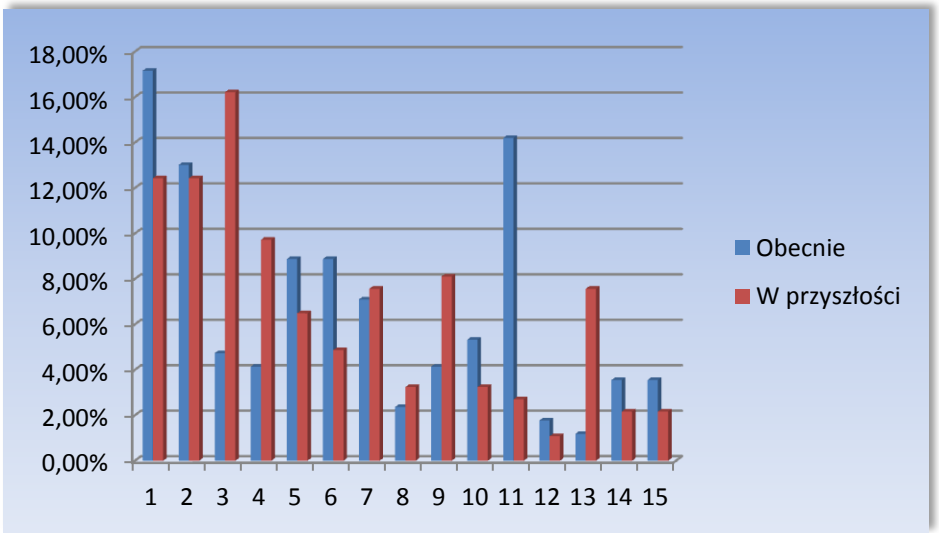

1 – Atrakcyjna dla mieszkańców, 2 – Atrakcyjna dla turystów, 3 – Atrakcyjna dla przedsiębiorców/inwestorów, 4 – Atrakcyjna dla młodych ludzi, 5 – Atrakcyjna dla rodzin z dziećmi, 6 – Bezpieczna, 7 – Atrakcyjne miejsce do mieszkania, pracy i wypoczynku, 8 – Miejsce aktywnego wypoczynku, 9 – Z dostępem do wysokiej jakości usług społecznych (m.in. oświata, kultura i sport, opieka zdrowotna), 10 – Z dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną (m.in. sieć drogowa, wodociągowa, kanalizacyjna), 11 – Przyjazne mieszkańcom gminne instytucje (m.in. Urząd Gminy, GOPS, ZGK), 12 – Dobrze zarządzana gmina obywatelska, 13 – Tworząca nowe miejsca pracy, 14 – Gmina ekologiczna dbająca o środowisko naturalne i estetykę otoczenia, 15 – Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy

Rysunek przedstawia stwierdzenia charakteryzujące gminę obecnie oraz wskazania, które ze stwierdzeń powinny charakteryzować gminę w przyszłości. Na pierwszym miejscu w przyszłości wybija się, iż gmina powinna być atrakcyjna dla przedsiębiorców i inwestorów, w dalszej kolejności widoczna jest przewaga atrakcyjności dla mieszkańców i atrakcyjności dla turystów oraz już z mniejszym wynikiem wskazań atrakcyjność dla młodych ludzi. Widać wyraźnie, iż wskazania ankietowanych koncentrowały się wokół wskazań dotyczących rozwoju i powstania nowych miejsc pracy w gminie oraz jakości zamieszkania i spędzania wolnego czasu, w tym dla młodych ludzi.

Rysunek 40. Najpilniejsze przedsięwzięcia do realizacji w perspektywie najbliższych kilku lat

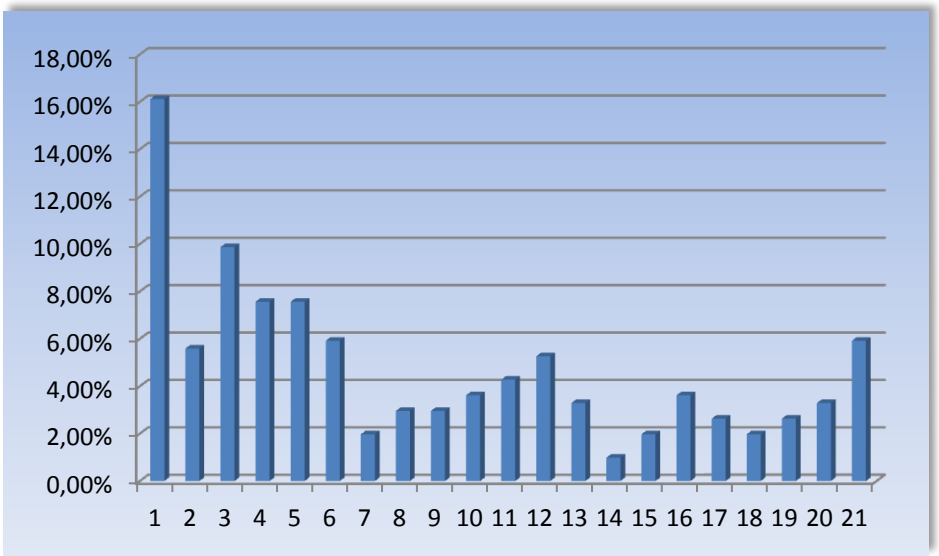

1 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej (w tym chodniki), 2 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej, 3 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej, 4 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury gazowej, 5 – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, 6 – Rozbudowa i modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. amfiteatr, ośrodek kultury, świetlice), 7 – Rewitalizacja i renowacja zabytków, 8 – Ochrona środowiska naturalnego, 9 – Uporządkowanie przestrzeni publicznej (w tym plany zagospodarowania przestrzennego), 10 – Czystość i estetyka otoczenia, 11 – Poprawa bezpieczeństwa publicznego, 12 – Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej (w tym rozbudowa i modernizacja zakładów opieki zdrowotnej), 13 – Rozwój profilaktyki zdrowotnej, 14 – Zwiększenie pomocy społecznej dla najuboższych, 15 – Promocja gminy, 16 – Rozwój i promocja przedsiębiorczości, 17 – Rozwój turystyki, 18 – Wsparcie organizacji pozarządowych, 19 – Działalność instytucji kultury, 20 – Edukacja i opieka przedszkolna, 21 – Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży

Jako najpilniejsze przedsięwzięcia ankietowane osoby wskazały rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz sportowo-rekreacyjnej. Z kolei uznania nie znalazły kwestie związane ze zwiększeniem pomocy społecznej dla najuboższych, rewitalizacją i renowacją zabytków, promocją gminy oraz wsparciem dla organizacji pozarządowych. Jak widać jako najpilniejsze zostały wskazane przedsięwzięcia wpływające bezpośrednio na bezpieczeństwo i jakość miejsca zamieszkania i spędzania wolnego czasu. Kwestie w sposób pośredni wpływające na jakość życia w gminie nie zostały docenione przez ankietowanych.

Rysunek 41. Funkcjonowanie Urzędu Gminy oraz podległych jednostek organizacyjnych

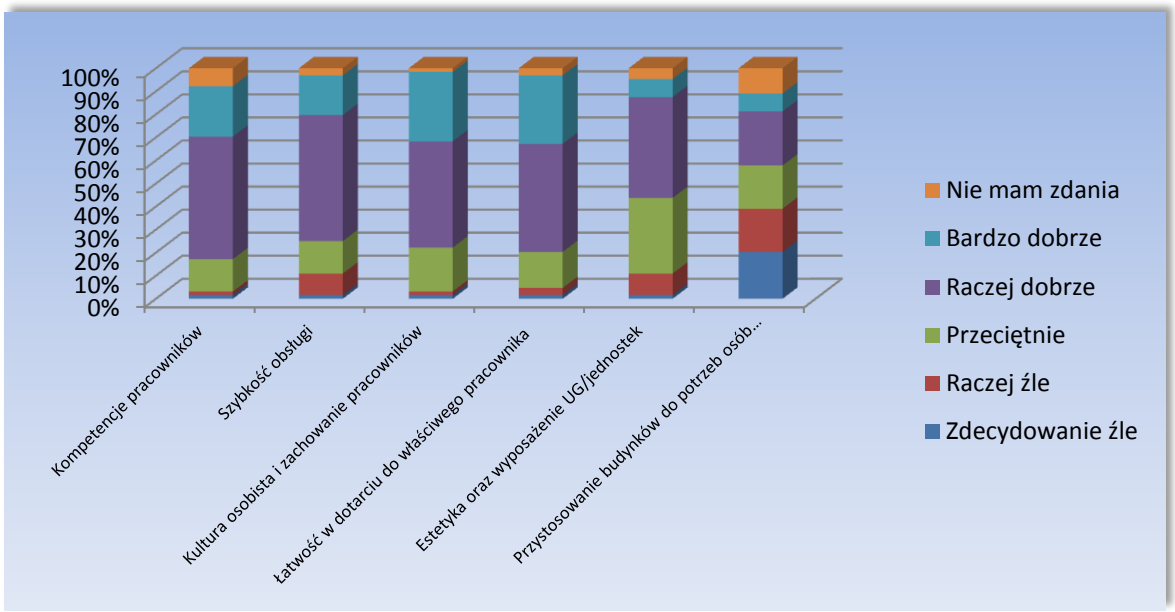

Funkcjonowanie Urzędu Gminy w Miedzianej Górze oraz podległych jednostek organizacyjnych zostało ocenione w sposób jednoznacznie pozytywny. Przeciętna ocena jest zdecydowanie widoczna przy ocenie estetyki i wyposażania UG oraz jednostek. Niejednoznaczną ocenę otrzymało jedynie przystosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych – wyraźnie widoczne są tu oceny negatywne oraz przeciętne (30% - zdecydowanie i raczej źle oraz 20% - przeciętnie).

II. Strategiczny plan rozwoju gminy

Poniższa część dokumentu zawiera analizę uwarunkowań rozwojowych gminy (określenie jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju). Dodatkowo określono misję dokumentu jakim jest strategia, czyli odpowiedziano na pytania m.in. po co strategia została opracowana oraz kto będzie jej głównym odbiorcą i użytkownikiem. Opisano również wizję gminy, czyli jej oczekiwany stan w przyszłości. Jednymi z najważniejszych części dokumentu są te dotyczące celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z określeniem zadań przewidzianych do realizacji. Na zakończenie dokument zawiera metody wdrażania, monitoringu oraz ewaluacji strategii.

II.1. Analiza uwarunkowań rozwojowych gminy

Niniejsza analiza stanowi podsumowywanie sytuacji Gminy Miedziana Góra. Analiza SWOT stanowi przełożenie części diagnostycznej niniejszej strategii na jej część projekcyjną.

Istotę analizy SWOT oddaje jej nazwa, która pochodzi od pierwszych liter analizowanych czynników: S (strenghts) – silne strony, W (weaknesses) – słabe strony, O (opportunities) – szanse oraz T (threats) – zagrożenia. Dodatkowo analizowane czynniki można podzielić ze względu na charakter oddziaływania oraz miejsce jego występowania[26]. Niniejsza strategia Gminy Miedziana Góra koncentruje się na wzmacnianiu jej mocnych stron oraz wykorzystaniu szans rozwojowych, jednocześnie zawiera rozwiązania niwelujące słabe strony oraz przeciwdziałające zagrożeniom.

Tabela 4. Schemat analizy SWOT

		Charakter oddziaływania czynnika	
		pozytywny	negatywny
Miejsce występowania	wewnętrzne	**S** silne strony	**W** słabe strony

[26] Czynniki wewnętrzne pozytywne (S) – silne lub mocne strony, czyli atuty. Cechy wyróżniające gminę od innych jednostek i stanowiącą jej przewagę konkurencyjną.
Czynniki wewnętrznie negatywne (W) – słabe strony gminy będące konsekwencją ograniczeń różnego rodzaju zasobów.
Czynniki zewnętrzne pozytywne (O) – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu, właściwie wykorzystane mogą stanowić impuls rozwojowy.
Czynniki zewnętrzne negatywne (T) – zagrożenia, niekorzystne zjawiska występujące w otoczeniu, które mogą być barierą dla rozwoju gminy, osłabiają silne strony oraz możliwość wykorzystania szans.

	zewnętrzne	**O** szanse	**T** zagrożenia

Źródło: Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej.[27]

Analiza SWOT dla Gminy Miedziana Góra została poniżej przedstawiona w sposób zbiorczy, bez rozbijania jej na analizę poszczególnych obszarów problemowych, tym niemniej analizy robocze prowadzone były w obszarach tematycznych zgodnych z częścią I niniejszego dokumentu. Analiza została wypracowana na spotkaniu z przedstawicielami organizacji pozarządowych, sołectw oraz Rady Gminy, po czym została poddana uzupełnieniom przez Zespół zadaniowy ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025. W dalszej kolejności poddano występujące czynniki analizie wzajemnego oddziaływania.

[27] Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej,* Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 105.

Mocne strony gminy (S)	Słabe strony gminy (W)
•aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup mieszkańców funkcjonujących na terenie gminy •wysoki udział w społeczeństwie ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym •rozwinięta baza dydaktyczna oraz wysoki poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej wraz z bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych •dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa •rozbudowana sieć infrastruktury komunalnej (optymalna sieć dróg gminnych, 99% zwodociągowanie gminy) •atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania (stała wysoka liczba osób osiedlających się w gminie) •walory przyrodniczo-krajobrazowe z licznymi osobliwościami przyrody sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji (możliwy rozwój szlaków i tras turystycznych, sportów zimowych, kolarstwa) •unikatowe w skali regionu i kraju pozostałości zabytku - Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy, wzniesionego w latach 1826-1831 •dobre połączenia komunikacyjne z miastem wojewódzkim, jak również z pozostałymi ośrodkami krajowymi (drogi krajowe S7 i 74) •objęcie zdecydowanej wiekszości powierzchni gminy (około 90%) Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzsennego	•brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu, w tym brak oferty kulturalnej gminy •wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców) •nieutożsamianie sie napływających mieszkańców z gminą •wymagająca modernizacji infrastruktura służby zdrowia oraz brak dostępu do usług rehabilitacyjnych •około 10% bezrobocie występujące wśród mieszkańców gminy •rozdrobnienie gospodarstw rolnych i zanik rolnictwa •słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji •brak kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy •brak terenów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną •niepełna dostępność terenu całej gminy poprzez sieć komunikacji zbiorowej •duże obciążenie ruchu drogowego na terenie gminy poprzez drogę krajową nr 74 • brak bazy lokalowej dla działalności instytucji kultury i bibliotekoznawstwa, prowadzenia usług rehabilitacyjnych oraz właściwych warunków pracy GOPS • brak rozwiązań przeciwpowodziowych na rzece Bobrza oraz terenów rekreacyjnych - zbiornik retencyjny • brak obiektu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych • brak rozwiązań służących scentralizowaniu służb ratowniczych (straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe)

Szanse rozwojowe gminy (O)	Zagrożenia dla rozwoju gminy (T)
•dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla przedsięwzięć realizowanych przez gminę •dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla osób fizycznych, organizacji pozarządowych oraz firm z terenu gminy •współpraca jednostek samorządowych z terenu Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego •wzrost zainteresowania mieszkańców Kielc oraz sąsiednich gmin ofertą rekreacyjną i turystyczną dostępną na terenie gminy •wzrost zainteresowania mieszkańców Kielc oraz sąsiednich gmin zamieszkaniem na terenie gminy •rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny miasta wojewódzkiego – Kielc	•wzrost atrakcyjności sąsiednich gmin pod względem warunków miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej •zwiększanie zadań własnych gminy przy jednoczesnym braku wzrostu dostępnych środków finansowych •zahamowanie rozwoju województwa świętokrzyskiego oraz miasta Kielce •duży poziom biurokracji w instytucjach publicznych •niestabilne, niespójne i niejasne przepisy prawa •pasywna polityka państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu

Tak przedstawione czynniki pozwalają określić obecną pozycję Gminy Miedziana góra oraz potencjale strategie rozwoju. W ramach analizy SWOT, czyli w podejściu „od wewnątrz na zewnątrz" należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- czy mocne strony pozwolą wykorzystać szanse?,
- czy słabe strony zablokują wykorzystanie szans?,
- czy mocne strony pozwolą na przezwyciężenie zagrożeń?,
- czy słabe strony wzmocnią negatywny skutek zagrożeń?

Komplementarnym podejściem do SWOT jest analiza TOWS, czyli ocena oddziaływania na siebie czynników „z zewnątrz do wewnątrz". Kluczowymi pytaniami są:

- czy zagrożenia osłabią siły?,
- czy szanse spotęgują siły?,
- czy zagrożenia spotęgują słabości?,
- czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabości?

Dopiero zestawienie zbiorcze analiz SWOT oraz TOWS wskazuje na optymalną strategię – wybraną zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 5. Macierz normatywnych strategii rozwoju

	Szanse	Zagrożenia
Mocne strony	Strategia agresywna (maxi-maxi)	Strategia konserwatywna (maxi-mini)
Słabe strony	Strategia konkurencyjna (mini-maxi)	Strategia defensywna (mini-mini)

Źródło: Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej[28]

Strategia agresywna (maxi-maxi) polega na maksymalnym wykorzystaniu synergii między mocnymi stronami oraz szansami występującymi otoczeniu. Strategia konkurencyjna (mini-maxi) opiera się na eliminowaniu słabych stron oraz budowaniu przewagi dzięki wykorzystaniu istniejących szans rozwojowych. Strategia konserwatywna (maxi-mini) zakłada minimalizowanie negatywnego wpływu otoczenia, czyli zagrożeń poprzez wykorzystanie mocnych stron. Strategia defensywna (mini-mini) to minimalizowanie wpływu zarówno słabych stron gminy, jak i zagrożeń ze strony otoczenia.

Przeprowadzone analizy oraz ich wyniki pozwalają na określenie jaki charakter powinna przybrać strategia rozwoju dla Gminy Miedziana Góra oraz identyfikują zależności pomiędzy czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi[29].

Rysunek 42. Wyniki analizy SWOT/TOWS Gminy Miedziana Góra

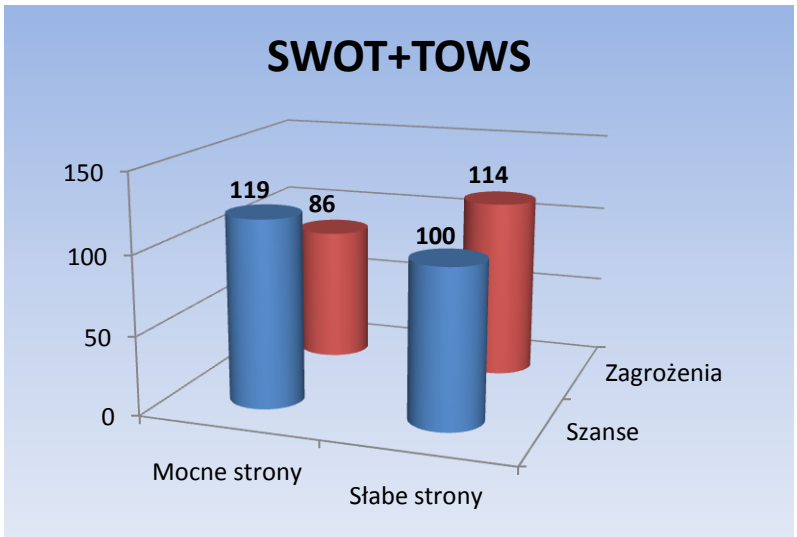

Źródło: opracowanie UG.

[28] Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej,* Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 119.
[29] Pełne analizy wraz z macierzami SWOT oraz TOWS zawiera *„Raport z konsultacji społecznych”*, Miedziana Góra 2014.

Jak wynika z powyższego rysunku optymalną strategią rozwoju Gminy Miedziana Góra jest strategia agresywna, czyli maxi-maxi (wykorzystanie synergii między mocnymi stronami oraz szansami występującymi otoczeniu). Powyższe potwierdzają zarówno analiza SWOT, jak i TOWS, gdzie ćwiartki strategii agresywnej uzyskały najwyższe wyniki. Zgodnie z niniejszą strategią, działania gminy powinny koncentrować się na wykorzystaniu atutów gminy oraz szans powstających w otoczeniu. Gmina powinna wykorzystać szanse pojawiające się w otoczeniu do wzmacniania mocnych stron gminy, które stanowią jej przewagę konkurencyjną. Należy jednakże zwrócić uwagę na ćwiartkę strategii defensywnej, która również uzyskała bardzo wysoki wynik. Wobec powyższego wydaje się, iż to połączenie strategii agresywnej z działaniami wynikającymi ze strategii defensywnej da najlepsze rezultaty rozwojowe dla Gminy.

Gmina w dalszym ciągu powinna rozbudowywać lub modernizować infrastrukturę komunalną oraz co z tym bezpośrednio związane podnosić atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania. Coraz ważniejsza dla obecnych mieszkańców, ale i przyszłych, będzie również jakość bazy dydaktycznej oraz poziomu edukacji podstawowej i gimnazjalnej dostępnej na terenie gminy. Kolejną kwestią, którą należy rozwijać i wykorzystać jest potencjał turystyczny i rekreacyjny terenów gminy, z unikatowym w skali regionu i kraju Zakładem Wielkopiecowym w Bobrzy. Przygotowana oferta rekreacyjno-turystyczna powinna stanowić kompletny produkt turystyczny, nastawiony na przyciągnięcie turystów „jednodniowych" z regionu, jak również turystów weekendowych spoza regionu świętokrzyskiego, na co pozwala bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy. Rozwój usług turystycznych, i w związku z nim zwiększenie liczby osób odwiedzających gminę spowoduje spadek bezrobocia, wzrost dochodów mieszkańców, a w konsekwencji przełoży się na wzrost gminnych dochodów. Dodatkowo gmina powinna tworzyć optymalne warunki do rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup mieszkańców zaangażowanych społecznie. Działalność ngo's jest korzystna dla gminy zarówno z punktu widzenia promocyjnego, jak i również z powodów bardziej pragmatycznych – podejmują się rozwiązywania kwestii trudnych i problematycznych, ale ważnych dla lokalnej społeczności, często ze środków finansowych pochodzących spoza gminy, np. ze środków UE, budżetu państwa czy samorządu wojewódzkiego. Ważną grupą warunkującą rozwój gminy są przedsiębiorcy, którzy poprzez swoje funkcjonowanie wpływają na wysokość gminnego budżetu (podatki), a ponadto tworzą miejsca pracy. Działania gminy powinny koncentrować się na stworzeniu sprzyjających warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości, ze szczególnym naciskiem na rozwój firm z szeroko pojętej branży usługowej oraz handlowej.

Szanse rozwojowe występujące w otoczeniu Gminy Miedziana Góra powinny być skrupulatnie wykorzystane. Należy mieć na uwadze, iż część z nich jest bezpośrednio związana z latami 2014-2020, w którym to okresie będą dostępne środki finansowe z UE. Po tym okresie dostępność środków

unijnych jest trudna do przewidzenia, jednakże można i należy się spodziewać się jej ograniczenia. W związku z powyższym optymalne wykorzystanie środków z UE wydaje się być kluczowym czynnikiem gwarantującym sukces gminy, dotyczy to zarówno gminnych instytucji samorządowych, jak i organizacji pozarządowych, firm oraz osób fizycznych. Drugą ważną kwestią jest rosnące zapotrzebowanie na usługi rekreacyjne i turystyczne wśród polskiego społeczeństwa. Wzrost zamożności społeczeństwa oraz moda na zdrowy i ekologiczny styl życia stanowią czynniki, które gmina powinna wykorzystać, tym bardziej, iż posiada potencjał ku temu. Nie bez znaczenia dla rozwoju gminy jest również bezpośrednie sąsiedztwo z Kielcami – miastem wojewódzkim, które stanowią naturalny ośrodek wzrostu i rozwoju w województwie świętokrzyskim. Wykorzystanie jego potencjału gospodarczego, społecznego i kulturalnego znajdzie swoje odzwierciedlenie w rozwoju gminy.

II.2. Misja Strategii Rozwoju Gminy

Misją dokumentu, jakim jest strategia odpowiada na kilka zasadniczych pytań, m.in. po co strategia została opracowana oraz kto będzie jej głównym odbiorcą i użytkownikiem.

Misja Strategii Rozwoju Gminy

Misją Strategii Rozwoju Gminy Miedziana Góra do roku 2025 jest wsparcie działań samorządu gminnego oraz wszystkich lokalnych środowisk w realizacji przedsięwzięć prowadzących do zrównoważonego rozwoju Gminy, poprzez inspirowanie i koordynowanie działań związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym gminy przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych.

Strategia Rozwoju Gminy powinna przyczynić się do mobilizacji kapitału społecznego, rozwoju potencjału kulturowego gminy oraz do wykreowania gminnego produktu turystyczno-rekreacyjnego o zasięgu regionalnym.

Misją strategii jest m.in. zapewnienie zrównoważonego rozwój gminy[30], na który składa się rozwój społeczny, ekonomiczny oraz środowiskowy. Jest to rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie. Taki model rozwoju zakłada świadome kształtowanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko oraz jakością życia.

Rysunek 43. Aspekty zrównoważonego rozwoju Gminy Miedziana Góra

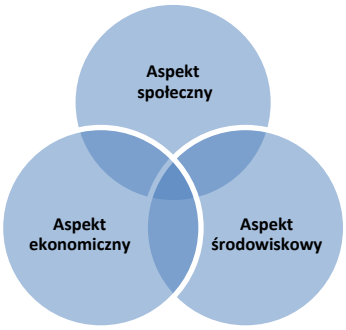

[30] Zrównoważony rozwój – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 3 pkt 50, Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627)

II.3. Wizja Gminy

Wizja gminy to opis jej oczekiwanego stanu w przyszłości, możliwa jest do urzeczywistnienia w warunkach wystąpienia korzystnych okoliczności zewnętrznych oraz osiągnięta dzięki podejmowaniu przemyślnych, zaplanowanych i skutecznych działań. Wizja unaocznia do czego realizacja strategii ma doprowadzić.

Wizja Gminy Miedziana Góra obrazuje stan idealny gminy możliwy do osiągnięcia w 2025 roku, informuje jednocześnie o naszych aspiracjach jako wspólnoty samorządowej oraz jednoczy wszystkich mieszkańców wokół wspólnych celów i wartości, m.in. poprzez inspirację do współpracy i partnerstwa.

Wizja Gminy Miedziana Góra w 2025r.

Gmina Miedziana Góra przyjaznym miejscem oferującym wysoką jakość życia oraz wypoczynku, świadomie kształtująca relacje pomiędzy sferą społeczną, gospodarczą i środowiskową.

Wysoka jakość życia to zarówno funkcjonalność gminy jako miejsca zamieszkania i związane z tym wszelkie kwestie m.in. bezpieczeństwa, czystości okolicy, dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży, ale również jako miejsce stwarzające możliwości osobistego rozwoju zawodowego, prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz dostępności miejsc pracy. Wpływ na powyższe mają zarówno aspekty czysto infrastrukturalne, jak również i społeczne, m.in. zaufanie społeczne oraz otwartość na innych ludzi i zwyczaje. Wyżej wspomniana otwartość zostanie osiągnięta dzięki funkcjonowaniu i konsolidacji, czyli umocnieniu i stabilizacji organizacyjnej i finansowej lokalnych organizacji pozarządowych.

Jednocześnie należy podkreślić rolę dziedzictwa kulturowego gminy – zwiększanie się zamożności społeczeństwa oraz przekształcenia o charakterze kulturowym będą powodowały wzrost znaczenia rozwojowego zarówno materialnych, jak i niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizacja w gminie i umiejętne wykorzystanie w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na koncentrację gospodarczą, ludnościową oraz rangę kultury i turystyki w gminie.

Wysoka jakość wypoczynku jest niejako uzupełnieniem jakości życia. Należy tu podkreślić dostępność oraz różnorodność oferty spędzania wolnego czasu oferowanego przez gminę zarówno

dla samych mieszkańców, jak i dla mieszkańców sąsiednich gmin oraz miasta wojewódzkiego jakim są Kielce.

Gmina Miedziana Góra świadome kształtująca relacje pomiędzy sferą społeczną, gospodarczą i środowiskową to dobrze zarządzana ekologiczna gmina, z aktywnymi społecznie i obywatelsko mieszkańcami, tworząca sprzyjające warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

II.4. Cele strategiczne

Na podstawie wyników analizy SWOT/TOWS oraz w celu realizacji wizji Gminy Miedziana Góra w 2025 roku sformułowano trzy główne cele strategiczne. Powyższe cele dotykają obszarów strategicznych dotyczących mieszkańców gminy, turystów oraz przedsiębiorców.

Wszystkie cele, zarówno strategiczne, jak i w dalszej kolejności operacyjne, zostały sformułowane zgodnie z koncepcją SMART (akronim od angielskich słów: S*pecific, Measurable, Accepted, Realistic, Time-dependent)*[31]*.* Zastosowanie filtru SMART pomaga w prawidłowym wyznaczeniu celów, a tym samym zwiększa szansę na osiągnięcie dokładnie tego, czego naprawdę zamierzaliśmy dokonać.

Rysunek 44. Cele strategiczne Gminy Miedziana Góra

Cel I

Wzrost atrakcyjności Gminy Miedziana Góra jako miejsca zamieszkania

Cel II

Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy Miedziana Góra

Cel III

Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Miedziana Góra

[31] SMART (Specific – precyzyjne, Measurable – mierzalne, Accepted – akceptowane, Realistic – realistyczne, Time-dependent – określone w czasie), Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej,* Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 139-140.

II.5. Cele operacyjne

Cele operacyjne bezpośrednio wiążą się z celami strategicznymi: uszczegółowiają je oraz przyczyniają się do realizacji jednego, dwóch lub trzech w/w celów.

Rysunek 45. Cele strategiczne oraz operacyjne Gminy Miedziana Góra

	Cele strategiczne		
	Wzrost atrakcyjności Gminy Miedziana Góra jako miejsca zamieszkania	Wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy Miedziana Góra	Wzrost potencjału gospodarczego Gminy Miedziana Góra
1 cel operacyjny	Rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej		
2 cel operacyjny	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej		
3 cel operacyjny	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego		
4 cel operacyjny	Poszerzenie oferty oświatowej i edukacyjnej		
5 cel operacyjny	Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy		
6 cel operacyjny	Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej		
7 cel operacyjny			Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw
8 cel operacyjny	Poprawa ładu przestrzennego w gminie		
9 cel operacyjny	Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej gminy		
10 cel operacyjny	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego		
11 cel operacyjny	Osiągnięcie wysokiej jakości usług ochrony zdrowia		

II.6. Zadania do realizacji

1 cel operacyjny **Rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej**	❖ budowa, przebudowa oraz remonty systemu kanalizacji sanitarnej ❖ poprawa efektywności energetycznej budynków na terenie gminy ❖ przebudowa, remonty i rozbudowa sieci wodociągowej ❖ poprawa i odpowiednie utrzymanie systemu odwodnienia gminy ❖ budowa wielofunkcyjnego obiektu komunalnego - siedziby instytucji kultury oraz biblioteki ❖ remonty oraz doposażenie gminnych ośrodków zdrowia dla stworzenia warunków do rozwoju usług rehabilitacyjnych ❖ budowa obiektu służb ratowniczych
2 cel operacyjny **Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej**	❖ budowa tras rowerowych wraz z zagospodarowaniem miejsc docelowych m.in. tarasy widokowe, wiaty turystyczne ❖ wyznaczenie szlaków pieszych (w tym ścieżek dydaktycznych), rowerowych oraz narciarskich ❖ remonty, przebudowa oraz doposażenie świetlic wiejskich wraz z ich otoczeniem (w tym utworzenie nowych świetlic) ❖ zagospodarowanie pozostałości Zakładu Wielkopiecowego na cele turystyczno-rekreacyjne ❖ budowa kompleksów rekreacyjno-sportowych ❖ rewitalizacja „dużej skoczni” wraz z zagospodarowaniem terenu ❖ odtworzenie szlaku wodnego na rzece Bobrza i jego udostępnienie dla turystów ❖ budowa „małej” infrastruktury rekreacyjnej (m.in. plac zabaw, boisko wielofunkcyjne, skatepark, park linowy, tor saneczkowy, wiaty wypoczynkowe) ❖ utworzenie systemu informacji turystycznej ❖ przebudowa i remonty istniejącej infrastruktury sportowo-

	rekreacyjnej ❖ zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych dla celów społeczno-gospodarczych ❖ dostosowanie obiektów dziedzictwa kulturowego do funkcji turystycznych i/lub kulturowych
3 cel operacyjny **Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego**	❖ budowa, przebudowa i remonty dróg gminy ❖ budowa oraz przebudowa i remonty chodników wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych ❖ budowa oraz przebudowa i remonty oświetlenia ulicznego na terenie gminy ❖ współudział w przebudowie i remontach dróg powiatowych ❖ budowa dróg wewnętrznych
4 cel operacyjny **Poszerzenie oferty oświatowej i edukacyjnej**	❖ dodatkowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży ❖ poprawa dostępności opieki przedszkolnej ❖ rozwój umiejętności i kluczowych kompetencji oraz uczenie się przez całe życie ❖ rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, w tym zagospodarowanie i modernizacja terenów przyszkolnych
5 cel operacyjny **Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy**	❖ rozwój małej infrastruktury komunikacji publicznej gminy ❖ budowa pętli autobusowej wraz z miejscem przesiadkowym dla obsługi komunikacji publicznej gminy ❖ wsparcie rozwoju sieci połączeń prywatnych przewoźników
6 cel operacyjny **Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i kulturalnej**	❖ zwiększona oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych ❖ utworzenie instytucji kultury i bibliotekoznawstwa ❖ rozwój zasobów kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ❖ wspieranie rozwoju oraz współpraca z lokalnymi

	organizacjami pozarządowymi ❖ wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
7 cel operacyjny **Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw**	❖ wsparcie rozwoju gospodarstw agroturystycznych ❖ wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego ❖ wsparcie rozwoju przedsiębiorczości społecznej (np. spółdzielnie socjalne) ❖ utworzenie gminnego inkubatora przedsiębiorczości ❖ promocja gospodarcza gminy ❖ promocja postaw przedsiębiorczych, w tym system przygotowania młodzieży do rozwoju przedsiębiorczości ❖ promocja samorządu gospodarczego wśród lokalnych przedsiębiorców ❖ wspieranie zatrudnienia oraz mobilności pracowników
8 cel operacyjny **Poprawa ładu przestrzennego w gminie**	❖ wykonanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego ❖ rewitalizacja terenów zdegradowanych ❖ integracja funkcjonalna miejscowości z miejscami koncentrującymi rekreację oraz spełniającymi funkcje publiczne
9 cel operacyjny **Promocja oferty turystycznej i rekreacyjnej gminy**	❖ opracowanie księgi identyfikacji wizualnej gminy ❖ udział gminy w targach i imprezach branżowych ❖ promocja gminy w mediach lokalnych i regionalnych
10 cel operacyjny **Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego**	❖ promocja postaw ekologicznych ❖ kampanie edukacyjne wpływające na zmianę zachowań ekologicznych oraz kampanie nagłaśniające problem czystości i porządku ❖ akcja „odśmiecania” terenu gminy ❖ likwidacja i monitoring dzikich wysypisk śmieci

	❖ sprawny system segregacji i odbioru odpadów komunalnych ❖ wspieranie systemu gospodarki niskoemisyjnej ❖ wspieranie budowy urządzeń oraz montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii dla potrzeb własnych
11 cel operacyjny **Osiągnięcie wysokiej jakości usług ochrony zdrowia**	❖ profilaktyka zdrowotna, w tym w instytucjach oświatowych ❖ promocja postaw prozdrowotnych ❖ ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów ❖ dostępność do usług rehabilitacyjnych na terenie gminy ❖ budowa obiektu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz starszych ❖ reorganizacja służby zdrowia – utworzenie ośrodka zdrowia z kompleksową obsługą pacjentów świadczoną w miejscowościach Miedziana Góra oraz Ćmińsk

II.7. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Podrozdział koncentruje się na kwestiach związanych z wdrażaniem strategii, jej monitoringiem oraz ewaluacją. Wdrażanie strategii to nie tylko osiągnięcie założonego stanu docelowego, ale również obserwacja i modyfikacja procedury wdrożeniowej oraz samej strategii[32]. Na skuteczność i efektywność wdrażania niniejszego dokumentu, oprócz samej treści, będą również miały wpływ jakość procedury wdrożeniowej oraz umiejętności podmiotów posługujących się strategią.

II.7.1. Wdrażanie strategii

Wdrażaniem niniejszej strategii jest zespół czynności służących osiągnięciu postawionych w niej celów poprzez realizację konkretnych przedsięwzięć, koordynacji realizacji w/w przedsięwzięć, monitorowaniu stopnia osiągnięcia celów oraz monitorowaniu aktualności treści strategii i korygowaniu jej w wymagających tego momentach.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację i koordynację procesu wdrażania strategii jest Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy.

Do w/w referatu w związku z organizacją procesu wdrażania strategii należy:

- funkcja planistyczna (opracowanie procedur wdrożeniowych poszczególnych zadań strategicznych, w tym metryk zadań strategicznych),
- funkcja monitoringowo-wnioskodawcza (prowadzenie analiz gminy oraz jej otoczenia, propozycje zmian/aktualizacji strategii),
- funkcja wewnętrznej dystrybucji informacji (wymiana informacji, poglądów i koncepcji związanych z realizacją strategii),
- funkcja promocyjna (upublicznienie przebiegu realizacji strategii),
- funkcja koordynacyjna (organizacja współpracy z partnerami realizującymi strategię, w tym m.in. z podmiotami niezależnymi od gminy).

II.7.2. Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring i ewaluacja są formą dokonywania oceny realizacji strategii. Są zatem elementami wdrażania strategii, pozwalającymi dokonać oceny stopnia osiągnięcia (realizacji) założonych w niej

[32] Sztando A., *Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, [w] Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku,* Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101, 2010, str. 189.

celów oraz zgodności zadań z założonymi w strategii celami. Monitoring i ewaluacja wskazują również na ewentualne i czasami konieczne zmiany w zapisach strategii, które są niejako wymuszone poprzez zmiany bądź to w otoczeniu, bądź to wewnątrz samej gminy.

Monitoring, a szczególnie ewaluacja dają m.in. odpowiedź na podstawowe pytania:

- Jak udaje się realizować założoną strategię (w jakim miejscu, w jakim momencie jej realizacji jesteśmy, jakie osiągamy efekty)?
- Co wymaga zmiany, wprowadzenia do strategii bądź wyłączenia z niej, ze względu na uzasadnione zmiany, których nie można było przewidzieć na etapie opracowywania dokumentu?

Stosowane na tym etapie narzędzia pozwalają ocenić przebieg i rezultaty realizowanej strategii. Stąd też mówimy o ocenie dynamicznej i statycznej. Ocena dynamiczna to ocena postępów w realizacji celów dokonywana stale w czasie, czyli w sposób ciągły. Nazywana jest ona monitoringiem. Ocena statyczna to ocena realizacji i efektów (rezultatów) wraz z kontekstem społeczno-ekonomicznym dokonywana w określonych momentach czasu (*ex-ante, on-going, ex-post*). Nazywana jest ona ewaluacją.

Za monitoring strategii odpowiedzialny jest Referat Funduszy Strukturalnych i Rozwoju Gminy, z kolei ewaluacja będzie realizowana poprzez zewnętrznych i niezależnych ekspertów.

Podsumowując można stwierdzić, iż monitoring pozwoli na uzyskanie informacji o postępach w realizacji założonych celów („rejestracja" produktów) i ewentualnie dokonanie bieżących korekt w procesie wdrażania strategii, z kolei ewaluacja pozwoli na sformułowanie wniosków i rekomendacji (ustalenie związków pomiędzy podjętymi działaniami a uzyskanymi efektami) służących udoskonaleniu/aktualizacji strategii.

Spis rysunków, tabel, zdjęć

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary diagnozy Gminy 5
Rysunek 2. Położenie Gminy Miedziana Góra 6
Rysunek 3. Położenie Gminy Miedziana Góra w powiecie kieleckim 7
Rysunek 4. Główne drogi przebiegające przez Gminę Miedziana Góra 8
Rysunek 5. Sołectwa Gminy Miedziana Góra 9
Rysunek 6. Rodzaje powierzchni sołectw Gminy 9
Rysunek 7. Liczba mieszkańców Gminy Miedziana Góra w podziale na miejscowości 10
Rysunek 8. Liczba mieszkańców Gminy w latach 2007-2013 (etykiety: rok 2007 oraz 2013) 16
Rysunek 9. Przyrost naturalny w Gminie w latach 2007-2013 17
Rysunek 10. Migracja w Gminie Miedziana Góra w latach 2007, 2010 i 2013 17
Rysunek 11. Piramida wieku mieszkańców Gminy Miedziana Góra w 2013 roku 18
Rysunek 12. Zakupy woluminów (szt.) przez GBP w latach 2007-2013 19
Rysunek 13. Liczba wypożyczeń księgozbioru GBP w latach 2007-2013 20
Rysunek 14. Dzieci w wieku 3-6 lat objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013 25
Rysunek 15. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w latach 2007-2013 ze względu na rodzaj placówki 26
Rysunek 16. Uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjalnych w latach 2007-2013 27
Rysunek 17. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w poszczególnych szkołach w latach 2011-2014 (etykiety: rok 2011 oraz 2014) 27
Rysunek 18. Porady podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2007-2013 30
Rysunek 19. Świadczenia przyznane przez GOPS w latach 2007, 2010 i 2013 30
Rysunek 20. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2007, 2010 i 2013 31
Rysunek 21. Zadania zlecone realizowane przez organizacje pozarządowe w latach 2010-2013 34
Rysunek 22. Kwoty wydatkowane przez Gminę na zadania zlecone w latach 2010-2013 35
Rysunek 23. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Miedziana Góra w latach 2005-2013 37
Rysunek 24. Struktura bezrobocia w podziale na płeć w latach 2005-2013 38
Rysunek 25. Podmioty wpisane do CEIDG 39
Rysunek 26. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców (2013r.) 40
Rysunek 27. Zamówienia publiczne (kwoty netto) Gminy Miedziana Góra o wartości powyżej 14 tys. euro 45
Rysunek 28. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w latach 2007-2013 48

Rysunek 29. Liczba budynków podłączona do sieci wodno-kanalizacyjnej w latach 2007-2013..... 49
Rysunek 30. Dochody i wydatki ogółem budżetu Gminy Miedziana Góra w latach 2007-2013..... 60
Rysunek 31. Dochody i wydatki ogółem budżetu Gminy Miedziana Góra na 1 mieszkańca w latach 2007-2013 60
Rysunek 32. Dochody ogółem Gminy Miedziana Góra w latach 2007-2013 (mln zł) 62
Rysunek 33. Środki zewnętrzne pozyskane przez Gminę Miedziana Góra w latach 2007-2013 (mln zł) 62
Rysunek 34. Struktura wydatków budżetu Gminy Miedziana Góra według działów w 2013r. 63
Rysunek 35. Struktura organizacyjna Urzędu Gminy w Miedzianej Górze 64
Rysunek 36. Miejsce zamieszkania (miejscowość) ankietowanych 66
Rysunek 37. Ocena poziomu życia w Gminie oraz jego poprawy na przestrzeni ostatnich 8-9 lat..... 67
Rysunek 38. Ocena poszczególnych aspektów życia w Gminie..... 68
Rysunek 39. Stwierdzenia charakteryzujące Gminę Miedziana Góra 69
Rysunek 40. Najpilniejsze przedsięwzięcia do realizacji w perspektywie najbliższych kilku lat..... 69
Rysunek 41. Funkcjonowanie Urzędu Gminy oraz podległych jednostek organizacyjnych 70
Rysunek 42. Wyniki analizy SWOT/TOWS Gminy Miedziana Góra 75
Rysunek 43. Aspekty zrównoważonego rozwoju Gminy Miedziana Góra 78
Rysunek 44. Cele strategiczne Gminy Miedziana Góra 81
Rysunek 45. Cele strategiczne oraz operacyjne Gminy Miedziana Góra 82

Spis tabel

Tabela 1. Frekwencja wyborcza mieszkańców Gminy Miedziana Góra 35
Tabela 2. Wykaz dróg gminnych będących w zarządzie Gminy Miedziana Góra 47
Tabela 3. Jednostki organizacyjne Gminy Miedziana Góra 65
Tabela 4. Schemat analizy SWOT 71
Tabela 5. Macierz normatywnych strategii rozwoju 75

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Góra Ciosowa 11
Zdjęcie 2. Rezerwat przyrody „Sufraganiec” 12
Zdjęcie 3. Kopalnia Odkrywkowa „Laskowa” w Kostomłotach Drugich oraz wyłączone z eksploatacji złoże „Wykień” 13
Zdjęcie 4. Pozostałości Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy..... 14

Zdjęcie 5. Kaplice pw. Św. Barbary w Miedzianej Górze, pw. Przemienienia Pańskiego w Kostomłotach Pierwszych oraz pw. Przemienienia Pańskiego na Górze Grodowej w Tumlinie-Wykniu 15
Zdjęcie 6. Rezerwat archeologiczno-geologiczny Góra Grodowa oraz rezerwat przyrody nieożywionej „Kamienne Kręgi” 15
Zdjęcie 7. Makieta oraz odcisk łapy Parejazaura – tropy tych gadów żyjących ok. 270 do 265 mln lat temu odkryto w sołectwie Tumlin-Wykień 15
Zdjęcie 8. Zajęcia dla młodzieży w świetlicy OSP w Miedzianej Górze oraz pokaz sztuki walki karate w wykonaniu młodych adeptów tej dyscypliny sportu 19
Zdjęcie 9. Zwyczaje miedzianogórskie w obrzędach i pieśniach – Koło Gospodyń Wiejskich „Macierzanka” oraz Zespół „Bobrzanki” 21
Zdjęcie 10. Festyn rodzinny na głównym placu Miedzianej Góry oraz festyn Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci i Przeciwdziałania Patologiom Społecznym „PLUSIK” 21
Zdjęcie 11. Mecz piłki nożnej oraz zajęcia na strzelnicy sportowej 23
Zdjęcie 12. Zawody kartingowe na torze „Kielce” 23
Zdjęcie 13. Stok narciarski w miejscowości Tumlin-Podgród 24
Zdjęcie 14. Sporty motorowe w Gminie Miedziana Góra 24
Zdjęcie 15. Zajęcia w ramach projektu „Indywidualizacja nauczania i wychowania klas I-III w Gminie Miedziana Góra" 28
Zdjęcie 16. Poznawanie zwyczajów, tradycji i kultur umożliwił projekt "Kolumbowie – odkrywcy świata" skierowany do uczniów klas IV-VI 29
Zdjęcie 17. Współczesny „gwarek”, czyli górnik w kopalni kruszcu 39
Zdjęcie 18. Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy w Ćmińsku 42
Zdjęcie 19.Pozostałości Zakładu Wielkopiecowego w Bobrzy(budynek węgielni oraz mur oporowy) . 42
Zdjęcie 20. XVII wieczny kamienny krzyż (Tumlin-Wykień), przydrożna drewniana kapliczka Chrystusa Frasobliwego (Miedziana Góra) oraz późnobarokowa figura przydrożna św. Jana Nepomucena (Ćmińsk) 43
Zdjęcie 21. Elektrownia wiatrowa w miejscowości Ćmińsk 50
Zdjęcie 22. Sprzęt komputerowy przekazany przez Gminę oraz uczestnicy projektu z zaświadczeniami potwierdzającymi udział w kursie komputerowym, projekt „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Miedziana Góra” 51
Zdjęcie 23. Przedszkole przy Zespole Szkół w Kostomłotach Drugich 52
Zdjęcie 24. Zespół Szkół w Ćmińsku, Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich oraz miasteczko ruchu przy Szkole Podstawowej w Porzeczu 53
Zdjęcie 25. Gminny Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny w Kostomłotach Drugich 54

Zdjęcie 26. Kompleks sportowy "Orlik" w Ćmińsku 54
Zdjęcie 27. Centrum Kulturalno-Sportowe w Kostomłotach Pierwszych oraz plac zabaw w Miedzianej Górze 55
Zdjęcie 28. Samorządowy Ośrodek Zdrowia oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzianej Górze 56
Zdjęcie 29. Główny plac miejscowości Miedziana Góra wraz z Urzędem Gminy..... 59

Bibliografia

1. Dziemianowicz W., Szmigiel-Rawska K., Nowicka P., Dąbrowska A., *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej,* Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
2. Rejestr zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego (stan z dnia 31.12.2014r.), , www.zabkielce.prot.pl
3. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. 1999 nr 43 poz. 430).
4. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków na terenie woj. świętokrzyskiego, , www.zabkielce.prot.pl
5. Sztando A., *Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, [w] Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku,* Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101, 2010.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425).
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627).
8. Zarządzenie Nr 9/2015 Wójta Gminy Miedziana Góra z dnia 26 stycznia 2015 roku w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Miedzianej Górze.

Źródła internetowe:

9. Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl/bdl
10. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, www.ceidg.gov.pl
11. Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl
12. Urząd Gminy w Miedzianej Górze, www.miedziana-gora.pl
13. Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach, www.pupkielce.pl
14. Szlak Przygody, www.szlakprzygody.eu
15. Wikipedia Wolna Encyklopedia, www.wikipedia.pl
16. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Kielcach, www.zabkielce.prot.pl